

Eie eller leie anlegg?

Et spørsmål om betydning av kapital og omgivelser i norsk ryttersport.

“Det er vanskelig å drive idrett hvis du ikke har et anlegg”.

Sitat klubbleder

Maria Hagen

Institutt for Sosiologi og Statsvitenskap

Norges Teknisk-Vitenskapelig Universitet

Trondheim, Mai 2017

Forord

Arbeidet med denne masteroppgaven har vært som en berg- og dalbane. Utfordrende, strevsomt og tidkrevende, men også utrolig lærerikt, interessant og morsomt. Ved flere anledninger satt jeg som alle andre i samme situasjon spørsmålsteget om dette komme til å gå i boks, men til syvende og sist er vi her! Jeg er utrolig takknemlig til alle som har hjulpet meg på veien.

I den forbindelse er det et par jeg vil takke. Først takk til veilederen min Jan Erik Ingebrigtsen, som har vært med å gi meg med gode diskusjoner, konstruktive tilbakemeldinger og bidratt til å strukturere tankene mine. Takk til mine informanter som velvillig stilte opp i forbindelse med studien. Deres erfaringer og opplevelser har vært verdifulle og ha med seg i denne prosessen. Ønsker også å takke Norges Rytterforbund for et godt samarbeid, hvor de gav meg mulighet til gode samtaler og deltakelse i deres utviklingsforum vinteren 2017.

Takk til mine medstudenter for en innholdsrik studietid, gode innspill og de mange kaffepausene på lesesalen. Studietiden hadde ikke vært det samme uten dere. I tillegg så vil jeg takke min mor og far for støtte og trøstende ord når det har vært nødvendig. Alltid godt å vite man har noen som støtter en i prosessen, og tåler uendelig mange telefonsamtaler fra en sliten student i innspurten. Takk også til alle de rundt meg som har holdt ut meg klagingen min, og gi meg oppmuntrende ord i prosessen. Til sist, en stor takk til Mona for verdifull korrekturlesing av oppgaven.

Jeg er stolt over endelig ha fullført studietiden min ved NTNU og med dette min masteroppgave innen idrettsvitenskap våren 2017. Takk til alle forelesere og medstudenter for en flott 5 flotte år.

Trondheim, 25.Mai 2017

Maria Hagen

Sammendrag

I denne studien ser jeg nærmere på betydningen av kapital og omgivelser når det kommer til anlegg i ryttersporten. Tematikken knyttet til eie eller leie anlegg blir med tiden mer og mer aktuell. I tross av at ryttersporten har økt i medlemsmasse de siste tiårene har også etterspørselen av anlegg økt. I forbindelse med økt etterspørsel at det også gjort av flere private aktører har ønsket seg inn i ryttersporten, noe Norges Rytterforbund uttrykker bekymring for at det går på bekostning for klubbenes muligheter for å opparbeide egne anlegg. Problemstillingen i studien er knyttet til ønske om å forstå klubbledernes opplevelser av dilemmaet når det kommer til betydningen av kapital og omgivelser knyttet til muligheter og begrensninger når det kommer til anleggsbygging. Studiens empiriske rammeverk består primært av dokumenter knyttet til offentlig idrettspolitik og spillemidler sammen med tidligere forskning på området.

Studien teoretiske rammeverk baseres seg på Bourdieus begreper knyttet til kapital og makt, sammen med reformprogrammet New Public Management., som vil benyttes inn i analysen om betydningen av kapital og omgivelser. Studiens benytter primært intervju som metode. Informantene består av tre klubbledere med ulike driftsmodell som metode, en i samarbeid med privat aktør, en klubb med eget anlegg og en klubb med eget anlegg og rideskole. I tillegg er det gjort en kartlegging over klubber i dag med egne anlegg, rideskoler og offentlige samarbeid med private aktører gjennom gjennomgang av samtlige av de 352 rideklubbenes nettsider.

Sentrale funn i studien viser blant annet at sosial kapital har en sentral betydning når det kommer til anleggsbygging og prioritering av spillemidler på både lokalt og nasjonalt nivå (Bergsgaard, Nødland, & Seippel, 2009; Nenseth, 2009; Rafoss, 2015; Aakvaag, 2008). Noe som samsvarer med tidligere forskning på området. Når det kommer til kartlegging av anlegg i dag viser undersøkelsen av det er store ulikheter geografisk når det kommer til klubbanlegg, rekruttering og private samarbeid. Funn som kan sees i tråd med betydningen av kapital og omgivelser. Videre er færre og større klubber har blitt trukket fram som en av de områdene forbundet burde vurdere å jobbe mot i fremtiden, basert på store antallet inaktive klubber (tabell 2) og gjennom intervju med klubbledere. Oppsummert viser studien at kapital og omgivelser både kan være begrensende for rideklubbene, men også skape muligheter når det kommer til anlegg i ryttersporten.

Abstract

In this study, I seek to investigate the importance of capital and surroundings when it comes to equestrian sport facilities in Norway. Whether one should own or rent facilities seems to have increased in relevance over time. Equestrian sport has during the last decades increased significantly when it comes to memberships and popularity. With growing popularity comes also an increasing demand for facilities. On that note several commercial actors interest has seen the growing opportunity of equestrian sport as an opportunity to capitalize on the equestrian society. The national equestrian federation (NRYF) has expressed concern that this development may the impede on equestrian sports club's opportunity to build their own facilities. The study wants to investigate club leaders' experiences when it comes to the importance of capital and surroundings, and how these factors relate to opportunities and limitations in regards to sports facilities. The empirical framework consists primarily of documents related to public sports policies and subsidies along with previous research on the topic in question.

The theoretical framework of the study is based on Bourdieu's concepts related to capital and power, and the New Public Management reform program. These are used in the analysis of the importance of capital and surroundings in equestrian sport. This study employs a qualitative research method, primarily based on interviews. The informants are three leaders of different equestrian clubs, all with different business models, one in cooperation with a private equestrian center, one with its own facilities and one with a riding school and own facilities. In addition, it has been conducted a survey of facilities, riding schools and official cooperation with commercial actors among equestrian club's in Norway (table 2 & 3). The key findings in the study is that social capital seem important for construction of equestrian arenas and for distribution of financial support. This seems to be the case at both local and national level (Bergsgaard, Nødland, & Seippel, 2009; Nenseth, 2009; Rafoss, 2015; Aakvaag, 2008). This supports previous findings in this field of research. The existing research on sport facilities today shows that there are geographical differences when it comes to equestrian centers, riding schools and private partnerships (table 2). These findings can be understood in the context of the importance of capital and environment. Another key finding is that fewer and larger clubs seems to be something the associations should consider for the future, based on the large number of inactive clubs (Table 2). and through interview with club leaders. In summary, the study shows that capital and surroundings can both be limiting for the equestrian clubs, but also create opportunities for facilities in equestrian sport.

Innholdsfortegnelse

1 INNLEDNING	1
1.1 PROBLEMSTILLING OG STRUKTUR.....	3
2 NORSK IDRETT, POLITIKK OG STATLIG STØTTE	7
2.1 NIFS MÅL OG VISJONER.....	7
2.2 OFFENTLIGE IDRETTSPOLITIKK	9
2.2.1 Tilskudd til idretten.....	9
2.2.2 Anleggsbygging i idretten	10
3 FORSTÅELSE AV TEORETISKE PERSPEKTIVER	15
3.1 KAPITAL	15
3.2 NEW PUBLIC MANAGEMENT	20
4 NORSK RYTTERSPORT	25
4.1 KLUBBSATSNING.....	25
4.2 RIDEANLEGG, MÅLSETNINGER OG STATUS	26
4.2.1 Kartlegging av anlegg og rekruttering	28
4.2.2 Rideanlegg og rideskoler.....	32
4.2.3 Typer rideanlegg og prioriteringer.....	35
5 METODE	39
5.1 UTVALG OG INTERVJU	39
5.2 INTERVJUGUIDE OG GJENNOMFØRING.....	41
5.3 NARRATIVE HISTORIER	42
5.5 DATAKVALITET	44
5.4 FORSKERPOSISJON.....	45
5.5 ETIKK	46
6 KLUBBLEDERNES NARRATIVE HISTORIER	49
6.1 SAMARBEID MED PRIVAT AKTØR, HISTORIEN TIL KLUBBLEDER I	49
6.2 KLUBBANLEGG OG ETTERSPORSEL, HISTORIEN TIL KLUBBLEDER II.....	52
6.3 MED OG UTEN KLUBBANLEGG OG REKRUTTERING, HISTORIEN TIL KLUBBLEDER III.....	55
7 DISKUSJON	61
7.1 KAPITAL	61
7.1.1 Anleggsbygging og prioriteringer	63
7.1.2 Færre og større klubber.....	65
7.2.3 Klubbanlegg	67
7.2 OMGIVELSER OG NEW PUBLIC MANAGEMENT	70
7.2.1 Samarbeid med private	71
7.2.2 Samarbeid med forbund og NIF	75
7.3 OPPSUMMERING OG AVRUNDING	80
8 VIDERE FORSKNING	83
LITTERATURLISTE	85
APPENDIKS	91
APPENDIKS I INFORMANTER	91
APPENDIKS II LITTERATURTABELL TIDLIGERE FORSKNING.....	93
APPENDIKS III INTERVJUGUIDE	97
APPENDIKS IV TABELL NRYF KLUBBSATSNINGSPROGRAM.....	99

1 Innledning

To ord som til stadig dukker opp i debatten om norsk idrett er kommersialisering og profesjonalisering. Et tema som i tritt med utviklingen innen samfunnet får stadig mer oppmerksomhet. I idrettsorganisasjonene fremstår bekymringene knyttet til det mest grunnleggende norsk idrett bygger på, frivillighet (Enjolras, Seippel, & Waldahl, 2005; Wollebæk, Selle, & Lorentzen, 2000).

“Idrettslagenes uavhengighet settes på prøve hvis virksomheten kommersialiseres og gjør lagene avhengige av markedet. Det offentliges rolle ovenfor frivillige idretten kan bidra til endring av idrettslagenes selvstendighet. Forpliktelser i forhold til stat, kommune og marked og profesjonalisering av idrettslagenes virksomhet kan føre til at medlemmene får mindre innflytelse i organisasjonen. En utvikling i en slik retning kan rokke ved det kanskje mest grunnleggende trekket ved en frivillig organisasjon, nemlig at den viktigste ressursen er frivillig arbeid.”

Enjolras, Seippel & Waldahl, 2005:15

Bekymringene knyttet til kommersialisering ser vi vi også igjen innen ryttersporten (Norges Rytterforbund, 2016a). Norsk ryttersport har de siste 40 årene hatt en markant vekst. Fra et forbund på 70-tallet med omtrent 3000 medlemmer og 24 klubber til et forbund med om lag 30 tusen medlemmer fordelt på rundt 350 klubber i dag (Bugge, 1997; Statistisk Sentralbyrå, udatert). Selv om majoriteten av medlemmene forbundet i dag er jenter og kvinner, har det ikke alltid vært slik. Historisk sett stammer ryttersport fra en tid hvor det var forbeholdt overklassen og bare menn kunne delta (Borgen, 1979). Selv om ryttersporten i dag ikke er forbeholdt overklassen, er det likevel anerkjent som en ressurskrevende idrett i dag (J. W. Berg, 2006; Sundbye, 2003). Noe som gjør at endel vil kunne oppleve ryttersporten med tette bånd til den kommersielle siden av idretten.

For hva er egentlig ryttersport? Mange bruker begrepet hestesport når de omtaler ridning, og det som vil karakteriseres å være ryttersport. Årsakene til dette kan være mange, men samtidig skaper en del forvirring. Først og fremst så er det viktig å skille hva som er hestesport og hva som er ryttersport. Ryttersport primært er knyttet til idretten, og er tilsluttet Norges Rytterforbund (NRYF). Dette inkluderer grener som sprangridning, dressurridning, voltige, kjøring, distanse og mounted games (NRYF, udatert). Hestesport assosierer mange

med travsporten og galopp, som er preget av tette bånd til den kommersielle siden av samfunnet gjennom blant annet velkjente satsningen på travløp V75. I flere studier som undersøker idrettsaktiviteten i Norge, benyttes begrepet hestesport når de i virkeligheten omtaler ryttersporten (Ingebrigtsen, 2012). For travsport på sin side har sterke kommersielle interesser og er knyttet til Det Norske Travselskap og Rikstoto, mens ryttersporten er tilknyttet NIF og med det drives på samme prinsipper som øvrige idrettslagene i Norge (DNT, udatert). Dette er sentral informasjon å ta med seg videre inn i studien, hvor ryttersporten står i fokus.

Ryttersporten har i dag en høy oppslutning blant funksjonshemmede, barn og ungdom og unge kvinner, alle grupper som idretten og myndighetene ønsker å rekruttere og beholde i idretten (Econ, 2005). Norges Rytterforbund og ridning trekkes frem som en pioner på området når det kommer til tilrettelegging av idrett for funksjonshemmede. Oppslutningen blant funksjonshemmede er større enn øvrige deler av idretten. Grunnet sin popularitet blant jenter og kvinner betraktes ryttersporten som en bidragsyter når det kommer til økning av samlede kvinneandelen i norsk idrett. I tillegg til at det at menn og kvinner konkurrerer i samme klasser mot hverandre ser ut til å fremme likestilling.

I trinn med ryttersportens vekst i Norge har det også kommet en økende etterspørsel knyttet til anlegg (H. Bugge, 1997; Econ, 2005). Samtidig opplever idretten en generell forflytting fra sesongbaserte idretter til helårsidretter. Noe som gir større behov for innendørs anlegg. I forbindelse med den økende etterspørselen har det også blitt flere og flere private sentere rundt om i landet (Norges Rytterforbund, 2016a). Det kan se ut til at de mange private ridesentrene har blitt en "hvilepute" i mange kommuner, hvor private avlaster behovet som er tilstede. Det har ifølge NRYF blitt en trend at mange private ønsker seg inn i ryttersporten. Derimot ser de utfordringer knyttet til at kostnadene for brukerne av de private anleggene øker, og at aktiviteten holdes utenfor organisert aktivitet (Norges Rytterforbund, 2016a). På bakgrunn av dette ønsker forbundet i større grad klubbaktivitet. Mye også grunnet at privat drift som regel er knyttet til økonomisk fortjeneste. Bygging av anlegg sees som et resultat av etterspørsel, men det kan også virke motsatt hvor bygging av anlegg kan betraktes som tiltak for å øke etterspørselen (Econ, 2005). Det er heller ikke bare på anleggs siden ryttersporten opplever en økende grad av privatisering. Rekrutteringen til ryttersporten forgår primært gjennom rideskoler rundt om i Norge. I dag finnes det flere privatdrevne rideskoler enn

klubb-drevne i Norge. I en undersøkelse fra 2014 var det registrert om lag 220 rideskoler rundt om i Norge, og kun 37 av de var eid og drevet av rideklubber (Hatlevoll, 2014).

Til tross for at ryttersporten er en idrett i vekst med betydelig medlemsantall og samsvarer i stor grad med idrettens mål og visjoner ser det ikke ut til å få den samme posisjonen når det kommer til tildeling av midler gjennom NIF og statlige spillemidler (Kulturdepartementet & NIF, 2016). Forbundet har uttrykt at de er skeptisk på utviklingen på anleggs siden, med tanke på brukerne. Til tross for dette fremstår det som at det ikke er mulig å unngå. Så spørsmål man kan se nærmere på er blant annet om det mer gunstig å eie enn å leie? Og i så fall for hvem? Er det for rideklubben, sporten eller forbundet? Kan den økende graden av kommersialisering sees i tråd med prioriteringer i den offentlige idrettspolitikken? Og er det tilfeller der det kan lønne seg med å leie fremfor å eie? Dette er noen av de aspektene vi vil se nærmere på i denne studien.

1.1 Problemstilling og struktur

Artikkelens tittel *“Eie eller leie anlegg?”* gir en god indikasjon på studiens mål. Hovedtemaet for studien er nemlig å se nærmere på anleggstematikk i lys av norsk ryttersport. Nærmere bestemt ønsker jeg å undersøke følgende problemstilling;

Hvordan kan en forstå dilemmaet klubber opplever når det kommer til betydningen av kapital og omgivelser knyttet til muligheter og begrensninger av anlegg i ryttersporten?

For å undersøke den nevnte problemstillingen vektlegges det i stor grad klubbledernes opplevelser; hvilke muligheter og begrensninger de opplever når det kommer til anlegg. Samtidig vil forbundets rolle innen norsk idrett også vektlegges. Kapital og omgivelser er to sentrale begreper vi vil komme tilbake til flere ganger i denne studien. Bakgrunnen for valget av temaet for denne studien bygger på at til tross for at det finnes noen studier knyttet til anlegg og makt, er det betydelig mindre forskning når det kommer til ryttersport. Dette gjorde det nærliggende å ville undersøke i større grad tema som oppleves som høyst aktuelle i dag. Gjennom samtaler med sentrale personer i Norges Rytterforbund, ble det lagt vekt på at anlegg og rekruttering er to temaer som de la stor vekt på. Noe som var med på å inspirere til

studiens tilnærming. På denne måten kan studien være med å bidra til en økt forståelse for feltet og dens utfordringer.

For å se nærmere på de aktuelle aspektene har jeg valgt å benytte en forholdsvis empirisk tilnærming til studien knyttet sammen med Pierre Bourdieus begreper om kapital som teoretisk rammeverk sammen med New Public Management i studien. Som empirisk rammeverk har jeg så valgt å benytte offentlig tilgjengelig dokumenter knyttet til idrettspolitik, statistikk over ryttersportsanlegg og intervju av ledere i tre forskjellige rideklubber med forskjellig driftsmodell. Dokumentene vil benyttes for å gi en innsikt i norsk idrett og offentlig idrettspolitik. På denne måten skape en helhetlig analyse av betydning av kapital og omgivelser i tråd med New Public Management i et forsøk på å svare på den nevnte problemstillingen.

Før vi går videre i studien er det nærliggende å gi en introduksjon til dens oppbygging og struktur. Oppgaven er inndelt i 8 kapitler, hvorav første som vi har sett gir en introduksjon til temaet med aktualisering og presentasjon av studiens problemstilling. I neste kapittel vil jeg gå nærmere inn på norsk idrettspolitik, anleggsbygging og idrettens mål og visjoner. Her inkluderes tidligere forskning når det kommer til idrettspolitik, makt og anlegg. I kapittel 4 vil vi gå nærmere inn på norsk ryttersport. Da spesielt Norges Rytterforbund med deres klubsatsningsprosjekt, rideanlegg og målsetninger. Her vil det også presenteres en kartlegging av rideanlegg, rideskoler og private samarbeid hos rideklubber tilknyttet Norges Rytterforbund våren 2017. Hensikten med undersøkelsen og kriterier vil redegjøres for og begrunnes.

I kapittel 5 vil vi så gå grundig gjennom oppgavens metodiske fremgangsmåte. Herunder gjennomføring av intervju og utvalg av informanter, i tillegg, samt refleksjoner og redegjøring knyttet til forskerposisjon, datakvalitet og etikk. Videre i kapittel 6 vil klubbledernes narrative historier med deres syn på anlegg og rekruttering presenteres. Historiene presenteres i kronologisk rekkefølge, hvor første historien tilhører lederen av klubben med privat samarbeid. Nummer to er klubblederen av klubben med eget anlegg og tredje historien er klubblederen av rideklubben med egen rideskole og anlegg. Diskusjonen fremgår i kapittel 7. Hvor funnene i studien vil diskuteres opp i mot betydningen av kapital og omgivelser i et New Public Management perspektiv. Diskusjonen er hovedsakelig todelt, hvor i første del vil diskutere grundig betydningen av kapital mens den andre delen tar utgangspunkt i prinsippene

knyttet til NPM. Diskusjonskapittelet avsluttes med en oppsummering av studien og avrunding hvor jeg forsøker svare på studiens problemstilling. Kapittel 8 er det siste kapittelet hvor det vil være en kort drøfting over videre forskning på området. Litteraturlisten finnes i neste del etter kapittel 8. I appendikset er det inkludert beskrivelse av informanter, litteraturtabell over tidligere forskning, intervjuguide og tabell over Norges Rytterforbunds klubsatsningsprogram med kriterier for satsnings- og veiviserklubber.

2 Norsk idrett, politikk og statlig støtte

Idretten i Norge er både i dag og gjennom historien er og har vært frivillig organisert. Noe som gjør at de også har en del kjennetegn når det kommer til de sosiale relasjonene som skiller de fra andre samfunnsområdet (Enjolras et al., 2005). Kjennetegnene som trekkes frem er;

1) Medlemskap er frivillig, 2) foreningene av uavhengige tredjepart, 3) beslutningsstrukturene er demokratiske, 4) den viktigste ressursen er frivillig og ulønnet arbeid, 5) organisasjonen har en klar interesseforpliktelse ovenfor medlemmene, 6) arbeidet er målspesifikt og målorientert.

Ibsen, 1992:24-27 i Enjolras et. al. 2005

Det at idretten i Norge bygger på frivillighet er også med på at medlemmene har større mulighet for innflytelse enn andre organisasjoner preget av byråkratiske og hierarkiske enheter (Enjolras et al., 2005). I forbindelse med økende grad av sentralisering og profesjonalisering av idretten har det de siste årene blant annet vært uttrykt bekymring for frivilligheten (Bergsgard & Opedal, 2002; Rommetvedt, 2002). Til tross for dette viser statistikken at det foreløpig ikke er grunn til bekymring, og at majoriteten av idrettslag i Norge fortsatt drives basert på dugnad.

2.1 NIFs mål og visjoner

Norges idrettsforbund (NIF) er paraplyorganisasjonen for idrett i Norge, og har i dag omlag 2,2 millioner medlemmer som gjør de til Norges største folkebevegelse (NIF, 2016). De opererer under visjonen ”Idrettsglede for alle”, som ifølge dem selv skal være med å prege aktivitetspolitikken og organisasjonsarbeidet deres i nå og i tiden fremover (NIF, 2011, 2015). Glede, fellesskap, helse, ærlighet, frivillighet, demokrati, lojalitet og likeverd trekkes frem som organisasjonens sentrale verdier.

NIFs formål lyder som følger:

1. NIF skal arbeide for at alle mennesker gis mulighet til å utøve idrett ut fra sine ønsker og behov, og uten å bli utsatt for usaklig eller uforholdsmessig forskjellsbehandling. Med idrett menes aktivitet som oppfyller følgende vilkår:
  - a) det er fysisk aktivitet av konkurranse-, trenings- og/eller mosjonskarakter b) aktiviteten er som konkurranseaktivitet målbar etter godkjent regelverk c) aktiviteten tilfredsstillende de etiske normer idretten i Norge bygger sin aktivitet på
2. Organisasjonen skal være en positiv verdiskaper for individ og samfunn og dermed styrke sin posisjon som folkebevegelse og drivkraft i samfunnet.
3. Organisasjonens arbeid skal preges av frivillighet, demokrati, lojalitet og likeverd. All idrettslig aktivitet skal bygge på grunnverdier som idrettsglede, fellesskap, helse og ærlighet.

(NIF, 2015:23)

Frafall i ungdomsidretten har i lenge vært en av NIFs store utfordringer. Det største frafallet i den organiserte idretten i dag forekommer i aldersgruppen 13-19år (Hanstad, 2011; Ingebrigtsen, 2012). Det er også mange flere jenter enn gutter som faller fra idretten tidlig. I perioden 2011-2015 var styrking av ungdomsidretten en av NIFs klare på i arbeidet med å utvikle en åpen og inkluderende idrett (NIF, 2011). *“Mål: Idretten skal utvikle og fornye aktivitetstilbudet for ungdom, og sørge for at flere velger å være aktive innenfor organisert idrett”* lyder det under punkt 1.2 i idrettspolitiske dokumentet (NIF, 2011:11). For perioden 2015-2019 har NIF satt klare resultatmål når det kommer til rekruttering, ivareta og utvikle ungdom og unge voksne i perioden fremover (NIF, 2015). Under punkt 1.5 om idrett for funksjonshemmede for perioden 2011-2015 *“Mål: flere funksjonshemmede får informasjon, og benytter et godt tilrettelagt lokalt aktivitetstilbud”*. Når det kommer til NIFs mål om stimulering av idrettslig mangfold skriver NIF *“alle idretter behandles etter samme prinsipp internt i idretten og offentlige”*¹ (NIF, 2011:11-12).

I det nåværende perioden 2015-2019 finnes det lite konkrete mål når det kommer til anlegg, med unntak av at det er store behov for nye anlegg over hele landet (NIF, 2015). I foregående periode 2011-2015 fremgikk det derimot følgende: *“Mål: idretten vil arbeide for at offentlige tar ansvar for at alle får tilgang til idrettsanlegg uavhengig hvor man bor”* (NIF, 2011:15).

---

¹ Alle sitatene er hentet fra Idrettspolitisk dokument perioden 2011-2015 s.11-12.

2.2 Offentlige idrettspolitikk

Helt siden 70-tallet har “idrett for alle” vært grunnmuren for norsk idrettspolitikk (Nenseth, 2009). Idretten har lenge vært en del av den offentlige statlige politikken på bakgrunn av statens rolle og medvirkning når det kommer til støtteordninger. Grunnlaget for offentlige støtte til idretten begrunnes i den egen- og nytteverdien idretten gir (Det Kongelige Kulturdepartement, 1999; Kulturdepartementet, 2012). Fra statens perspektiv er helseperspektivet som kommer tydelig frem. Norsk idrett hevdes å ha vokst fram som en sterkt integrert del av velferdssamfunnet etter krigen, blant annet gjennom opprettelsen av Statens idrettskontor i 1946 (Goksøyr, 1996, 2008; Tangen, 2009, 2015). Opprettelsen av Norsk tipping var blant annet et av tiltakene for å skape økonomiske ressurser til idretten, som i dag danner det økonomiske grunnlaget for den statlige idrettspolitikk (Goksøyr, 1996, 2008; Kulturdepartementet, 2012). I dag mottar norsk idrett støtte fra det offentlige over statsbudsjettet og gjennom spillemidler fra Norsk tipping. I dag er det idrettsavdelingen i kulturdepartementet som er ansvarlig for tildelingen av spillemidler, men NIF har likevel en sentral rolle i prosessen både i nåtid og siden opprettelsen (Goksøyr, 1996, 2008; Rafoss, 2015). Opp igjennom årene har flere med sentrale verv innen NIF også i senere tid hatt seter kulturdepartementets idrettsavdeling. I stortingsmelding 26 fremgår det enighet mellom det offentlige Norge og idretten når det kommer til egenverdi og rolle i samfunnet (Kulturdepartementet, 2012; NIF, 2016).

2.2.1 Tilskudd til idretten

Hvor mye de ulike frivillige organisasjonene er finansiert av det offentlige i Norge varierer i stor grad (Wollebæk et al., 2000). Offentlig støtte til kultur, idrett og barne- og ungdomsaktivitet finansieres ikke på samme grad som private skoler og institusjoner innen helse og sosial, men likevel fremtrer den som avgjørende for drift av slike aktiviteter. Denne støtten kan sees på både som en gode som gir organisasjonene større rom, men samtidig kan den også bidra til å true deres autonomi. Dette basert på at gjennom enkelte støtteordninger finnes det også restriksjoner og retningslinjer som er knyttet til bruken av midlene.

At idrett som aktivitet finansieres av offentlige og skattemidler, gjør det naturlig å tenke at det kan finnes en viss skepsis til forvaltningen av pengene (Wollebæk et al., 2000). Til tross for dette viser det seg at det finnes en bred enighet på tvers av medlemskap eller ikke om at idrett og kultur tilhører en del av den offentliges ansvar. Det at majoriteten opplever idretten som en

viktig del av det som det offentlige skal støtte, er med på å legitimere aktiviteten fremfor å true dens autonomi. Det at offentlige overføringer også støttes av de som står utenfor organisasjonene, illustrerer at flertallet opplever at idretten er viktig for samfunnet (Wollebæk et al., 2000).

Fra og med 2016 ble det nye rutiner og frister knyttet til idrettslagenes årsmøter, rapportering og søknader. Blant annet kom kravet knyttet til elektronisk medlemsregistrering gjennom godkjente datasystemer (Hafsal, 2015; NIF, udatert). Målet har vært en forenkling av medlemsregisteret og bidra til en bedre økonomisk oversikt. Blant annet knyttet til at det er medlemsregistrene som ofte legger grunnlag for tilskudd og støtte til forskjellige idrettslag. Et vedtak som ble tatt på idrettstinget i 2015.

2.2.2 Anleggsbygging i idretten

Bygging av idrettsanlegg har vært en sentral del av offentlig idrettspolitikkk helt siden opprettelsen av Norsk Tipping i 1946 (Nenseth, 2009; Rafoss & Tangen, 2009). Byggingen av idrettsanlegg har vært knyttet til forestillingen om at flere anlegg vil også rekruttere flere til idretten. Fra første utbetalingen av tippenøkkelen i 1947 og frem til i dag har over halvparten av midlene gått til finansiering av idrettsanlegg. Anleggenes betydning innen idretten påpekes til stadighet. *“De fleste idrettsgrener krever anlegg for å la seg gjennomføre”* (Enjolras et al., 2005:136). Utbyggingen av idrettsanlegg etter krigen gav flere og større muligheter for deltakelse i idrettsaktiviteter (Breivik & Rafoss, 2009). Fra 1960 og ut økte oppslutningen under den organiserte idretten drastisk (Goksøyr, 1996, 2008). Årsakene knyttes blant annet til spredningen av idrettsanlegg også i desentraliserte strøk, men også til utdanningssystemet hvor ungdom ble introdusert til idretten. Kvinner gjorde også sitt inntog i idretten, hvor de tidligere i stor grad hadde stått utenfor. I en studie av bruken av idrettsanlegg ble det inkludert 11 ulike anleggstyper som i perioden 1948-2007 hadde mottatt spillemiddelstøtte i ulik grad. Funnene i studien viste blant annet at det var idrettsanleggene som var åpne og tilgjengelige som turstier og lysløper, var også de som ble mest brukt (Breivik & Rafoss, 2009). I tillegg fremkom det også at det var forskjeller mellom kvinner og menn. Menn brukte i større grad anlegg av konkurransekarakter som idrettshaller, og kvinner benyttet anlegg av mosjonskarakter som turstier og helsestudioer. Når det kommer til utdanning, inntekt og yrke viser både nasjonal og internasjonal forskning at de fra lavere sosiale lag eller klasser er mindre fysisk aktiv enn de fra høyere klasser. Dette synes også når

det kommer til anleggsbruken, hvor det er samsvar mellom høyere utdanning og anleggsbruken (Breivik & Rafoss, 2009).

I Norge bygger anleggspolitikken på tekniske krav, fastlagte rutiner og offentlig regelverk. På lokalnivå er den preget av politiske prosesser og forhandlinger (Bergsgaard, Nødland, & Seippel, 2009). I de prosessene kommer det også fremtredende ulike aktørers makt på området. I Norge etableres det på lik linje med andre land nettverk og partnerskap mellom det offentlige, næringslivet og idretten. Bergsgaard, Nødland og Seippel (2009) trekker fram fotballens diskursive hegemoni, og hvordan de har personer plassert i sentrale nettverk når det kommer til politikk, offentlig administrasjon og næringslivet både på lokalt og sentralt nivå. Her trekkes det frem betydningen av sosial kapital når det kommer til lokale anleggsprosesser, noe vi kan se fellestrekk med Rafoss (2015) sin studie. (Bergsgaard et al., 2009).

Idrettspolitikk er for mange synonymt med anleggspolitikk, også fordi det er dette som har vært en stor del av statens prioriteringer innen idretten (Bergsgard, 2002; Bergsgaard et al., 2009). Barn og ungdom trekkes frem som statens viktigste målgruppe. Det finnes en rekke bestemmelser knyttet til både bygging og rehabilitering av idrettsanlegg. Som et ledd i å skulle rette opp i det som har blitt oppfattet som skjevheter har regjeringene benyttet anleggspolitiske programmer. Her blant annet hvilke anlegg som skulle være i fokus i gitte perioder. I første omgang var det tiltenkt som en prøveordning knyttet mot de ressurskrevende idrettene som kunne falle utenfor, som ridning, motorsport, ishockey og lignende.

Kommunen har en stor rolle når det kommer til lokale anleggsprosessene (C. Berg & Bergsgard, 2002; C. Berg & Rommetvedt, 2002; Bergsgaard et al., 2009). Blant annet når det kommer til godkjenning av anlegg, prioriteringer og overfor fylkeskommunen. I tillegg til eventuelle kommunale garantier. Kommunen er ofte både utbygger, eier og drifter av anlegg i over 40% av anleggene i kommunene. I en undersøkelse gjort blant idrettslag viser den at om lag 47% i dag har eget anlegg. I tillegg viser den at jo større byene er, jo færre idrettslag eier eget anlegg. Derimot øker det når det kommer lenger ut i distriktene hvor det er oppe i mot 66%. Studien viste også at idrettslagene selv har vært viktige aktører når det kom til anleggsbyggingen (Augestad & Bergsgard, 2007; C. Berg & Bergsgard, 2002; Bergsgard, 2002; Bergsgard & Opedal, 2002; Bergsgaard et al., 2009).

Spillemidler er en sentral del av idrettens økonomiske rammeverk i Norge. Når det kommer til bygging av anlegg står tippemidlene i sentrum, med norsk tipping som skaper av

overskuddet og idrettsseksjonen i kulturdepartementet som forvalter. I tiden etter krigen ble det bygd over 50 tusen idrettsanlegg med statlig støtte i Norge (Goksøyr, 1996, 2008; Rafoss, 2011).

“Selv om idrettsforbundet ikke hadde noe lovmessig monopol på tippemidlene, var de i praktisk politikk lite interessert i at pengene skulle gå til formål utenfor deres domene. Skulle søkere få del i idrettens tippeinntekter måtte en tilslutte seg NIF-systemer”

(Goksøyr, 1996:126)

I stortingsmelding 26 (2011) fremgår det at med landets økende befolkningsvekst vil det skapes behov for nye idrettsanlegg (Kulturdepartementet, 2012). Den viktigste målgruppen for tildeling av spillemidler er barn (6-12år) og ungdom (13-19år) (Det Kongelige Kulturdepartement, 2016a). Videre fremgår det også at tilrettelegging for funksjonshemmede eller personer som i dag er inaktive er en del statens prioriteringer. Kulturdepartementet har flere dokumenter knyttet til idrettsanlegg på sine sider. Her finner man blant annet veiledere for universell utforming av idrett- og nærmiljøanlegg og målbok for idrettsanlegg (Kulturdepartementet, 2015b, udatert). I målboken for idrettsanlegg nevnes ikke hestesport eller ryttersport en eneste gang. Derimot tar den for seg baner for idretter friidrett, amerikansk fotball, rugby, svømming og håndball ned på detaljnivå inkludert i mål og utforming (Kulturdepartementet, 2015b). I veilederen for universell utforming av idrettsanlegg har den fokus mot hvordan idrettsanlegg skal kunne tilpasses mennesker med funksjonshemninger, med utgangspunkt i regjeringens mål “Norge universelt formet 2025”. Her er rideanlegg et av eksemplene som trekkes frem basert på ridnings økende status også blant personer med nedsatt funksjonshemmede i både konkurranse-, mosjon- og terapiform (Kulturdepartementet, udatert).

En forutsetning for å kunne søke spillemidler er at søker eier området eller at det er en tinglyst leieavtale med grunneier for en leieperiode på minimum 30år. Alle typer haller, kunstisbaner, alpin-, golf-, motorsport- og rideanlegg må kommunal garanti på minimum 20 år for å kunne søke (Det Kongelige Kulturdepartement, 2016a, 2016b; Kulturdepartementet, 2015a; Kulturdepartementet & NIF, 2016). Noe som innebærer at de krever støtte lokalt og kommunalt for å kunne søke midler.

I perioden 2006-2015 ble det ifølge det nasjonale idrettsanleggsregisteret bygget nesten 9000 idrettsanlegg i Norge (Gode idrettsanlegg, 2016). Tildeling av spillemidler er sentralt når det kommer til bygging av nye idrettsanlegg i Norge. Når det kommer til bygging av idrettsanlegg finnes det i dag endel forutsetninger for å få tildelt spillemidler. Dette er anlegg som enten er bygget i regi av kommune, fylkeskommune eller idrettslag og tar ikke høyde for private anlegg. I oversikten over tildelinger av spillemidler i 2015 fremgår det at det finnes et stort etterslep når det kommer til utbetaling av spillemidler (Kulturdepartementet & NIF, 2016). Hvis man ser bort i fra Oslo og Akershus så har de øvrige fylkene opp i mot 4-5 år med etterslep når det kommer til spillemidler. Rapporten viser også oversikten over det offentlige andel av investeringer i forskjellige anleggstyper (Figur 10). Her fremgår det at de største investeringene forekommer i flerbrukshaller med 5,7 milliarder, deretter følger svømme- og fotballanlegg med henholdsvis 2,4 og 1,4 milliarder. Flerbrukshaller er tilrettelagt for å kunne benyttes av flere aktiviteter uten særlig klargjøring, mens spesialhaller er rettet mot en særiddrett eks. Svømme- eller ridehall (Kultur- og kirke departementet, 2005).

En av de som har sett nærmere på bygging av idrettsanlegg og idrettsdeltakelse er Rafoss (2015) som i sin doktoravhandling "Hall i Nord" så nærmere på beslutningsprosesser, anleggsbruk og idrettsdeltakelse knyttet til bygging av store innendørshaller i nord i perioden 1995-1998 i sin doktoravhandling (Rafoss, 2015). Her trekkes det blant annet frem politisk maktgrunnlag som en sentral del av hvordan Fotballforbundet som initierte prosjektet fikk realisert det innen forholdsvis kort tid. I oppsummeringen av hans studie trekker han frem ulike maktkonstellasjoner som hovedårsaken til at storhallprosjektet kunne realiseres. Hvor Norges fotballforbund sitt etablerte politiske nettverk på lokale, regionale og nasjonale nivå klarte å mobilisere støtte til prosjektet, i tillegg til at forholdet mellom Kulturdepartementets Idrettsavdeling og NFF fremstår som nært. Hallene som fikk gjennomslag i stor grad basert på argumentene som flerbrukshaller hadde mye lokal motstand (Rafoss, 2015). Her ble det påpekt at hallene var lite tilpasset annen idrett enn fotball, men ble til tross for dette ble prosjektet gjennomført. Videre viste resultatene av at utnyttelsesgraden av de nye storhallene var betydelig lavere enn de tradisjonelle flerbrukshallene, og at brukergruppen av storhallene var primært gutter/menn (Rafoss, 2015). Bruken illustrerte klare kjønnsforskjeller når det kom til bruk, og som ble forsterket i takt med stigende alder. Når det kom til rekruttering indikerer resultatene at byggingen av storhallene ikke medførte en økning, men at fokuset på prestasjon og spesialisering økte i den grad fotball beveget seg i større grad mot å bli en helårsidrett.

Grunnlaget i Rafoss sin studie er blant annet hvordan den historiske utviklingen av idretten og norsk tipping også kan være med på å forklare tildelingen av midler til fotballen. I perioden 1948 – 2010 fikk norsk fotball prosentvis den største andelen tippemidler (Rafoss, 2011 i Rafoss, 2015). Statlige midler har vært avgjørende for finansieringen og fordelingen av fotballanlegg. Spillemidlene er forankret i overskuddet fra norsk tipping, som historisk sett startet med tipping på fotballkamper. Noe som gjorde at fotballbaner i første omgang raskt prioritert i fordelingen, da de genererte overskuddet (Rafoss, 2015).

3 Forståelse av teoretiske perspektiver

I dette kapittelet skal se nærmere på ulike teoretiske perspektiver som vi senere vil ta med oss inn i diskusjonene av funnene av studien. Først og fremst forståelsen av makt i lys av Bourdieu. Makt og hvem som har den nevnes ofte i idrettskontekst også innen idrettspolitikken. Noe som gjør den sentral å benytte i vår forståelse av dagens offentlige idrettspolitik. Videre så snakkes det ofte om utnyttelse av midler og effektivisering innen offentlig sektor. Ettersom idretten også tilhører den offentlige politikken og tildeles midler over statsbudsjettet er det sentralt å se nærmere på prinsipper fra organisasjonsteorien man kan ha med seg videre. Her vil vi se nærmere på New Public Management som en samlebetegnelse for ledelses- og organisasjonsstyring innen offentlig sektor. Blant annet gjennom innsikt i dens teoretiske bakgrunn vil den kunne være med på å bidra for å skape en teoretisk ramme inn i analysen og diskusjonen knyttet til de indre forholdene i ryttersporten også sett opp i mot de ytre.

Hva er egentlig makt, og hvorfor er det viktig? Gjennom tidene har mange sosiologer og teoretikere forsøkt ved flere anledninger å redegjøre for hva makt er og dens betydning. i Ordet makt assosieres ofte med negativt ladede ord som manipulering, vold og dominering (Clegg, Courpasson, & Phillips, 2006). Likevel er ikke makt nødvendigvis ene og alene negativt, men kan også være positivt, kreativt og styrkende. Ifølge Clegg et al. (2006) så er en organisasjon en kollektiv samling av mennesker med et felles mål, hvor makt er innskrevet i ryggraden i organisatorisk prestasjon. Makt dreier seg om de måtene sosiale relasjoner former muligheter, beslutninger og endring. Til syvende og sist handler makt om valgene vi tar, handlingene vi gjør, de onder vi tolererer, de privilegiene vi skjenker, de rettighetene vi krever og den urett vi gjør. Videre er makt en idé som er vanskelig å peke ut og er allment ignorert, marginalisert og bagatellisert i mange diskusjoner om organisasjoner (Clegg et al., 2006).

3.1 Kapital

Innen sosiologien er Pierre Bourdieu en av de kjente maktteoretikerne som ofte har vært benyttet også i idrettskontekst (Bugge, 2002; Danielsen & Hansen, 1999; Giulianotti, 2005). Gjennom hans kjente verker “Den maskuline dominans” og “Distinksjonen” går han til angrep på tradisjoner, diskurser og det maskuline hegemoniet (Bourdieu, 1995, 2000; Østergaard, 2011). Makt defineres av Bourdieu som evnen til å få igjennom sin egen vilje til

tross for motstand, hvor denne evnen avhenger av ens posisjon i samfunnshierarkiet. Denne posisjonen defineres ut i fra en persons sosiale, økonomiske eller kulturelle kapital, som er Bourdieus sentrale begreper når det kommer til forståelse av makt (Bugge, 2002). Her kommer Bourdieus begreper om sosiale rom og sosiale felt til syne. Det sosiale rom kan defineres som *“En hierarkisk struktur av objektive sosiale posisjoner basert på kapitalmengde”* (Aakvaag, 2008:150) ifølge Bourdieu. Et felt er en arena hvor det har oppstått en særegen kapitaltype, og en posisjon bestemmes ut i fra den feltspesifikke kapitalen en besitter.

Den viktigste forskjellen mellom det sosiale rom og et sosialt felt er at der posisjonene i det sosiale rom er basert på mengde og sammensetning av de generelle kapitaltypene økonomisk og kulturell (og sosial) kapital, er posisjonene i et sosialt felt bestemt av den mengden en aktør besitter av den feltspesifikke kapitalen

Aakvaag 2008:154

For å kunne ta i bruk Bourdieus forståelse av makt, må vi først ha innsikt i hans sentrale begreper om økonomisk, sosial og kulturell kapital. Som nevnt skrev han flere artikler om idrett, men idretten i seg selv var ikke det mest sentrale i hans perspektiv, men alle faktorene bak når det kom til ulike idrettspreferanser (Bourdieu, 1995; Giulianotti, 2005). *“Kapital er knappe sosiale ressurser som er tillagt en bestemt verdi av et sosialt felleskap og som i kraft av sin knapphet er i stand til å skape, forsterke eller opprettholde ulikheter mellom sosiale aktører”* (Bugge, 2002:226). Dette innebærer blant annet at det ikke finnes en ubegrenset mengde kapital, men den er en knapp ressurs. Det at den er en knapp ressurs tilsier at den ikke er tilgjengelig i samme grad for alle medlemmer at et samfunn eller felt (Bugge, 2002; Danielsen & Hansen, 1999; Østergaard, 2011; Aakvaag, 2008). De to forutsetningene er avgjørende for at en ressurs skal kunne betegnes som et maktmiddel. Kapital kan også overføres både direkte og indirekte mellom personer og blant annet gjennom generasjoner i form av arv (Bugge, 2002; Aakvaag, 2008). Her fremtrer også aktørens klassebakgrunn som et sentralt element som i henhold til Bourdieu vil påvirke dens livsløp. Et annet viktig perspektiv er at en kapitalform vil kun fungere innen et felt som anerkjenner typen kapital med hensyn til verdihierarkiet.

Økonomisk kapital er knyttet opp til materiell rikdom, og betegnes som den viktigste kapitalformen i den grad den kan omsettes til andre former for kapital (Aakvaag, 2008). Når

det Bourdieu omtaler økonomisk kapital som den viktigste er det i den grad knyttet til forholdet mellom den og kulturell- og sosial kapital. Til forskjell fra de to andre kapitalformene kan dette eksistere i objektiv form og dermed overføres mellom personer og institusjoner uten å måtte ta spesielle hensyn (Bugge, 2002; Danielsen & Hansen, 1999; Østergaard, 2011; Aakvaag, 2008). Gjennom penger og rikdom vil en person kunne tilegne seg makt og status, blant annet gjennom å kunne ansette personer under seg.

Nettverk i form av sosiale kontakter og forbindelser er endel av det som ansees som sosial kapital. Denne kapitalformen synliggjøres gjennom mobilisering av nettverk for å oppnå fordeler, som sentrale verv og posisjoner i organisasjoner (Danielsen & Hansen, 1999). Sosial kapital vil kunne betraktes som et legitimt medlemskap i en sosial gruppe (Bugge, 2002).

“Sosial kapital er det samlede settet av aktiverte eller potensielle ressurser knyttet til besittelsen av et varig nettverk av mer eller mindre institusjonaliserte forbindelser preget av gjensidig bekjentskap og anerkjennelse . . . Eller med andre ord: ressurser knyttet til medlemskap i en gruppe.”

Bugge, 2002: 241

Eksempler på slike grupper kan man blant annet benytte adelen i den før-industrielle Europa som eksempel (Bugge, 2002; Aakvaag, 2008). Videre vil familie og slekt, profesjon, utdanningskull og sosiale klubber være andre eksempel. En viktig forutsetning for den sosiale kapitalen er at kjennskapene og nettverkene i form av relasjoner må ha en viss varighet før det vil kunne betraktes som sosial kapital. Sosial kapital kan skilles i to former, den ene institusjonaliserte og den andre ikke-institusjonaliserte (Bugge, 2002). De institusjonaliserte formene kan være familienavn og titler, som er forholdsvis varige og stabile over tid. De ikke-institusjonaliserte på sin side knyttes til den mer uformelle praksisen. Noe som innebærer at varigheten og styrken på relasjonene vil være mindre stabile enn de institusjonelle. Likevel er det ikke nødvendigvis slik at sterke bånd gir mer makt en svake bånd. Ettersom det vil være begrenset med sterke bånd et menneske kan ha, derimot kan svake bånd omfatte flere mennesker og kan strekke seg over flere ledd. Når det kommer til arbeidsmarkedet har det blant annet vist seg betydningen av slike bekjenskaper kan være effektiv (Bugge, 2002). Her omsettes også sosial kapital til økonomisk kapital (Aakvaag, 2008).

I tradisjonellforstand forbindes kulturell kapital i sammenheng med utdanning (Aakvaag, 2008). Ordet kulturell kapital er i vid forstand synonymt med kunnskap. Likevel finnes det andre måter å forstå kulturell kapital, ettersom den i hovedsak handler om å tilegne og mestre dominerende koder innen et samfunn. Noe som kan skape muligheter i form av tilgang til eksklusive sosiale miljø eller attraktive posisjoner. Blant annet er det viktig å påpeke at det kun er innen samfunn eller felt som verdsetter utdanning at det vil betegnes som kulturell kapital. Det er innen kulturellkapital at “smakshierarkiet” er fremtredende, da ens kulturelle kapital kan komme til uttrykk gjennom språk, utseende og “dannelse” (Bugge, 2002; Danielsen & Hansen, 1999; Aakvaag, 2008).

“I et relativt udifferensiert samfunn, hvor tilgangen til midlene til å tilegne seg den kulturelle arven er svært likt fordelt, kan ikke den kroppsliggjorte kulturen fungere som kulturell kapital. Dvs. Som et middel til å oppnå eksklusive fordeler”.

Bourdieu, 1995:228 i Bugge, 2002:238

Når det kommer til kulturell kapital er det avhengig av at det eksisterer en viss form for verdihierarki for å kunne fastsette hvilke typer kunnskap som verdsettes (Bugge, 2002). Videre trekkes det frem at kulturell kapital kan eksistere i ulike former. Det ene er i aktørens habitus, dermed i kroppsliggjort forstand. Denne formen for tilegnelse av kulturell kapital skjer primært gjennom systematisk og langvarig sosialisering, gjennom dannelse og kultivering (Bugge, 2002; Aakvaag, 2008). Likevel er ikke kunnskap nødvendigvis synonymt med kulturell kapital. Ofte forveksles kultur og substansiell kunnskap, Bourdieu sier derfor:

“Ved at de identifiserer kultur med kunnskap, tror de at det kultiverte menneske er en som besitter stor mengde kunnskap. De nekter å tro at kulturen, dersom den tilbakeføres til sin enkleste og mest subline form, egentlig består av en relasjon til kulturen. (<< Kultur er det som er igjen når du har glemt alt annet.>>)”

Bourdieu, 1995:330-331 i Bugge, 2002:240

Den kulturelle kapitalen er i større grad bundet til den individuelle aktøren enn økonomisk kapital, og er med det vanskeligere å overføre mellom mennesker direkte (Bourdieu, 1995; Bugge, 2002; Aakvaag, 2008). En annen motsetning til økonomisk kapital er at kulturell kapital kan ikke “brukes opp” på lik linje med økonomisk kapital. Derimot vil det å bruke den kulturelle kapital forsterke den kulturelle kapitalen man allerede har opparbeidet seg.

Som nevnt har alle felt en egen feltspesifikk form for kapital som gir annerkjennelse. Dette refereres til som symbolsk kapital, og er en form for samlekategori for de tre kapitalformene (Aakvaag, 2008). Symbolsk kapital er med andre ord ikke en selvstendig form for kapital. Norsk idrett vil som nevnt kunne betegnes som et sosialt felt, hvor på lik linje med andre felt er det spesifikke former for kapital som verdsettes (Giulianotti, 2005; Aakvaag, 2008). Symbolsk kapital vil man dermed kunne betegnes som en samlekategori for de kapitalformene som gir annerkjennelse innen feltet (Hovden, Bakke, & Solheim, 2015).

Som nevnt tidligere så er det primært overførbarheten og betingelsene knyttet til de ulike kapitalformene som skiller de (Danielsen & Hansen, 1999; Aakvaag, 2008). Vanskelighetene knyttet til reproduksjonen av makt knyttes til hvilken grad de er kroppsliggjort. Jo mer den er knyttet til aktøren i seg selv, jo vanskeligere vil den være å overføre på tvers av generasjoner. Til tross for at reproduksjon av kapital er enklere i visse former, så finnes det ofte utfordringer knyttet til legitimiteten av dem. Ettersom økonomiske goder som nevnt er enkle å overføre, så vil de ikke alltid fremstå som legitime altså rettferdige av den grunn. På den andre siden oppfattes ikke overføringen av kulturell kapital på samme måte, ettersom den er integrert i aktørens personlighet (Bugge, 2002). Noe som gjør at den vil i større grad fungere som symbolsk kapital.

De ulike formene for kapital kan skilles fra hverandre fra deres evne til å bli reprodusert, eller mer presist, ut fra hvor lett til kan overføres, dvs. Med mer eller mindre tap på en mer eller mindre tildekt måte. Sannsynligheten for tap og graden av tildekning har en tendens til å variere inverst med hverandre. Alt som bidrar til å skjule det økonomiske aspektet, tenderer også mot å øke risikoen for tap. (Dette gjelder spesielt overføringene mellom generasjoner).

Bourdieu, 2002:120 i Bugge, 2002:244

En kan si at Bourdieu tilsynelatende har en skala hvor symbolsk makt og økonomisk kapital befinner seg på forskjellige ender. Hvor til tross for at økonomisk kapital forholdsvis enkelt kan omsettes til andre former for kapital har den likevel utfordringer knyttet til legitimitet.

I henhold til Bourdieu vil idretten kunne betegnes som et sosialt felt, hvor ryttersporten vil kunne sees å være et sosialt subfelt (Danielsen & Hansen, 1999; Aakvaag, 2008). Økonomisk

kapital betegnes som nevnt som den viktigste kapitalformen, men innen idrett herskes det uenigheter det, ettersom mange mener idretten er en arena som utjevner forskjellene (Coakley & Pike, 2009). Innen organisert idrett påpekes det at økonomi og ressurser har vært avgjørende for dens utvikling. Innenfor norsk idrett og NIF er egenskapene som gir status ifølge Hovden et. Al. (2015) egenskapene prestasjoner, god inntekt, mann og norsk etnisitet. Noe man finner igjen fra flere andre studier gjort på norsk idrett, media og status ved bruk av Bourdieu (Hjelseth & Hovden, 2014; Hovden et al., 2015). I en studie gjort av Tangen (2015) drar han frem sosial og kulturell kapital som betydningsfulle innen idrettspolitiske spørsmål (Tangen, 2015). For at en makt skal kunne eksistere må den ha en viss form for legitimering av seg selv, noe symbolsk kapital er form for. Det vil si at undertrykte grupper vil også akseptere å være i slike posisjoner, på denne måten legitimerer ens status. I "Den maskuline dominans" illustrerer Bourdieu dette aspektet, om hvordan det maskuline er normen og det feminine er "avviket" derav også lavere symbolsk kapital (Bourdieu, 2000; Danielsen & Hansen, 1999; Aakvaag, 2008). Som i idretten vil små idretter være med på å legitimere store idretters makt og posisjon og dermed reproducere hierarkiet.

3.2 New Public Management

New Public Management (NPM) benyttes ofte i forbindelse med omtalelse av et 25 års reformprogram, med utgangspunkt i tanken om å effektivisere offentlig sektor (Røvik, Roness, Lægreid, & Christensen, 2009). Mange fremhever at det er store forskjeller mellom private og offentlige organisasjoner, og at retningen i stor grad har påvirket ledelses- og organisasjonskonseptet i en rekke vestlige land (Trygstad, 2004). Innad i NPM nedtones forskjellene mellom offentlige og privat sektor. I Røvik et al (2009) fremheves det at styringsformer og organisasjonsmodeller fra det privat med stor gevinst kan overføres til offentlige organisasjoner. Videre trekker han frem doktrinen om at offentlige organisasjoner er spesielle og må underlegges egne regler, lover, organisasjonsformer og prosedyrer, som utfordres av en motstridende doktrine om at offentlige og private organisasjoner kan underlegges felles regelverk og organiseres ut i fra de samme prinsippene basert på at de har viktige fellestrekk (Røvik et al., 2009).

NPM er ikke en ren organisasjons- og ledelsesoppskrift, men er en samlebetegnelse for ulike organisasjonsstyrings- og ledelsesprinsippet som har som mål å effektivisere offentlig virksomhet (Trygstad, 2004). Den tar utgangspunkt i at individer gjør rasjonelle og

nyttmaksimerende valg. Et av kjennetegnene ved NPM er at ledere får større frihet til å påvirke drift og organisering av virksomheten. Hood trekker frem syv punkter han definerer som sentrale elementer innen NPM:

1) en synlig og profesjonell ledelse, 2) klare prestasjonsmål, 3) vektlegging av resultater, 4) av hierarkisering, 5) konkurranse og marked, 6) bruk av ledelsesteknikker og praksis hentet fra privat sektor med større fleksibilitet i ansettelsesforhold og empowerment, og 7) ressursutnyttelse.

(Hood, 1991 i Trygstad, 2004:53)

I hovedsak trekker Røvik et al. (2009) frem at det teoretiske grunnlaget for NPM er relativt sammensatt. Blant annet av elementer fra nyere ledelsesteori og økonomisk organisasjonsteori. Et viktig aspekt er at NPM rettes mot offentlig sektor, og i og med at idretten i dag benyttes av staten vil det kunne betegnes som en del av den offentlige forvaltning.

Mye av tankegangen rundt NPM er inspirert av markedsteori (Hernes, 2007). De viktigste elementene når det kommer til markedsteori er 1) markedet inneholder to delvis motstridende parter som samtidig har dels sammenfallende interesser. Blant annet kjøpere ønsker høy kvalitet og lav pris mens selgere ønsker god betaling uten for høye krav. Felles er begge ønsker en handel. 2) Den viktigste gruppen er konsumenter. De som vet hva de vil ha og kan gjøre valg basert på fullstendig informasjon og egen evne til å bedømme kvalitet. 3) Produsentene tilpasser seg konsumentenes ønsker. Fravær av å tilpasse seg vil medføre at en forsvinner, ettersom konsumentene vil velge en annen leverandør for sin tjeneste. 4) I et marked med kjøpere og selgere vil de over tid tilpasse seg hverandre. Produsentene tilpasser seg konsumentene for å overleve, og konsumentene oppnår de varer eller tjenester som passer de. Produksjon av varer og tjenester er under mer eller mindre konstant press knyttet til effektivisering. 5) Produsentene vil til enhver tid ønske å forbedre og produsere nye produkter, noe som gjør at konkurranse stimulerer innovasjon og gir et mangfoldig tilbud (Hernes, 2007).

Hovedideen bak New Public Management er nemlig å overføre elementer fra denne modellen og over i offentlig forvaltning. Stikkordene er kundetilfredshet, effektiv produksjon og kreativ innovasjon. Hernes (2007) trekker også frem betydning innen NPM av det å skille roller. Et par av aspektene som vektlegges her er blant annet;

- a) Et marked har to parter, noe som gjør at det innen offentlig sektor også må etableres to motparter. Dermed kan man benytte bruker eller publikum som en form for konsument eller kunder. Publikum står da utenfor den offentlige forvaltning, men benytter seg av tjenester produsert av offentlige etater. Basert på dette får publikum få samme makten over de offentlige etatene som konsumenter har overfor produsentene.
- b) Varer og tjenester burde ikke dirigeres av tradisjoner, vaner eller hierarkisk autoritet, men derimot gjennom kontrakter med tydeliggjøring av betingelser. Blant annet pris, kvalitet og frister.
- c) Offentlige etater er selv kunder. Etatene må settes til å opptre som profesjonelle kunder, derav også innhenting av anbud og kontraktsinngåelse med konkrete krav, kvalitet og pris.
- d) New Public Management: av og til vil forvaltningen ha dobbeltrolle, med å være både kunde og produsent samtidig. Eksempelvis når det kommer til sykehus, hvor de er både eier og produsent av helsetjenester. NPM argumenterer for at selv ved en dobbeltrolle gjennom å både være bestiller og leverandør må en skille de to rollene. Her vektlegges anbudskonkurranser og internfakturering for synliggjøring av kostnader som viktige elementer.
- e) Finnes blandingsformer, eks. fylkeskommune som kjøper helsetjenester både fra offentlige og private sykehus.

Videre går Hernes (2007) inn på styrking av partene. a) I et marked kan begge parter styrkes gjennom bedre informasjon, hvor blant annet offentlige kan skaffe informasjon knyttet til kvalitet og pris på offentlige tjenester. b) De offentlige produsentene kan informeres av hvilke forventninger som stilles til dem, blant annet gjennom kravspesifikasjoner, standardkontrakter og kvalitetsnormer. c) Brukerne kan få en mer kunderolle, blant annet gjennom stykkpris og innsatsstyrt finansiering. Innsatsen som legges ned vil gi uttelling. d) Brukerne kan velge mellom ulike produsenter, og med det få makt som en kunde. eks. kommer til valg av sykehus eller skole. e) Produsentene kan få oversikt over fortjeneste av ulike tjenester, og derav kan legge opp en politikk knyttet til dette.

Tidligere har ulike etater har monopol på hver sine felt, men dette må tilpasses og bygges om. Blant annet gjennom a) fristilling, som knyttet til at en administrativ enhet tar sine beslutninger innen visse rammer men også konsekvensene av egne beslutninger. b) konkurranseutsetting - som tilsier de offentlige på lik linje med andre må levere anbud på tjenester. c) Utkontraktering/outsourcing - hvor en del av virksomheten til en offentlig enhet overføres til en leverandør som utfører den mot betaling. d) Privatisering - driften og juridiske ansvaret overføres til privat aktør utenfor offentlige sektor. e) Ikke bare virksomheten som opplever rekonstruksjon av konsekvensene men også arbeidstakere, blant annet gjennom prestasjons- og/eller resultatlønn (Hernes, 2007).

Innen NPM legges det vekt på klargjøring av forventninger, mål og tiltak av den offentlige virksomheten (Hernes, 2007). Blant annet gjennom delmål. I tillegg deles ressursene ut i fra målene for organisasjonen. Videre trekkes det fram tilbake rapportering, knyttet til hvorvidt man har nådd de resultatene man ønsker. Ofte går slik praksis under navnet resultatbasert styring.

Regjeringen har blant annet påpekt overfor stortinget at New Public Management prinsipielt og ideologisk er en modell for forvaltningsreform (Hernes, 2007).

“Det er en viktig del av regjeringens moderniseringsprogram å legge til rette for insentiver som fremmer konkurranse og konkurranselignende mekanismer innenfor offentlige tjenester. Konkurransutsetting og for eksempel fritt brukervalg skaper insentiver som stimulerer til konkurranser innen offentlige tjenester”

St.meld. nr.15 i Hernes, 2007:35

Ettersom vi nå har gått nøye gjennom New Public Management sin tankegang og målsetning er det likevel sentralt å påpeke kritikken som er rettet mot denne reformen. Det idealtypiske byråkrati og den klassiske modell for forvaltning bygger på noen enkle prinsipper (Hernes, 2007). Det første er arbeidsdeling, hvor arbeidsoppgavene grupperes organisatorisk sett ut i fra tematikk. Neste er hierarkisk oppbygging av posisjoner. Som kan sammenlignes med en ansvarspyramide, hvor instruksjoner gis nedover og rapportering skjer oppover. Det tredje er så regelstyring, hvor beslutningene tas i henhold til lover og regler. Her inkluderer også normer for saksbehandlinger, og at prinsippene tilsier at det skal behandles likt. Plikttrokap betegnes som det fjerde prinsippet, som handler om lojalitet og nøytralitet ovenfor den valgte ledelse.

Det siste prinsippet som trekkes frem er avskjerming, som blant annet handler om å beskytte den offentlige administrasjon fra styringsprinsipper (Hernes, 2007). New Public Management bryter derimot med flere av de prinsippene og forvaltningstradisjonen. I tillegg så kritiseres den for de punktene den bruker som begrunnelse for reformen.

I NPM vektlegges blant annet effektivisering som nevnt tidligere en viktig del av reformen (Hernes, 2007; Trygstad, 2004). Her kommer også tematikken om det å skille roller til syne.

a) Omstilling og effektivisering kan også bety nedbemanning og oppsigelse. På den ene siden vil endringene fremstå som kostnadseffektive og besparelser, men vil gi økte utgifter på andre poster i det offentlige som blant annet trykdevesenet. Omstillinger i det offentlige kan ofte bare skape flytting av kostnadene. b) Når det kommer til kontrakter så kan de gi besparelser, men samtidig innebærer det kostnader knyttet til implementering og overvåking. c) Økende bruk av markedsprinsippet kan medføre lokal maksimering og dårligere samordning. d) Rollene knyttet til kunder og produsenter kan påvirke deres demokratiske påvirkningsevne og politikere. Hvor politikere i større grad ber de bruke kundemakt enn bruk av stemmeseddelen. Med andre ord et dårligere politisk system.

4 Norsk Ryttersport

Norges Rytterforbund har vært en del av norsk idrett og NIF i over 100 år helt siden 1915, og regnes i dag som en av de ti største idrettene blant ungdom (Goksøyr, 2008; Ingebrigtsen, 2012). Medlemsmassen i Norges Rytterforbund består av hele 87 prosent jenter og kvinner. Innen aldersgruppen 13-19 år er forbundet Norges fjerde største særforbund på kvinnesiden (Statistisk Sentralbyrå, udatert). I dag er NRYF landets 13. største særforbund når det kommer til medlemstall. I den inneværende perioden 2015 – 2019 har Norges Rytterforbund vektlagt klubb utvikling og anlegg som to av de mest sentrale satsningsområdene (Norges Rytterforbund, 2015). To områder vi vil gå nærmere inn på i de to påfølgende delkapitlene.

4.1 Klubbsatsning

Klubbsatsningsprogrammet er som nevnt en del av NRYFs satsningsområdet i inneværende periode 2015-2019 (Norges Rytterforbund, udatert; NRYF, 2016a). Målet med programmet har vært å skape bærekraftige rideklubber, og forankret i idrettspolitisk dokument for 2011-2015. Bærekraftige rideklubber defineres som følgende; Gode arenaer for sportslig utvikling, sosiale møteplasser for barn og unge, tilbud av gode breddeaktiviteter, gjennomføringsevne sportslig aktivitet, tilbyr utvikling av framtidens ledere, selvdrevne og har ressurser til å drive overnevnte (Norges Rytterforbund, udatert). Første runden av klubb satsningsprosjektet ble rundet av høsten 2016, og høstet mye ros av involverte klubber (Hope & Rogaland Rideklubb, 2016 ; Norges Rytterforbund, udatert; NRYF, 2016a).

Klubber må søke for å bli en del av klubb satsningsprogrammet, som består av to nivåer, satsningsklubb og veiviserklubb (NRYF, 2016a). Etter at en klubb tatt opp til prosjektet, får de tildelt en egen klubbveileder som er med klubben i prosessen mot å nå nivå en som er satsningsklubb og/eller nivå 2 som er veiviserklubb. For at en klubb skal bli veiviserklubb så har rytterforbundet satt opp en del konkrete mål som må oppfylles. Blant annet settes det krav til både drift, anlegg og konkurranseavvikling for å oppnå status som veiviserklubb (Appendiks IV). Et av kravene som stilles på begge nivåer er blant annet eget anlegg eller ha tilgang til anlegg gjennom avtale med ekstern grunneier. I tillegg vektlegges det at utenom anlegg settes det også krav til at både utstyr og anlegg er i tråd med NRYFs konkurransereglement. Videre er ett av kravene for begge nivåene en oppdatert nettside. Når det kommer til arrangement og aktivitet i klubben, så settes det krav til konkurransevirkosomhet i klubben. Likevel er det inkludert at det settes mindre krav til klubber

med klubbdrivne rideskoler, enn klubber uten egen rideskole (NRYF, 2016a). En kortfattet og fullstendig oversikt over hvilke krav som stilles knyttet til programmet finnes i appendiks IV.

Gjennom klubsatsningsprogrammet får klubbene egen godkjent veileder dekt av forbundet, tilbud om flere ulike kurs og kompetanseheving. Ved gjennomføring av programmet og oppnåelse av godkjenning satsnings- og/eller veiviserklubb får også klubben økonomisk støtte til blant annet innkjøp av kursmateriell, arrangering av trening med profilerte trenere/utøvere innen sporten, i tillegg til godkjenningsbevis og profilering av klubben gjennom forbundets kanaler (NRYF, 2016a).

4.2 Rideanlegg, målsetninger og status

I rytterforbundets rytterpolitiske dokument for tingperioden 2015-2019 fremgår det av anlegg sammen med klubb utvikling og trenerutdanning er noen av de sentrale prioriteringene for forbundet i den kommende perioden (Norges Rytterforbund, 2015). Her trekkes det frem blant annet at de skal styrke klubbeide og klubbdrivne anlegg, legge til rette for samarbeid mellom rideklubber og private anleggseiere og kommunale og fylkeskommunale anlegg. Anlegg har lenge vært en del av rytterforbundets fokus, og i en rapport fra ECON (2005) ble det lagt vekt på at elitesatsing samt overgangen idretten generelt opplever fra sesongbaserte idretter til helårsaktiviteter krever ridehus. På den tiden ble det også foreslått at forbundet burde arbeide med å få på plass en kjede av større anlegg i landet (Econ, 2005).

NRYF har de siste årene sett at mange av dagens klubber ikke makter investeringen i ridebanebunner i samme takt som kravet til fasiliteter øker (NRYF, 2016b). Fra en klubb får tildelt spillemidler til anlegg, må det gå minimum 10 år før de kan søke om midler til samme formål/anlegg (Kulturdepartementet & NIF, 2016 ; NRYF, 2016). Siden oppstartsåret i 2009, har forbundet selv vært med i opprustning av ridebanebunner hos 21 medlemsklubber. Hvis man ser på bevilgningene til forbundet fra NIF i 2015, mottok de 425 502 kr under tilskuddsposten for utstyr og anlegg (NIF, 2016). Noe som innebærer at til tross for at de er Norges 13. Største særforbund havner på 18.plass når det kommer til midler rettet mot utstyr og anlegg. Derimot når det kommer til rammetilskuddet ligger Rytterforbundet som 10.største innunder NIF.

De siste årene er det bygget som nevnt om lag 9000 anlegg, hvor 120 av de er definert innenfor hestesport (Gode idrettsanlegg, 2016). På lik linje med andre idretter er også spillemidler sentrale når det kommer til anleggsbygging. I rapporten defineres hestesportsanlegg som ridebane, ridehall, stall, dressurbane, galoppbane, travbane og ridestier. I 2006 ble det bygget over 40 anlegg, mens i nyere tid har antallet vært betydelig mindre med mellom 5-10 i året og kun tre anlegg i 2015. I oversikten over tildeling av spillemidler for 2015 fremgår det at i overkant av 20 prosent av søknadene innen hestesportsanlegg godkjennes (Kulturdepartementet & NIF, 2016). Til sammenligning har motorsporten nærmere 50 prosent. For at rideklubber skal kunne søke om midler må de som nevnt tidligere oppfylle vilkårene til eierskap eller langvarig leieavtale på området, i tillegg ha kommunal garanti (Det Kongelige Kulturdepartement, 2016a; Kulturdepartementet, 2015a). I veiledningen for spillemidler fremgår det tydelig i kategori 2.6.5 fastsatte søknadssummer for en del ordinære anlegg, og her fremgår det hvor mye idrettslag kan søke til rideanlegg.

Tabell 1 Rideanlegg

Anlegg	Størrelse	Tilskudd
Ridehall	20 x 42	Inntil 1/3 av godkjent kostnad, maksimalt kr. 1 500 000
Ridehall	20 x 60	Inntil 1/3 av godkjent kostnad, maksimalt kr. 2 500 000
Større Haller		Etter særskilt vurdering av departementet
Stall	Inntil 30 stallplasser	Inntil 1/3 av godkjent kostnad, maksimalt kr. 1 000 000
Større staller		Etter særskilt vurdering av departementet
Utendørsbaner		Inntil 1/3 av godkjent kostnad, maksimalt kr. 700 000
Ridesti		Inntil 1/3 av godkjent kostnad, maksimalt kr. 700 000

Her kan man blant annet legge merke til at dersom klubber ønsker å bygge større anlegg enn de ordinære størrelsene må det særskilt vurdering fra departementet vedrørende å få innvilget støtte i form av spillemidler (Det Kongelige Kulturdepartement, 2016a). Satsene på inntil 1/3 av godkjent kostnad fremgår som normen når det kommer til støtte for idrettsanlegg, uavhengig idrett.

4.2.1 Kartlegging av anlegg og rekruttering

Som en del av studien har det vært ønske å undersøke omfavnet av anlegg og rideskoler i Norge og på denne måten kunne skape en oversikt som kan benyttes opp i analysen. I studien av anleggene og rideskolene i regi av rideklubbene i Norge er det benyttet databasen Horsepro (Norges Rytterforbund, 2017). Bakgrunnen for dette kommer vi nærmere inn på litt senere i dette kapitlet. På samme måte som i en dokumentanalyse er informasjonen hentet gjennom offentlige tilgjengelige nettsider, som er produsert for et annet formål enn forskning (Tjora, 2012). Oversikten vil være med på å beskrive dagens status når det kommer til anlegg, rekruttering og private samarbeid. Her ble det i første omgang sett nærmere på forbundets egne oversikter deres hjemmeside pr. 26.03.2017 (Norges Rytterforbund, 2016b).

Fremgangsmåten var å først se nærmere på hvilke rideklubber som var registrert per krets. Inne på rytterforbundets nettside ble det deretter gått inn på oversikten over rideklubbene i kretsene, for så gå inn på hver enkelt klubbs nettside for å undersøke hvilke fasiliteter de hadde (Norges Rytterforbund, 2016b). Blant annet hvorvidt de hadde eget anlegg, samarbeidet med privat og om de drev egen rideskole. Dersom det fremkom de hadde eget anlegg så ble det forsøkt undersøkt hva dette anlegget bestod av, med utgangspunkt i anleggstypene jfr. Retningslinjer for spillemidler (Det Kongelige Kulturdepartement, 2016a; Kulturdepartementet & NIF, 2016). Hvis linken til rideklubbens nettside ikke fungerte eller ikke var med i oversikten ble den registrert som missing, altså som manglende. Dette gjør at det kan finnes flere klubber med flere anlegg enn resultatene viser, men informasjonen er mangelfull ikke tilgjengelig gjennom forbundets sider. Dermed vil det også vært vanskelig for en utenforstående å få tilgang til denne informasjonen.

Her ble det vektlagt hvilke rideklubber som har egne rideanlegg og rideskoler eid og drevet av klubben. I tillegg hvilke rideklubber som gjennom sine respektive nettsider uttrykket at de har et samarbeid med en privat aktør. Anlegg er definert etter samme prinsippene som klubben kan søke om spillemidler til, det er ridehus eller ridehall, stall, ridebane, klubbhus og ridesti

(Kulturdepartementet & NIF, 2016). Noe som for de fleste betegnes som de mest sentrale elementene ved et anlegg. Her telles det bare hvilke klubber som har det, og ikke eksempelvis antall ridehaller den enkelte rideklubb har. Enkelte rideklubber kan ha både flere ridehus, staller og utendørsbaner, men telles kun som en. På denne måten representerer oversikten en oversikt over hvor mange klubber som har egne anlegg og hvilke typer, men ikke størrelsen på anlegg i Norge. Under kategorien for bane telles alle klubber som spesifiserer at de har utendørs bane til bruk. Her skilles det ikke på banens spesifikasjoner eller hvilken gren den er rettet mot. Flere klubber har baner som er rettet spesifikt mot sprang, dressur, islandshest eller feltritt, men de går alle under kategorien for bane. I kategorien for klubblokalet medregnes det kaféer og kursrom som det spesifiseres at klubben driver. I mange tilfeller bygges det kafé eller klubbrom i forbindelse med ridehus eller ridebane. Her settes det av eget areal til dette formålet. Basert på dette vektlegges det som en egen enhet. I kategorien for ridestier er det inkludert de rideklubbene som spesifiserer gjennom deres egen nettside at de eier eller disponerer ridesti. Hvorvidt denne er bygget selv eller er en eksisterende de benytter er det forholdsvis vanskelig å kunne skille basert på den tilgjengelige informasjonen. Det er derfor inkludert rideklubbene som skriver at de har ridestier. Ofte kan dem befinne seg i direkte tilknytning til anlegget de disponerer, eksempelvis langs kanten av eiendommen.

Bakgrunnen for primært ønske å kun benytte forbundets nettside og informasjonen som er tilgjengelig fra linkene på kretsens side, er at det er denne informasjonen som er offentlig og enklest tilgjengelig. I forbundets klubbstatsningsprogram er det også en forutsetning å ha en oppdatert nettside (NRYF, 2016; Norges Rytterforbund, udatert). Det er også denne informasjonen som rytterforbundet selv gjennom sine nettsider formidler utad. Med over 350 rideklubber i Norge, ble det ikke ansett som hensiktsmessig og skulle benytte flere søkemotorer som eksempelvis Google i tillegg til forbundets egen nettside. Tanken er også at for en utenforstående person utenfor sporten vil det ikke være naturlig å først skulle finne rideklubber gjennom forbundets nettside for deretter å måtte søke seg fram til informasjonen. Da vil det fremtre som mer naturlig at man hopper over denne. For å kunne skape en god oversikt er de samlet i rytterkretser, ettersom det ansees som hensiktsmessig til tross for at geografi ikke vektlegges i stor grad. Blant annet i behandlingen av dataen var det mer ryddig å samle de per krets, enn over 350 rideklubber i en oversikt. Samtidig vil gir det et fortrinnsvis ryddig inntrykk, da blant annet idrettsforbundets årsrapporter presenterer sin oversikt og virksomhet per idrettskrets eller fylke.

Selv om det primært var tiltenkt å kun benytte rytterforbundets nettside som kilde for denne delen av studien måtte den på et tidlig stadium revurderes. Her startet jeg med å gå gjennom rytterkretsene i alfabetisk rekkefølge, noe som fungerte i de to første kretsene. I de påfølgende kretsene manglet det noen som helst oversikt over medlemsklubber og nettsider. Dermed måtte valg av database revurderes, og med det ble det valgt å benytte Horsepro istedenfor, men med samme fremgangsmåte og kriterier som først nevnt. Horsepro er kanalen hvor ryttersporten i Norge samles og er et verktøy i forbindelse alle lokale, regionale og nasjonale konkurranser i landet. Fra og med Mai 2017 eies og driftes kanalen også av rytterforbundet (Norges Rytterforbund, 2017). Her kan man søke opp klubber, ryttere og hester, noe som gjør at det på lik linje med forbundets nettside er en kanal mange benytter for å søke informasjon. På bakgrunn av dette er det grunnlag til å anta at det vil være en mer oppdatert søketjeneste med mer informasjon enn den man fant på rytterkretsenes egne sider. Basert på at det er nærliggende å anta at denne er mer oppdatert når siden oppdateres av ansatte fremfor frivillige personer i kretsene. Det vil likevel være en god del som vil kategoriseres som missing, men likevel ga det flere treff. Derfor er det nærliggende å anta at resultatet vil være mer representativt og valide enn gjennom forbundets sider.

Til tross for at det vil være en del missing, vil man kunne si at resultatene vil kunne gi et greit inntrykk av status quo når det kommer til klubber med rideanlegg, rekruttering og private samarbeid i Norge i dag. For dersom klubben har lite eller ingen informasjon tilgjengelig på nett, kan det ofte være en indikasjon på organisasjonens virksomhet. Derfor vil fravær av oppdatert informasjon kunne være et tegn på klubbens aktivitetsnivå. Et viktig aspekt her er at det er rytterkretsene selv som er ansvarlig for oppdatering av forbundets kretssider (Norges Rytterforbund, 2016b). Kretsene drives på frivillighet, og består av representanter fra medlemsklubbene i fylket. Linkene på nettsiden varierte alt fra normale og velfungerende nettsider til lukkede facebookgrupper, blogger og nedlagte hjemmesider.

Innen kategorien for missing medregnes alle de klubbene som ikke har nettsider oppført på nettsidene til Horsepro, eller at linken som er tilgjengelig ikke fungerer. Til tross for at flere nettsider ikke er oppdatert de siste årene, regnes ikke de som missing dersom de fungerer. Derimot har mange klubber nettsider fra gamle portaler idretten har benyttet tidligere som i dag er nedlagte. Det kan tenkes at en del av klubbene har andre nettsider som fungerer som de

benytter, men at denne ikke er registrert gjennom Sportsadmin² hvor Horsepro henter sine opplysninger. Til tross for dette er det nærliggende å påpeke at for en utenforstående person burde informasjon være oppdatert og tilgjengelig via sportens primære informasjonskilde som i dette tilfellet vil betegnes å være rytterforbundets side. Ifølge Horsepro er det 352 klubber totalt registrert i Norge (Competit, udatert).

I kategorien for offentlig samarbeid med privat senter er det inkludert t alle klubbene hvor det en eller flere steder på nettsiden fremgår at de enten benytter private senter, privat rideskole eller at medlemmene har tilhørighet med en eller flere staller. Klubber med egne senter telles ikke med i denne kategorien selv om de kan ha samarbeid til en viss grad med private. En potensiell feilkilde under kategorien for offentlig samarbeid med et privat senter, er at det ikke alltid er like enkelt å skulle definere hva som er privat senter. I enkelte tilfeller kan sentrene de opplyser de samarbeider med, til en viss grad være drevet av kommunen eller fylkeskommunen. Denne informasjonen er ikke like enkel å finne fram til på klubbens respektive nettsider. I tillegg tar den ikke høyde for graden av samarbeid. Enkelte samarbeid er tette og omfattende, mens andre samarbeid kun gjelder eksempelvis et lite lokalstevne på privat senter 1-2 helger i året. Derfor er det i denne kategorien så er det tiltenkt alle klubber som ikke eier eller driver eget anlegg, men spesifiserer på sine nettsider at de samarbeider med et eller flere senter. Det er likevel sentralt å påpeke at det primært handler om private senter drevet av privatpersoner eller bedrifter, og det vil kun gjelde noen få unntak. På de sidene det fremgår at klubben leier av det offentlige, men står for den primære driften av senteret vil det regnes som klubbrevet. Igjen er det viktig å påpeke at dette kun gjelder en håndfull klubber av de over 350 rideklubbene i Norge. De er også primært sentralisert på Østlandet. Statistikken vil likevel kunne gi en representativ oversikt over anleggsstatusen blant rideklubber i Norge i dag. Ettersom omfanget av klubber som har avtaler med kommunale anlegg er relativt få, ansees det ikke som hensiktsmessig med egen kategori i denne omgang.

Når det kommer til klubbrevet rideskole, viser den hvor mange klubber som driver egne rideskoler. Det vil si kurstilbud som er åpen mot en avgift, og klubben stiller da med egne hester og instruktører til kursene. Flere klubber, enn de i denne kategorien, arrangerer ulike

---

² SportsAdmin er et nasjonalt idrettsadministrativt system utarbeidet av og for norsk idrett (NIF, 2009).

kurs rundt omkring i dette landet, men fellesnevneren her er da at de forutsettes egen hest. Det er dermed ikke åpent for alle og enhver. Rideskoler er de som i stor grad står for rekrutteringen da deres primære målgruppe oftest er rettet mot nybegynnere og øvede. Til tross for at studien primært sett er rettet mot anleggstematikken vurderes det likevel som relevant å se på hvor mange klubber som tilbyr rideopplæring. Nettopp fordi at rekruttering og medlemsmasse er sentrale element for tildeling av midler også når det kommer til anlegg. I tillegg settes det også ofte krav til egne anlegg for å kunne drive rideskole. Dermed kan det være interessant å se antall klubbdrivne rideskoler opp i mot klubbdrivne anlegg.

4.2.2 Rideanlegg og rideskoler

Det å skulle kartlegge anlegg, private samarbeid og rideskoler i Norge er et omfattende og tidkrevende arbeid i forbindelse med grundig gjennomgang av samtlige nettsider. I de neste to delkapitlene vil det presenteres to tabeller, hvor den første er en oversikt over alle rytterkretsene og hvilke anlegg og eventuelle samarbeid med private det befinner seg i de respektive kretsene. I den andre tabellen er det deretter presentert en oversikt over hvilke typer anlegg som finnes blant de klubbdrivne anleggene. Som nevnt tidligere har vi valgt å inkludere klubbdrivne rideskoler i oversikten sammen med anlegg. Årsakene til dette er blant annet at rekruttering ofte sees i sammenheng med anleggsbygging i idretten, og at rideskoler oppleves som den primære rekrutteringsarenaen og inngangsporten til ryttersporten. Derfor ble det ansett som nærliggende å inkludere også dette i oversikten.

Vi skal nå se nærmere på resultatene fra kartleggingen av rideanlegg i Norge og samarbeid med private senter. I tabellen er fordelingen av klubbdrivne anlegg, rideskoler, samarbeid med private og såkalte missing presentert per rytterkrets. Ettersom det er 352 rideklubber i Norge ifølge Horse pro 2017, tilsier det at det er forholdsvis mange rideklubber å holde oversikt over (Competit, udatert ; Norges Rytterforbund, 2017). Gjennom å presentere de per rytterkrets alfabetisk får man et oversiktlig bilde over dagens status. Til sist i tabellen er det presentert både prosentandel av klubbene med de ulike egenskapene, medregnet både klubbene som er registrert som missing og uten de klubbene. Det kan tenkes basert på noen av svakhetene i studien tilknyttet de metodiske valgene, at det i større grad er relevant å benytte de 198 klubbene registrerte klubbene som referanse når en skal vurdere funnene. Begge

måtene å vurdere resultatene på har fordeler og ulemper knyttet til seg som vi ser, men at ved å presentere begge vil en få en god innsikt i dagens status.

Det første aspektet det er nærliggende å se nærmere på er at antallet klubber som kategoriseres som missing er forholdsvis høyt. Som nevnt tidligere er det de klubbene som ikke har oppdatert informasjon via Horsepro sin søkemotor eller at linken ikke lenger fungerer. I flere av tilfellene var adresser knyttet til en gammel fellesportal for idrettsklubber i Norge, idrett.speaker.no³. Denne siden har etter alt å dømme ikke vært aktiv de siste fire til fem årene basert på treff i de ulike søkemotorene. Den tidligere fellesportalen har ikke vært aktiv på flere år, og klubbene skal tidligere ha fått informasjon gjennom flere kanaler om overgangen til nye kanaler. I tillegg var det flere nettsider hvor det kom fram en beskjed om at domenet var parkert. Funnene indikerer at klubbene dermed ikke har prioritert å vedlikeholde nettsidene. Her kan det selvfølgelig tenkes at klubbene har både anlegg og rideskole som ikke fremgår på statistikken, men likevel kan en si det i så fall fremstår som kritikkverdig av en offentlig organisasjon og ikke ha oppdatert informasjon tilgjengelig. En annen ting er at dersom idrettslagets nettside ikke er oppdatert over flere år, kan det også være et tegn på organisasjonens virksomhet.

Det at hele 154 av totalt 352 klubber faller under kategorien missing i denne studien er et meget interessant funn. Noe som kommer tydelig frem når vi ser på kretsoversikten (tabell 1). Dette fremstår som uavhengig om kretsen har mange eller få medlemsklubber. Hvor blant annet Sogn og Fjordane med sine 11 medlemsklubber og Telemark og Vestfold med sine 26 medlemsklubber har begge over 60% i kategorien for missing. Det at over halvpartene av klubbene framtrer som lite aktiv vil en kunne sette spørsmålstegn ved. I tillegg så vil en kunne si at for forbundet og sporten er resultatene mindre heldig.

Vi vil senere i diskusjonen gå nærmere inn på utfordringene ryttersporten kan oppleve ved utgangspunkt i tabellene. Blant annet er det nærliggende å diskutere en prosentandel av missing blant klubbene på hele 43,8 %. Noe som gjør at tallene primært er representativt for de resterende 198 klubbene når det kommer til anleggsstatus. Likevel indikerer funnene et sentralt perspektiv å ta med seg når det kommer til klubbdrivne aktiviteten innen ryttersporten.

---

³ www.idrett.speaker.no er ikke en lenger aktiv nettside eller portal.

Tabell 2 Rideanlegg og rideskoler

Rytterkrets	Klubber	Klubbanlegg	Samarbeid m/ private senter	Klubbrevet rideskole	Missing
Aust-Agder	11	3	0	1	6
Buskerud	20	3	6	2	7
Finnmark	12	4	0	1	8
Hedmark	11	3	0	2	3
Hordaland	34	8	5	6	18
Møre og Romsdal	22	13	0	4	7
Nord-Trøndelag ⁴	9	1	4	0	3
Nordland	20	2	1	0	14
Oppland	19	5	2	2	6
Oslo og Akershus	51	9	10	5	16
Rogaland	31	9	1	7	11
Sogn og Fjordane	11	3	1	1	7
Sør-Trøndelag	19	4	8	1	5
Telemark og Vestfold	26	4	4	0	16
Troms	24	5	3	3	13
Vest-Agder	14	0	5	0	7
Østfold	18	5	2	3	7
Sum	352	81	57	38	154
Total uten missing	---	(23%)	(16,2%)	(10,8%)	(43,8%)
	198	40,9%	28,8%	19,2%	---

Hvis vi ser nærmere på samarbeid med private senter, er dette som nevnt rideklubber som gjennom sin nettside har nevnt ved en eller flere anledninger at de samarbeider med private senter i ulike former (Tabell 2). Dette er alt fra henvisning til rideskole hos privat kommersiell aktør, til lån av senter i forbindelse med konkurransevirkosomhet. Hos enkelte fremgår det at

⁴ Fra og med 2018 vil Nord- og Sør-Trøndelag slås sammen til ett fylke. Det er nærliggende og anta dette vil også gjelde rytterkretsene.

all aktivitet innad i klubben avholdes på privat senter, deler i regi av klubben og deler i regi av driver. Grunnet det høye antallet missing, er det vanskelig å vite hvorvidt en eller flere av de er i samarbeid med private. Det vi derimot kan se er at 57 (28,8%) av klubbene i denne oversikten uttrykket å ha samarbeid med private. Dette er da hvis vi kun medregner de 198 klubbene som defineres som tellende. Denne prosentandelen synker naturlig nok dersom vi inkluderer hele utvalget, og er da nede på 16,2%. Rytterkretsene som skiller seg ut i denne sammenhengen er Møre og Romsdal og Aust-Agder hvor ingen av klubbene hadde offentlige samarbeid med private. Førstnevnte rytterkrets er også dobbel så stor som sistnevnte. De stedene med flest samarbeid var Oslo og Akershus og Sør-Trøndelag. Her kan det tenkes at geografi spiller til en viss grad inn, samt kommunal og fylkeskommunal idrettspolitik. Noe vi vil gå nærmere inn på senere i diskusjonen.

Rideskoler har som nevnt ved flere tidligere anledninger vært inkludert i oversikten av hensikt å kunne trekke linjene opp i mot rekruttering som en forutsetning for anleggsbygging. Det vi kan se her er blant annet det er stor variasjon når det kommer til klubbdrivne rideskoler i landet. I fire av rytterkretsene er det ingen klubbdrivne rideskoler, mens Hordaland og Rogaland er de to kretsene med flest rideskoler. Her er det selvfølgelig nærliggende å påpeke at de har også over 30 rideklubber per krets, og med det også er de to nest største rytterkretsene i Norge. Videre kan vi se at det kun er omlag 10,8% av klubbene tilknyttet rytterforbundet som driver egen rideskole. Denne justeres noe opp selvfølgelig om vi fjerner klubbene som defineres som missing. Etersom rideskoledrift sees i forbindelse med rekruttering er det nærliggende å anta at få av klubbene som defineres som missing driver rideskole. Denne antagelsen baserer seg på at drift baserer seg på rekruttering også stiller krav til informasjonsflyt. Når informasjonen om rideskole ikke er tilgjengelig gjennom sentrale kanaler, vil det også begrense mulighetene for rekruttering gjennom dem. Som nevnt tidligere i denne studien står private rideskoler for den største andelen av rideopplæring i Norge, og i gjennomgangen av klubbsidene kom det frem ved flere anledninger at samarbeidet med private aktører i flere tilfeller gjaldt rideskole.

4.2.3 Typer rideanlegg og prioriteringer

I første del har vi som nevnt sett på fordelingen av klubbdrivne anlegg i Norge, samt samarbeid med private og klubbdrivne rideskoler. I tråd med retningslinjene knyttet til spillemidlene er det nærliggende å deretter se nærmere på hvilke typer anlegg som prioriteres og eksisterer (Kulturdepartementet, 2015a; Kulturdepartementet & NIF, 2016). Hvilke

anlegg som vektlegges er sentrale å ta med seg videre inn i diskusjonen når vi senere skal se på offentlig idrettspolitikk, kapital og anlegg. Det finnes i følge denne undersøkelsen 81 klubber med en eller annen form for klubbdrivet anlegg. Et anlegg kan som nevnt være alt fra stall og klubbhus, til ridebane, ridehus og ridestier. Alle med forskjellige formål og fordeler.

Tabell 3 Anleggstyper

Krets	Klubb anlegg	Stall	Ridebane	Ridehall /hus	Klubbhus	Ridestier
Aust-Agder	3	1	3	1	2	0
Buskerud	3	2	2	2	2	0
Finnmark	4	2	0	4	0	0
Hedmark	3	2	3	2	1	0
Hordaland	8	6	8	5	4	0
Møre og Romsdal	13	7	12	8	4	1
Nord-Trøndelag	1	0	0	1	1	0
Nordland	2	1	2	2	0	0
Oppland	5	2	4	3	3	0
Oslo og Akershus	9	6	7	9	1	0
Rogaland	9	8	7	7	2	2
Sogn og Fjordane	3	2	3	3	2	0
Sør-Trøndelag	4	2	4	2	3	1
Telemark og Vestfold	4	1	3	2	1	0
Troms	5	4	5	3	3	1
Vest-Agder	0	0	0	0	0	0
Østfold	5	3	4	4	3	0
Sum	81	49 (60,5%)	67 (82,7%)	58 (71,6%)	32 (39,5%)	5 (6,1%)

Etter vi har sett nærmere på anlegg i Norge og samarbeid med private aktører, er det nærliggende å se nærmere på hvilke typer anlegg som bygges. Det man først og fremst kan se er at Møre og Romsdal er fylket som skiller seg ut når det kommer til antall klubbanlegg. Hvor nesten 60% av de totale medlemsklubbene har en eller annen form for eget anlegg (Tabell 2 & 3). I tillegg hvis vi ikke medregner de klubbene som betegnes som missing, blir det enda mer tydelig ettersom 13 av 15 som tilsier omlag 87% står oppført med eget anlegg. Noe som er vesentlig mer enn de øvrige fylkene. Vest-Agder er det eneste fylket uten noen klubber som er oppført med eget anlegg. Så her kommer kontrastene tydelig frem. Årsakene til dette kan være flere, både når det gjelder klubbdrift men også kommunal idrettspolitik. Dette er det nærliggende å gå nærmere inn på senere i diskusjonen.

Det første man kan legge merke til når det kommer til anlegg er at ridebaner er det som er mest utbredt i skala, deretter følger ridehus. Årsakene til dette kan blant annet være at det er rimeligere å bygge ridebaner enn ridehaller eller ridehus. Noe som gjør det økonomisk enklere for klubbene å bygge, samt at det prioriteres i større grad enn ridehaller når det kommer til tildeling av tippemidler (Det Kongelige Kulturdepartement, 2016a; Kultur- og kirke departementet, 2005). I de fleste tilfellene ser det ut til at det bygges ridebaner først, og ridehus som et resultat av aktivitetsnivået, men det finnes også flere tilfeller hvor det er motsatt. Ridehus legger i større grad til rette for å drive med ridning som en helårsiderett og konkurransevirkosomhet, enn utendørs ridebaner som er mer værutsatt.

Som vi kan se i tabell 3 er det flere ridebaner og ridehus enn det er staller. Mange vil nok oppleve dette som unaturlig at det er flere anlegg for ridning enn det er staller til hestene. Likevel viser det at klubbene i større grad legger til rette for aktivitet i form av bane innendørs og utendørs enn oppstalling. Årsakene til dette kan være blant annet at flere kan ha egne staller, men at rideanlegg i form av ridebaner og ridehus er kostbart og ha alene. Samtidig er det viktig å påpeke at til tross for at det er flere ridebaner og ridehus enn staller, er andelen klubbdrivne staller fortsatt over 60% noe som indikerer at det likevel prioriteres. I tillegg så er det ofte slik at anleggene som har stall oftest også har ridebane og/eller ridehus. I gjennomgangen av klubbenes nettside var det ingen tilfeller der en rideklubb drev stall men, ikke hadde tilgang til ridebane eller ridehus. Derimot var det flere tilfeller av det motsatte.

Når det kommer til klubbhus vil en kunne si det er den kategorien som innad har størst variasjon i sin utforming. Enkelte steder hadde rideklubbene fysiske klubbhus, og andre steder

var det kaféer integrert i ridehuset som ble definert som klubbhus. Fellestrekket for mange av de var at de i stor grad var rettet mot kafédrift i forbindelse med konkurransevirkosomhet eller mot rideskolevirkosomhet og kurs. Likevel ser det ut til at anlegg som legger til rette for sportslig aktivitet som ridebaner og ridehus prioriteres i større grad enn klubbhus. Noe som selvfølgelig kan ha naturlige årsaker knyttet til seg. Blant annet økonomiske perspektiver, i form av at behovet for klubbhus ikke melder seg før klubben og anlegget når en viss størrelse. I tillegg til at alt koster, og som innen de fleste idretter så er etablering av anlegg kostbart og økonomisk krevende.

Kun hos noen få rideklubber kommer det fram at ridestier er en del av deres anlegg. Ridestier står kun for 6,1% av anleggene. Her er det nærliggende å påpeke at det kan være flere klubber som har ridestier, men at de enten tilhører kommunale stier eller at de ikke oppfatter det som en del av anlegg de har. Likevel er det en av de kategoriene man kan få støtte gjennom tippemidler til å bygge. Med kun 5 ridestier på landsbasis kan man kunne si med forholdsvis stor trygghet at dette ikke er den delen som prioriteres i størst grad hos rideklubbene. Her kan man også selvfølgelig vurdere hvorvidt prioriteringen skyldes at rideklubbene i større eller mindre grad er rettet mot baneridning fremfor turridding. Eller at mange opplever at turstier er i større grad tilgjengelige enn behovet som er tilstede. En annen sentral faktor er at flere klubber kan ha lokale avtaler på ridestier som ikke fremgår via informasjonen på deres nettside. For klubbene så kan det tenkes at de selv ikke definerer ridesti som et anlegg, selv om det formelt sett defineres som det i retningslinjene for tildeling av spillemidlene.

Oppsummert sett kan vi si at funnene viser at det er forholdsvis store forskjeller når det kommer til klubbdrivne anlegg, rideskoler og samarbeid med private blant annet om vi ser i henhold til geografi. Et av de kanskje viktigste funnene utenom den generelle kartleggingen over anleggsstatusen er det høye antallet klubber som kategoriseres som missing. Det er også nærliggende å påpeke at undersøkelsen også bærer preg av den metodiske fremgangsmåten. Når det kommer til anleggstyper prioriteres ridebaner i størst grad, tett etterfulgt av ridehus og deretter staller. Funnene her er nærliggende å ta med seg videre inn i den senere diskusjonen, hvor vi kan se de opp i mot studiens empiriske og teoretiske rammeverk samt klubbledernes narrative historier.

5 Metode

I dette kapitlet vil jeg redegjøre for studiens metodiske grunnlag og innhenting av empirisk data. Her vil jeg gå igjennom prosessene rundt den kvalitative tilnærmingen knyttet til bruken av intervju av klubblederne ved tre rideklubber med ulike driftsmodell. Valg av intervju som metode ble gjort på bakgrunn av ønske om å få innsikt i klubbens opplevelser knyttet til den valgte problemstillingen. Gjennom nøye redegjøring for de metodiske valgene og studiens validitet og reliabilitet vil jeg forsøke å styrke studiens transparens (Tjora, 2012).

5.1 Utvalg og intervju

I forbindelse med valg av informanter til studien ble det benyttet såkalt strategisk utvelgelse (Dalen, 2004; Kvale & Brinkmann, 2009). I prosessen med å velge de aktuelle klubbene, så var jeg interessert i å komme i kontakt med klubber som var i samarbeid med private aktører og hadde ytret ønske om å være med i NRYFs prosjekt. Et prosjekt jeg fikk informasjon om gjennom samtaler med sentrale personer i forbundsstyret. Gjennom dem sendte forbundet ut forespørsel til de deltakende klubbene om de kunne være interessert i en prat med meg. Deretter valgte jeg å ta kontakt med de tre klubbene som stilte seg positive til at jeg kunne kontakte de. Klubbene var i hovedsak primært sentralisert i østlandsområdet. Til tross for at det var tre klubber som hadde godkjent jeg kunne kontakte de, var det kun en av de som responderte på min henvendelse til tross forurring. På bakgrunn av dette valgte jeg å gjennomføre intervjuet med den respektive klubben, i tillegg til at jeg kontaktet to andre klubber som drev egne anlegg. Dette for å kunne intervju en klubb uten anlegg med i samarbeid med privat anlegg og rideskole, en klubb med eget anlegg men uten rideskole og en klubb med både rideskole og eget anlegg. Alle klubbene er tilsluttet Norges Rytterforbund som var et av kriteriene for denne studien og aktiviteten er rettet primært mot sprang og dressur. Videre er de alle bynære rideklubber fra forskjellige steder i landet med mellom 100-250 medlemmer. De to siste klubbene ble rekruttert gjennom bekjentskap. Dette var klubber jeg hadde kjennskap om, og som hadde ulike egenskaper når det kom til anlegg og rekruttering og derfor ble ansett som å være hensiktsmessig med tanke på studien. Helhetlig vil de representere tre ulike måter å drive klubb på, noe som tenkes å bidra til en analyse med ledere med ulike synsvinkler og aspekter. Det at jeg visste om klubbene fra før av gjorde det enklere å få tilgang til klubben når jeg kunne henvende meg personlig til lederne fremfor gjennom en eksempelvis klubbene som jeg gjorde med de tre tilhørende i prosjektet. Et viktig aspekt å påpeke at dette var klubber og klubbledere jeg hadde kjentskap til, men ikke nære

personlige forhold. Tilsynelatende kan man si at bekjentskapet til klubbl lederne gav større muligheter i henhold til å få gjennomført intervju, enn utfordringer knyttet til det. Selv om det er nærliggende å påpeke det i henhold til retningslinjer for kvalitativ forskning (B. L. Berg, 2009; Kvale & Brinkmann, 2009; Tjora, 2012; Wiles, 2013).

Til tross for at jeg i utgangspunktet ønsket å intervju klubber tilknyttet forbundets prosjekt, vil man kunne si utvalget gav en bedre helhetlig fremstilling noe som gjør at det i større grad kan generaliseres enn den ville vært med kun klubber tilknyttet forbundets prosjekt. Det at det ble tre klubber med ulike egenskaper endret også studien til en viss grad. Etersom klubbene tilknyttet forbundets prosjekt ville primært kun vært klubber som samarbeidet med private aktører. Derfor vil en kunne si at det endelige utvalget vil kunne ansees å være mer representativt for tematikken om eie eller leie, enn klubber kun i samarbeid med private. I tillegg kan det være sentralt å påpeke at blant de tre klubbl lederne var en mann og to kvinner. Noe som også kan sees på som en representativ kjønnsdeling av hensyn til medlemsfordelingen innen ryttersporten.

Intervjuene ble gjennomført over en periode i februar til april våren 2017. Alle ble gjennomført ved personlig møte mellom forsker og informant. Under intervjuene ble de tatt opp med båndopptaker for bruk i analysearbeidet. Informantene ble i forkant opplyst om prosjektets formål og hensikt, samtidig som de ble forespurt om samtalen kunne tas opp. Samtlige informanter godkjente bruken av lydopptak under intervjuet. Her ble det vektlagt at all innsamlet data ville bli anonymisert før det ble benyttet inn studien. Intervjuene ble gjennomført til tid og sted valgt av informanten, som i samtlige tilfeller var informantens arbeidsplass. Dette gav informanten rom for å selv velge en arena de følte seg bekvem (Kvale & Brinkmann, 2009; Tjora, 2012; Wiles, 2013). Under intervjuene ble det også ført notater fortløpende basert på informantens svar. Notatene ble brukt i arbeidet med intervjuene og dataen i etterkant.

5.2 Intervjuguide og gjennomføring

I forkant av intervjuene ble det utarbeidet en intervjuguide (Tjora, 2012). Det finnes flere måter å utforme en intervjuguide, både av hensyn til innhold, omfang og lengde (Kvale & Brinkmann, 2009). Intervju betegnes ofte som en samtale med en hensikt, og hvor det er viktig at forskeren er bevisst på hensikten med intervjuet. I forbindelse med studien ble intervjuguiden bevisst utformet som lite omfattende med enkle og åpne spørsmål. Ettersom informantene på forkant var introdusert for temaet til prosjektet, ble det ansett som hensiktsmessig og la informanten komme med informasjon uten at spørsmålene ville bli oppfattet som ledende. På denne måten blir informasjonen informanten kommer med formet som en form for fortelling.

Basert på de gjennomførte intervjuene, fremgår utformingen av intervjuguiden som hensiktsmessig på grunnlag av informantens respons på spørsmålene. Informantene kom med gode og utfyllende svar til tross for korte spørsmål og stikkord. Noe av utfordringene med en såpass lite omfattende intervjuguide er at man kan oppleve at man kanskje ikke får svar på akkurat det man hadde tenkt i etterkant (Tjora, 2012). Likevel er det lett å lede slike intervju og nærmest fiske etter svarene man leter på ved bruken av for mange spørsmål. Basert på dette er det nærliggende å kunne si at dette vil kunne være med å påvirke troverdigheten til funnene fra intervjuene. Gjennom bruken av en kort og forenklet intervjuguide minimerte det sannsynligheten for å påvirke informantens historie (Kvale & Brinkmann, 2009).

a) Innledende spørsmål om klubben

b) Hoveddel – konkret om anlegg og rekruttering

c) Avrundning – Ønsker for ryttersportens utvikling og utfordringer den står ovenfor.

d) Annet – Åpen mulighet for tilføyning av informasjon informanten ønsker.

I første delen av intervjuet var hensikten å la informanten selv komme med den informasjonen de ønsket om klubben. Dette gav indikasjoner på hva de vektla, samt var en enkel måte å starte intervjuet på. Ettersom informantene var informert om prosjektet og hensikten i forkant, var det ikke noe usikkerhet knyttet til spørsmålet om klubben. Dette gav også meg mulighet til å notere eventuelle stikkord som de nevnte eller oppfølgingsspørsmål til senere. I

hoveddelen vi så på spørsmål knyttet til studiens kjerne, anlegg. Hvilket anlegg har klubben i dag og driftes det selv eller i samarbeid med noen? Her ble det også fulgt opp om hvordan de så på rekruttering i deres respektive klubber. Ofte ble rekruttering sett i lys opp i mot anlegg og anleggsbygging. Avslutningsvis ønsket jeg å få lederne til å reflektere litt over de større spørsmålene knyttet til ryttersporten i sin helhet og ikke nødvendigvis deres klubb. Her gjennom å spørre hvilke utfordringer de så sporten hadde, og hvilke ønsker de hadde for fremtiden. Helt til sist åpnet jeg for at informanten kunne komme med synspunkter og informasjon som de ønsket, og ikke følte de foregående spørsmålene og stikkordene hadde dekket. På denne måten fikk informanten selv velge hva hun eller han anså som relevant i henhold til studien.

I arbeidet med analyse av dataen fra intervjuene, ble hver av opptakene gått igjennom flere ganger. På denne måten fikk man høre gjennom samtalene i sin helhet, fremfor oppstykkede versjoner som det ofte blir i arbeidet med transkribering. Her lyttet man til samtalene, og noterte først for hånd sentrale stikkord og funn. Deretter ble intervjuene transkribert. Transkriberingen blir dermed en del av den analytiske prosessen i arbeidet med de narrative historiene. All informasjon om informanten og idrettslaget er anonymisert, og refereres til ut i fra deres egenskaper (Wiles, 2013). Transkripsjonen er gjort på bokmål, med unntak av enkelte ord og uttrykk som ikke lar seg oversette uten å miste mening. Dette er gjort med hensikt til anonymisering og forståelse av innholdet. Etter transkriberingen er ble ferdig, ble så intervjuene skrevet om til å fremstille informantenes narrative historier. I de narrative historiene trekkes det frem sitater fra intervjuene med informantene (Dalen, 2004).

5.3 Narrative historier

Begrepene historier og narrativ brukes ofte om hverandre, likevel er det sentralt å påpeke forskjellene. Mange opplever at det ofte kan være vanskelig å sette fingeren på hva det narrative faktisk er. Ordet kommer fra det latinske ordet *gnarus*, som betyr å vite (Kvernbekk, 2003, 2013). Narrativer kan karakteriseres både som et fenomen eller en metode, og kan være vanskelig å kjenne igjen. Det som går igjen er at en narrativ struktur skal ha en start, midt og en slutt (Kvernbekk, 2003, 2013). Videre består narrativer av et plot og karakterer. Ulikt fra historier følger ikke narrativer nødvendigvis en kronologisk struktur når den fortelles i etterkant, men fortelles i etterkant når man allerede har kjennskap til resultatet. Riessmann (2011) trekker også frem at narrativer er en historie som ikke har store behov for

tolkning. Fortelleren kan også plassere seg selv eksempelvis som et offer, eller den som har kontroll over situasjonen, og et poeng er at det ikke er innøvd (Gubrium & Holstein, 2009; Riessman, 2011). Etterpåkløskap benyttes ofte som et nøkkelord når det kommer til det narrative. Innen organisasjoner vil bruken av narrative historier kunne være hensiktsmessig for å kunne kommunisere komplekse ideer og forsøke fremskaffe endring gjennom kunnskapsdeling (Kvernbekk, 2003, 2013).

Når det kommer til forskning finnes det ulike syn på bruken av en narrativ tilnærming (Riessman, 2011). Gjennom bruken av intervju bruker vi ofte det narrative både i intervjusituasjonen, transkribering og analysen. Innen kvalitativ forskning benyttes intervju for å forstå et fenomen i samtale med mennesker (Gubrium & Holstein, 2009; Kvernbekk, 2003, 2013). Når det kommer til det narrative innen kvalitativ forskning sees informantene som historiefortellere (Johansson, 2005).

Now a thing is whole if it has a beginning, a middle and an end. A beginning is that which does not come necessarily after something else, but after which is natural for another thing to exist or come to be. An end, on the contrary, is that which naturally comes after something else, either has its necessary sequel or as its usual sequel, but itself has nothing after it. A middle is that which both comes after something else and has another thing following it. A well-constructed plot, therefore, will neither begin at some chance point nor end at some chance point, but will observe the principles here stated.

Aristoteles, 1982 i Kvernbekk 2013:643

I denne studien vil historiene og erfaringene fra de tre respektive klubblederne betraktes som narrative historier, i den grad at deres erfaringer og perspektiver fra deres egen klubb og på ryttersporten baseres på deres erfaringer. Hvorav deres forståelse av sporten og klubben preges av at de vet hvor de er i dag og resultatet av tidligere valg og hendelser (Johansson, 2005; Kvernbekk, 2003, 2013). Det er opp til informantene selv å velge hvilke hendelser og aspekter de legger vekt på.

5.5 Datakvalitet

Innen forskning er det som regel sentralt å gå nærmere inn på studiens datakvalitet (Kvale & Brinkmann, 2009). Først og fremst er det sentralt å redegjøre for studiens mulighet for generalisering, validitet og reliabilitet. Ofte innen forskning snakkes det om statistisk generalisering som et mål for kvantitativ analyse. Innen kvalitativ forskning på sin side handler det derimot i større grad om hvorvidt funnene i studien kan benyttes for å forstå tilsvarende situasjoner. Ettersom vi til liten grad benytter begrepet generalisering innen kvalitativ forskning, vil jeg heller bruke overførbarhet (Tjora, 2012).

Når det kommer til reliabilitet handler det om stabilitet i målingene, og om hvorvidt resultatene i studien kan gjensapes (Ringdal, 2007). I denne settingen vil det dermed være nærliggende å vurdere reliabilitet når det kommer til transkripsjonen og anleggsstatistikken. I denne studien er intervjuene gjennomført og transkribert av meg. Noe som kan utfordre dens reliabilitet. Først og fremst at mine valg under transkriberingen ved å gjøre den på bokmål kan være med å påvirke funn i studien. Kvale & Brinkmann (2009) trekker frem at det kan være hensiktsmessig at intervjuene transkriberes av to personer. I denne studien ble det ikke gjort av hensyn til tid og arbeidsmengde. Det at intervjuet bar preg av få spørsmål og lite struktur vil også være med å utfordre reliabiliteten. I tillegg til relasjonene mellom forsker og informant. Dersom forsker hadde vært en med lite kunnskap om sporten og dens oppbygning er det lite trolig at samtalene hadde foregått på samme måte som i denne studien. Her hadde informantene innsikt i min bakgrunn og posisjon ovenfor feltet, som gjorde at de pratet i lengre perioder uten innspill fra meg. Korte spørsmålene og et intervju med liten struktur gjorde at intervjuet i liten grad kan oppfattes som ledende (Kvale & Brinkmann, 2009; Ringdal, 2007). Når det kommer til valg av sitater og funn i intervjuene, kan det settes spørsmålstegn om hvorvidt andre ville fått de samme funne. Noe som setter større krav til min evne som forsker å komme med logisk argumentasjon for mine funn og metodiske valg, for å styrke studiens reliabilitet. Dersom man benyttet en annen søkemotor enn Horsepro er det også nærliggende at en kunne fått flere funn når det kommer til oversikten over anlegg. I tillegg så vil det i et fåtall situasjoner være utfordrende å forstå informasjonen på klubbsidene korrekt, som kan påvirke resultatene. Likevel kan man kunne si at statistikken gir et fortrinnsvis godt helhetlig bilde over statusen i dag, og har flere elementer som er gode å ta med seg i diskusjonen.

Til sist er det sentralt å påpeke studiens validitet, i den grad at vi faktisk måler det vi ønsker å måle (Ringdal, 2007). Når det kommer til intervjuene så avhenger det i større grad hva informantene velger å legge vekt på når de svarer på spørsmålene og hvordan de velger å tolke de. Noe som kan pekes på som en svakhet i den grad at vi kanskje ikke får svar på akkurat det vi lurer på. Til tross for dette får vi innsikt i hvordan de tolker spørsmålene og hvilke tanker de har. Så det kan likevel argumenteres for å måle hvordan klubbliderne oppfatter tematikken knyttet til anlegg og rekruttering. I statistikken over anlegg så måler den i stor grad status i dag. Noe som vil kunne sies å være meget relevant for studien, og derav er med på å styrke dens validitet.

Oppsummert sett kan vi si at det finnes både styrker og svakheter knyttet til studiens mulighet for generalisering, validitet og reliabilitet, men gjennom redegjøring av dem samt grundig begrunnelse for de metodiske valgene som har gjort vil det kunne være med på å styrke datakvaliteten i studien.

5.4 Forskerposisjon

Til sist i dette kapittelet er det sentralt å gå nærmere inn på min posisjon ovenfor feltet. På denne måten være med styrke studiens transparens (Tjora, 2012). Forskerens bakgrunn, erfaringer og utdanning kan være med å påvirke funn, resultater og tolkninger uavhengig om en selv er klar over det eller ikke (Haavind, 2000). Derfor vil jeg her utdype min posisjon i henhold til feltet jeg ser nærmere på.

Først så er studien min avsluttende oppgave ved masterstudiet i Idrettsvitenskap ved NTNU. Noe som innebærer at jeg har en stor faglig interesse for idrettsfeltet, men også NIF som organisasjon. Gjennom å være student har man også en stor faglig kompetanse, som vil kunne begrunnes å styrke studien i form av at den benyttes som en ressurs. Til tross for dette er det viktig å ha i bakhodet at kompetanse også til en viss grad kan fremme forutinntatte meninger. Dermed kunne ha en formening om hva jeg vil finne i studien.

Jeg har over mange år vært aktiv innen ridning og hestesport, noe som innebærer jeg har stor kjennskap til feltet. Ifølge Haavind (2000) vil det å forske innenfor et felt man er eller har vært aktiv innen ofte medføre at en også har sterke forutinntatte meninger, erfaringer og

tolkninger. Noe man selvfølgelig må ta høyde for. Likevel er det nærliggende å påpeke styrkene med kjennskapene til feltet. Gjennom å ha vært aktiv innen feltet vil en kunne ha en bedre forståelse for sjargongen som er gjeldende. Videre innehar en også stor kunnskap som vil kunne betraktes som en ressurs. I tillegg vil det kunne tenkes at informantene har større tillit til en forsker som selv kjenner feltet, fremfor en som aldri har vært en del av ryttersporten. Blant annet er det sentralt å påpeke at det ville tenkes å være større utfordringer knyttet til rekruttering av informanter dersom jeg ikke hadde kjennskap og kontakter innen ryttersporten. I tillegg er det også grunnlag til å tro at flere av informantene ikke ville vært like komfortabel med en forsker som ikke har innsikt i feltet. Ryttersporten bærer også preg av å være dominert av jenter og kvinner, noe som gjør at mitt kjønn som kvinne også kan være med å påvirke studien (Haavind, 2000; Kvale & Brinkmann, 2009). Likevel er det viktig å påpeke at studien ikke er knyttet til spørsmål om kjønn, og derav vil ha mindre betydning.

Gjennom å belyse min rolle innen feltet og være oppmerksom på den, kan det være med på å bidra til en dypere og bedre forståelse for mine tolkninger og analyse. Oppsummert vil en kunne si at det finnes utfordringer knyttet til min posisjon og rolle ovenfor feltet, men til tross for dette kan det også argumenteres for å være en styrke ved studien. Det er også nærliggende å påpeke at det var kun kunnskap og kjennskap til feltet som la grunnlag for studien og dens tematikk. Uten min personlige kjennskap til feltet og interesse for den, så ville heller ikke studien blitt gjennomført.

5.5 Etikk

I alle studier behandles det større og mindre mengder informasjon, noe som gjør at det er sentralt å påpeke etiske refleksjoner og overveielser (Kvale & Brinkmann, 2009). I tråd med Kvale & Brinkmann (2009) er det viktig at man til enhver tid har med seg etikken fra idefasen til gjennomføring. Studien er ikke rettet på personnivå og tar ei for seg personlig informasjon knyttet til informantene noe som gjør at prosjektet ikke er sendt inn for godkjenning til Norsk senter for forskningsdata (NSD) i samråd med veileder. Ettersom studien ikke inkluderer sensitiv informasjon er den heller ikke søknadspliktig.

Alle informantene i studien godtok lydopptak av intervjuene, og ble forsikret om at all informasjon ville anonymiseres. De var også informert om hensikten til studiet og deres deltakelse (Dalen, 2004; Ryen, 2011; Wiles, 2013). Her ble det informert om bakgrunnen for

lydopptaket, og at de hadde mulighet både til å si nei til lydopptak og dersom det var ønskelig kunne be meg holde masteroppgaven utenfor offentligheten. De kunne også trekke seg dersom de av ulike grunner ønsket dette, noe som er i tråd med etiske retningslinjer knyttet til kvalitativ forskning (Ryen, 2011). Øvrig så gav ingen av de tre informantene uttrykk for at noe informasjonen var sensitiv på noen måte. Det var viktig for meg som forsker at de opplevde intervjusituasjonen som trygg. Intervjuene ble transkribert, men transkripsjonene ble kun brukt i forbindelse med utarbeiding av de narrative historiene. Transkripsjonene er heller ikke inkludert i studien av hensyn til informantene. Etter intervjuene var transkribert ble lydopptakene slettet, i tråd med informasjonen som var gitt til informantene i forkant. Videre så ble det vektlagt at transkripsjonene skulle være så nøyaktig som mulig, og at sitatene som ble benyttet i studien ikke være tatt ut av kontekst. Eksempelvis i tilfeller hvor informant kom med digresjoner. Informanten ble også tilbudt å få tilsendt oppgaven i sin helhet senere dersom de ønsket det.

Alle klubbene ble anonymisert, og beskrivelsene av klubbene ble gjort på et slikt grunnlag at det minimerte sjansen for gjenkjennelse. Til tross for dette var det likevel utfordrende å gi en god beskrivelse uten at muligheten for å bli gjenkjent er tilstede. Det at studien primært tok for seg klubbens forhold til anleggstematikken og overordnede spørsmål for ryttersporten på generell basis, gjør at det lite trolig er grunnlag til å si at etiske prinsippene ikke er overholdt. Gjennom hele studien har jeg forsøkt å ha fokus på anonymisering av hensyn til informantene. To av informantene i studien er som nevnt tidligere personer jeg har kjennskap til, noe som ifølge Berg (2009) er relativt vanlig innen kvalitativ forskning.

Når det kommer til undersøkelsen av anlegg er all informasjon hentet fra offentlige sider og dokumenter. Noe som innebærer at informasjonen er offentlig tilgjengelig for alle som ønsker det uavhengig formål. Dermed vil ikke bruken av informasjonen kunne sees og ha noen spesielle etiske utfordringer knyttet til seg (Kvale & Brinkmann, 2009; Ryen, 2011; Tjora, 2012; Wiles, 2013). Statistikken over anlegg så viser den kun en fordeling over anlegg i Norge og prioriteringer av anlegg. Derav lite man kritisere i henhold til de etiske vurderingene som er gjort i studien.

Basert på det overnevnte, og studiens omfang er det nærliggende å kunne si at etiske retningslinjene knyttet til kvalitativ forskning er ivaretatt etter beste evne. Det at studien primært ikke tar for seg kontroversielle tema og er på organisasjonsnivå fremfor på

personnivå er med å styrke dette. Det ble heller ikke på noe tidspunkt gitt noe sensitiv informasjon, og studien er primært benyttet for å forstå et større bilde. I tillegg til at store deler av informasjonen benyttet inn i diskusjonen er offentlig tilgjengelig informasjon.

6 Klubbledernes narrative historier

Her vil vi gå nærmere inn på klubbledernes fortellinger om deres opplevelser knyttet til klubben og ryttersporten når det kommer til anlegg og rekruttering. To aspekter som vi ofte opplever henger sammen. Gjennom intervju av tre klubbledere tilknyttet tre ulike rideklubber med ulike forutsetninger og utfordringer gir det en god innsikt feltet. Her presenteres de tre ulike måtene å drifte klubb samt synsvinkler på ryttersportens utfordringer i tre ulike historier. Alle med aktiv bruk av direkte sitater for å illustrere og underbygge deres påstander og utsagn. Her i samme rekkefølge som de ble gjennomført, i stigende grad av anlegg og drift.

6.1 Samarbeid med privat aktør, historien til klubleder I

Klubblederen av den første organisasjonen er en voksen mann som er leder av en rideklubb bynær avstand til Oslo. Klubben er en av klubbene som er med i rytterforbundets prosjekt om å skape formelle bånd mellom et eller flere private ridesentre og klubber tilknyttet forbundet. Klubben har i dag ingen egne fasiliteter, men har et nært samarbeid til et privat ridesenter med oppstalling og rideskole i kommunen. De har over lengre tid arbeidet aktivt med å formalisere dette samarbeidet mellom klubben og private senteret.

Et av de aspektene lederen vektlegger i stor grad er økonomi. Dette kommer frem i flere ulike settinger under intervjuet. Hans oppfatning baserer seg i stor grad på at det er utfordrende og krevende for en klubb og ikke bare drive med ridning, men samtidig også anlegg. Ikke bare for han og hans klubb, men på en generell basis for flere rideklubber.

“Ja altså, ryttersporten generelt ønsker jo større rekruttering. Men jeg tror også det har en begrensning i seg selv. Ut fra fasiliteter. Og.. vi ser jo at klubber som har egne fasiliteter i utgangspunktet sliter veldig. På grunn at de får ikke økonomien til å gå opp.”

Tilsynelatende virker klubben i stor grad fornøyd med deres måte å ha et tett samarbeid med en privat aktør både når det kommer til anlegg men, også rekruttering. Her får benytte det privatdrevne ridesenter til egne arrangementer i form av stevner, og at rideskolen deres bidrar til medlemmer i klubben. Mange av elevene på rideskolen velger dermed å bli medlem av klubben i forbindelse med kurset grønt kort, som er inngangsporten til konkurransedelen av ryttersporten. Likevel uttrykker de ønske om å få flere av rideskoleelevene som medlemmer

av rideklubben på et tidligere stadium enn i dag. De ser at i dag så er det først når elevene skal ut å starte konkurranser at de velger å bli medlem av en rideklubb. Frem til da rir de på den private rideskolen en eller flere ganger i uken, uten noen spesiell tilknytning til rideklubben. I den anledningen har det vokst frem et ønske om å gjøre noe med saken.

Klubblederen forteller at de har i tråd med Norges Rytterforbund og NIF har de arbeidet med å utvikle en egen samarbeidsavtale mellom rideklubben og det private senteret. Arbeidet med avtalen har ifølge dem selv tatt over 3 år. Under intervjuet kommer det blant annet frem at kontrakten skal underskrives i nærmeste fremtid. Blant annet gjennom å senke medlemskontingenten for elevene så lavt som det får lov til.

” Basert på de 400 elevene som ridesenteret har hver eneste uke. Så har vi fått til en avtale med forbundet, om nå en sånn rideskoleinnmelding. Hvor vi har hatt kontakt med Norges Idrettsforbund for å se hvor lavt vi kan legge terskelen for medlemskap”.

Videre følger han opp med “Det vil si at vi mest sannsynlig dobler medlemsmassen vår da”. Her er det tydelig at til tross for at klubben ikke driver eget anlegg eller rideskole, er medlemsmasse viktig for dem. Ved flere anledninger kommer økonomi frem som et hyppig tema, og en økt medlemsmasse medfører også økt støtte til rideklubben.

“Den økonomiske biten, og det og så få anlegg på plass, og drifte anlegg. Vi så jo Moss rideklubb gjorde jo, har jo gjort en fantastisk innsats og bygget opp et flott senter, og de gikk jo overende her i fjor høst.”

Lederen gir blant annet uttrykk for at det å være frivillig rideklubb og drift av senter ikke sees på som noe enkel utfordring. Blant annet her hvor han trekker fram et stort klubbrevet ridesenter som i 2016 ble slått konkurs etter flere år med utfordrende økonomi. Det er en utfordring mange rideklubber har, og som også er med på å begrense ryttersporten i seg selv. Han trekker også frem hvordan han mener at for en del rideklubber i dag, er det ikke hensiktsmessig eller realistisk å skulle drifte eget senter. Mange vil være i større grad tjent med å benytte samme type avtale som de har fått på plass.

“Men, vi vet at akkurat det vi holder på med nå med å utvikle en avtale med X, altså den knytningen mellom et privat ridesenter og en klubb, det er det mange som ser på. Også rundt omkring, for og så prøve få en mer formell knytning. Og det har nok vært et problem. Nå har vi brukt 3 år? På å utvikle den avtalen, hvor den har vært hos jurister både i rytterforbundet og i Norges Idrettsforbund. Og så vil.. når vi har fått signert den, så vil den bli brukt som en mal for hvordan dette kan gjøres i andre klubber og private ridesentre”

Som vi også ser vektlegger han også i stor grad arbeidet med å utvikle en formell samarbeidsavtale. Hvor i prosessen har hatt et tett samarbeidet de har hatt både med forbundet og NIF. I tillegg oppfattet han det også at utviklingen med samarbeid med private i større grad var aktuell i klubber i nær tilknytning til storbyer enn de i mer landlige distrikt.

En at utfordringene klubblederen trekker fram er organiseringen og tilskudd innen norsk idrett. Både dette med hodestøtte per medlem, men også det at kun klubber kan søke om støtte er temaer han er inne på. Noe som preger klubbenes mulighet knyttet til drift og anlegg. Hvor etter hans synspunkt ryttersporten ikke vil ha samme mulighet som andre masseidretter.

“Det er egentlig akkurat den der tilskuddsordningen, hvordan alts du skal klare å få tilskudd når det er begrenset antall deltakere, medlemmer i en klubb. For klart at hvis du sammenligner med fotball eller sammenligner med en eller annen masseidrett, så er det så masse medlemmer. Og tildelingen til en klubb er basert på antall medlemmer. Og den medlemsmassen der, den får aldri ryttersporten. For det er aldri, det er altså et medlem og en hest. Og du må liksom ha fasiliteter til den hesten. Og det er jo egentlig en begrensning i seg selv”

Ryttersportens egenart poengterer han også er dens utfordringer. Det å drive med en idrett som har også setter krav til anlegg gjør det utfordrende. Hvorvidt tilskuddsordningen burde hatt en annen struktur går den han ikke nærmere inn på. Likevel ser vi han uttrykker at de største rideklubbene ikke vil kunne nærme seg størrelsene idrettslag innen masseidretter som fotball og håndball har. Der store medlemsmasser kan konsentreres i et idrettslag og et anlegg, noe som ikke det ser ut til å være samme mulighetene for å ryttersporten. Nettopp grunnet perspektivet med hest og dyrevelferd, hvor hver hest også setter krav til fasiliteter. En annen utfordring han trekker frem mot slutten er bredden i sporten.

“Altså, ryttersporten er jo ganske stor. Det er jo alt fra at du har en hest og du koser med hesten og du rir på tur. Og hele veien opp til at du rir på distriktstevner, og du ikke gjør noe annet enn det. Og så er det landsstevner og elitestevner, og så er du, får du lov til å konkurrere på internasjonalt nivå. Altså hele det spennet der, det skal ivaretas”

Det å skulle ivareta både topp og bredde er vanlige utfordringer i hele idretten, noe han uttrykket også her. For innen ryttersporten er det både rytterne som konkurrerer aktivt på ulike nivå, men også de som ikke vektlegger konkurransefokus og heller ønsker ri på tur. Noe som kan sees i anleggsdiskusjonen at et anlegg er ikke nødvendigvis for alle. Samtidig som at dersom man ønsker at alle som driver med hest og ridning skal være medlem av en klubb, må også det også være et tilbud til dem. I masseidretter vil en fotballbane eller håndballhall dekke behovene til fleste innen deres spekter, mens innen ryttersporten trenger ikke det nødvendigvis være det samme.

6.2 Klubbanlegg og etterspørsel, historien til klubbleder II

Den andre rideklubben er en bynær rideklubb i Sør-Trøndelag. Klubben karakteriseres av lederen som en forholdsvis ung klubb ettersom den ble etablert etter 2000-tallet. Dagens styreleder er en voksen kvinne og beskriver klubben som en aktiv klubb med ryttere primært innen dressur og sprang. Klubben har hatt tilholdssted ved samme gård siden stiftelsen, hvor de leier grunnen. Her har de to ridehaller, to utendørsbaner, flere staller, feltrittsbane, klubblokale og gjesteoppstalling. Et fortrinnsvis stort anlegg.

Klubben har i dag det mange vil karakterisere som et anlegg med god størrelse med sine to ridehaller, staller og utebaner. Til tross for det legger ikke lederen skjul på tematikken om utvidelser av anlegget er der. Både når det kommer til rekruttering, men også generelt når det kommer til anlegget og innhold. Det er først og fremst brukerne av anlegget som fremmer ønsket om enda større fasiliteter.

“Vi har ikke noe planer om noe rideskole. Det har vi ikke, foreløpig hvert fall. Da må vi ha en ridehall til. Nå nettopp ferdig med å skifte bunn i ridehuset og bygge to nye utebaner. Så, jeg tror vi må holde pusten en liten stund før vi gjør noe mer. Men, anlegget har jo blitt veldig fint, og det er jo blitt veldig populært. Både det og være der til daglig, og på stevner så. Det er mange som hyler om en tredje hall ja. Det er det faktisk.”

Som vi ser ut i fra sitatet understreker styrelederen at det ikke er planer om noen rideskole for fremtiden. Medlemstallet i klubben i dag karakteriseres som stabilt, og rekrutteringen skjer i større grad i form av ryttere i nærområdet som velger å bli medlem. Mange av de er også aktive brukere av anlegget. Klubben drifter i dag egen stall hvor de tilbyr oppstalling for medlemmer. Det at klubben også egen stall gjør at forholdet mellom anlegg og klubb går tett sammen trekker lederen frem.

På under 20 år har klubben opparbeidet seg et imponerende tilholdssted med gode fasiliteter mange andre klubber drømmer om. *“Anlegget har jo blitt veldig fint, og det er jo blitt veldig populært. Både det å være der til daglig og på stevner så”*. Noe de selv er meget fornøyde med. Videre fremgår det også at de i dag har venteliste på oppstalling, så de har ingen bekymringer på det området med det første. Lederen trekker også frem at de har en gjestestall det har vært luftet kunne vært aktuell for fast leie, men slik det er i dag tjener de bedre på å kun leie den ut i forbindelse med kurs og konkurranser. I tillegg så vil flere hester sette høyere krav til drift og lufteareal til hestene i tillegg til ansatte. Noe som per dags dato ikke sees på som aktuelt. Dette er fasiliteter mange andre klubber ofte kan være misunnelige på. Til tross for dette opplever styrelederen at ikke alle likevel er fornøyde. I dag ligger anlegget i et område med flere mindre staller rundt, som de bruker begrepet “satelittstaller” når de omtales. I den grad at klubbens anlegg er midtpunktet, og de andre stallene ligger sentralisert rundt. Mange av rytterne på stallene betaler fast områdeleie til klubben for å benytte fasilitetene. Det å ha mange brukere på et anlegg sees ofte på som meget positivt av hensyn til drift og økonomi, men samtidig finnes det utfordringer.

“Ja, du vet. Når det ikke er rideskole i utgangspunktet, folk blir bortskjemt på et kvarter. Det gjør de. Og det er klart det har vi jo på en måte bedt om og da. Ved at vi legger så til rette for alle prinser og prinsesser”.

Ordet bortskjemt benyttes her i sammenhengen med anleggstematikken og pågangen. Etter det klubblederen uttrykker det at behovet for et større anlegg ikke nødvendigvis er der i dag. Selv om mange fortsatt vil ha et ønske om det. Dersom de skulle etablere rideskole ville det derimot krevd enda mer kapasitet en de har i dag. For å kunne opprettholde tilbudet til de som allerede er der i dag, og drifte rideskole ved siden av. Samtidig vil det kunne tyde på at for å ha større fasiliteter vil det også kunne tenkes være behov for rideskole. Likevel trekker lederen frem at det har blitt stort fokus på trenere og anlegg enn det tidligere var.

“Jeg er fortsatt av den oppfatning at uansett hvor mange gode trenere du rir til, så er det beste treningen for deg og hesten er å ri i skogen. Det er jo sånn man ikke sier høyt uten å bli sett rart på. Neida, men jeg mener det har blitt for stort fokus på baner”.

Dette kan knyttes opp i mot det foregående sitatet om at rytterne har blitt “bortskjemt”. Sporten og miljøet legger i følge lederen stort fokus på ridebaner og underlag. Hvor enkelte også ikke vil konkurrere på enkelte stevner på grunn av anleggets standard. Hvorvidt dette har noe for seg eller ikke vil ikke lederen gå nærmere inn på enn at fokuset er feil. Fokuset ikke nødvendigvis er hensiktsmessig verken for hest eller utøver.

“For hvis en hest hele livet kun skal gå på en bunn, så blir det livet kort. Og det er jo, hvor mange kostbare sportshester kjøper du igjennom ditt liv? Det er jo ikke gitt så mange å gjøre det. Mange ganger.”

Et annet aspekt klubblederen trekker fram er utfordringene klubben opplever knyttet til at anlegget de drifter i dag leies av en privat gårdeier. Ettersom leieavtalene på området primært strekker seg over perioder på ti år, har ikke klubben muligheter til å søke om blant annet spillemidler.

Når det kommer til tematikken om hvilke utfordringer ryttersporten generelt står ovenfor trekker lederen frem rekruttering og økonomi som de sentrale elementene. Til tross for at hun påpeker at medlemskostnadene i Norge karakteriseres å ligge på et hyggelig nivå, innebærer sporten mye kostnader. Både for klubb og for utøvere. Likevel påpeker hun at rekruttering til sporten er viktig for dens posisjon og utvikling for fremtiden. Til tross for at det knyttes flere utfordringer rekruttering vil ha.

“Medlemmer skal ikke nødvendigvis bare være de som rir hver dag, jeg tror enhver klubb har veldig godt av og, av å ha andre som ser det på en måte litt utenfra. Kan bringe mye positivt inn i et miljø tenker jeg”

Her vektlegger styrelederen at det er sporten må være åpen for flere enn bare de aktive rytterne. At det er viktig å legge til rette for at flere får ta del i idretten over tid uavhengig aktivitetsnivå. Avslutningsvis når lederen blir spurt om det er noe mer hun vil tilføye runder

hun av med *“Jeg kan snakke i en hel uke om det her. Nei, det er jo en fantastisk sport.”* Til tross for at sporten settes krav til økonomi noe som setter utfordringer, mener hun mange velger å prioritere bort mye annet for å kunne nyte tiden med hest og ridning.

6.3 Med og uten klubbanlegg og rekruttering, historien til klubbleder III

Den tredje klubblederen er leder av en rideklubb som i dag har både eget anlegg og driver rideskole. Gjennom over 30 år som klubb har de lang erfaring med betydningen eget anlegg har for klubben. *“Det er vanskelig å drive idrett hvis du ikke har et anlegg”*. Et beskrivende sitat for klubbens opplevelser og erfaringer knyttet til anlegg. For å forstå deres opplevelser var det nærliggende å peke på klubbens historie helt fra starten av.

Aktiviteten i klubben var ifølge klubblederen fortrinnsvis stor fra 80-tallet og frem til 90-tallet. *“Jeg tror det var en rideklubb i full blomst hele 80-tallet. Jeg ser tilbake på at det har vært arrangert store, spesielt store sprangstevner”*. På denne tiden hadde de ridebane og stall i tillegg til et godt samarbeid med den lokale travklubben med bruk av travbane og ridebanen på i deres. Lederen var ikke helt sikker på årstall, men på slutten av 80-tallet eller tidlig 90-tallet mistet de både ridebanen og stallen deres. Når klubben ikke lenger hadde eget anlegg så døde miljøet mer eller mindre ut. De forsøkte så å holde liv i klubben ved bruk av små arrangementer i form av ridestevner. Lederen beskriver tiden uten anlegg som en tid med lite aktivitet og rekruttering.

“Men klart det når du ikke har anlegget lenger, så fikk du ikke en kontinuitet i det årlige treningsopplegget som skal til for at du kan drive konkurranse. Da tror jeg det ble hobby for veldig mange, og da velger mange å slutte. Så rekrutteringen fikk vi egentlig ikke til igjen ordentlig.”

I litt senere tid fikk de mulighet til å leie en ridebane ikke langt unna, som de benyttet fram til 2013 hvor de avvirket den i forbindelse med det nye anlegget som stod klart. På tidlig 2000-tallet opplevde de at det kun var noen få aktive i klubben, men arbeidet likevel målrettet med ønske om å etablere eget ridesenter. Området var valgt ut med hall, stall og ridebane skissert opp sammen med et potensielt samarbeid med den lokale travklubben om en travbane. Planen om eget ridesenter så lenge ut til at den kunne bli en realitet. Helt fram til finanskrisen og drømmen om eget ridesenteret gikk tilsynelatende i knus. Med økende priser på alt av

råmateriale ble totalkostnadene alt for høye for en liten rideklubb med få medlemmer. Etter noen år begynte de å se på nye muligheter, hvor de til slutt fikk leieavtale på tomt i nærheten av et eksisterende privat senter.

“Når vi begynte bygge anlegget var vi veldig spent, for vi var fortsatt ikke mer enn de 9-10 stykkene. Men etter det så var det i full blomst. Da kom folk på dugnad, både travfolk og ridefolk og de som hadde hest og ikke hadde hest.”

I 2011 startet byggingen av klubbens ridehall, og i årene fram mot 2015 ble hall, ridebane, klubblokalet, lagerhall og tribuner realisert. På lik linje med andre frivillige idrettslag ble mye gjort på dugnad. Klubben drives på frivillighet, noe som gjenspeiles i flere ledd. Lederen beskrev det slik; *“Så det går da på dugnad hele tiden. Å bygge det en trenger og har behov for, for å ta vare på det en allerede har ordnet. Så det er mange ting som skal ligge til rette”*. Det er tydelig at det nye anlegget inspirerte mange nye til å være med å bidra, men samtidig setter krav til en kontinuerlig dugnadsjobb. Det at anlegget har ført til stor aktivitet opplever klubblederen som veldig positivt, men samtidig ser utfordringer knyttet til den voldsomme veksten.

“Anlegget er i full drift. På vinterstid så er det alt for stort belegg. Vi skulle ønske vi hadde en hall til. For akkurat de kjernetimene fra 16-20 til 21, da skal alle ri. Så flaks for de som har muligheten til å ri før kl.16. For vi har rideskole mandag, tirsdag og torsdag”.

Det er spesielt vinterhalvåret som setter størst press på anlegget. Vinter og snø gjør det vanskelig for rytterne å få trent dersom de ikke har tilgang på ridehus. I enkelte perioder er det meget høyt press. Ene siden av mange ryttere som ønsker å ri, og på den andre siden av klubbens rideskole. Et av tiltakene klubben har valgt å gjøre er å bruke betydelige midler på å ruste opp ridebanen de i utgangspunktet avviklet i 2013. Klubblederen påpeker at målet deres med å prioritere penger på ridebanen som ligger et annet sted i kommunen er at den først og fremst vil avlaste dagens anleggssituasjon. I tillegg forutsettes det at brukere av det nye anlegget må være medlem av rideklubben. På denne måten rekrutterer de også inn flere nye medlemmer enn de har i dag. Til gjengjeld får de ridebane i sitt nærområde og en rimelig leieavtale. Det fremgår tydelig at et stabilt medlemstall er et av de ønskede resultatene etter etablering av både dagens rideanlegg og rehabilitering av den gamle ridebanen.

Klubben driver i dag egen rideskole som de rekrutterer i gjennom. Rideskolen har om lag 35 elever i uken, noe som gjør at de går i balanse. Uten verken spesielt med overskudd eller underskudd. Utenom den ukentlige rideskolen er de også engasjert gjennom offentlige tilbud til flyktninger, aktiv på dagtid for folk som står utenfor arbeidslivet og tilrettelagt opplæring gjennom den lokale videregående skolen. Alle er tiltak som krever midler og arbeidskraft.

“Vi har søkt også om midler for å opprettholde det. Alt koster jo penger og alle skal jo ha betalt. I tillegg skal de jo komme seg dit og, det er ikke alle som har bil” og “Vi kunne egentlig hatt mer, vi kunne tenkt oss og hatt mer dagtid tilbud. For da hadde vi fått ansatt noen. Og det er et stort ønske”.

Det er tydelig de skulle gjerne ønsket å drive i større skala, men det setter også krav til en økende grad av profesjonalisering.

En av de utfordringen de ser de har i dag er blant annet at de ikke eier eller driver noen stall selv. Et mål og ønske de gjerne skulle fått realisert på sikt. Til tross for dette er hun usikker på om det vil la seg gjøre. Ulempene hun trekker fram ved at klubben ikke har noen egen stall i dag er knyttet til miljø og påvirkning. Blant annet at klubben mister muligheten til være med å påvirke på hvem som får oppstalling av hestene i nærheten av anlegget. I tillegg så får rytterne et miljø i stallen og et leieforhold til klubben. En egen stall oppleves av klubblederen som et element som ville gjort de til en mer helhetlig klubb.

Når det kommer til ryttersporten på et mer nasjonalt plan og dens utfordringer har lederen flere tanker knyttet til dette. Blant annet opplever hun at trenere ofte er et betent tema. Mange ryttere vil trene for ulike trenere, noe som kan skape konflikt også innad klubbene. Klubben er i dag en godkjent veiviserklubb noe som innebærer at de også har hatt tett oppfølging og kontakt med forbundet. Lederen uttrykker at denne støtten og kontakten de har hatt har gitt en positiv innvirkning på klubbarbeidet deres. Også når det kommer til håndtering av konflikter knyttet til blant annet trenerdiskusjonen. *“Vi har kanskje vært heldige med, eller vært ganske strategisk smart. På at vi sier vi gjør det forbundet sier er smart. Også har vi kjørt oss på den linja”.* Her er det tydelig at opplevelsen av å kunne støtte seg på noen i et ledd over seg selv har vært en del av prosessen. Videre trekker hun også fram betydning av klubbens ledelse.

“En klar og tydelig styreleder på hvor skal klubben, og si vi får ta en avstemming rett og slett. Og da får de enten være med eller ikke. Det er jo litt sånn i fotballen også. Jeg har liksom brukt det som et eksempel. Du kan ikke spille på et lag og trene for et annet. Du må bestemme deg”.

Selv om ryttersporten på mange måter er annerledes enn mange andre idretter ser vi at det er overføringsevne mellom dem. Blant annet her benytter styrelederen fotballen som et eksempel for å understreke et argument. Idretten drives gjennom demokratiske valgte styrer og på frivillighet, noe som kan være med å prege dens utvikling. Ulikt fra den private sektoren hvor man ansettes basert på kvalifikasjoner og kunnskap, så får man roller tildelt gjennom demokratiske valg.

“Det er kanskje en utfordring det også, hvem som sitter som ledere av klubbene. Jeg tror, vi kan ha. Eller jeg kan se at vår fordel som jeg får tilbakemeldinger på er at jeg har en lederutdanning. Og jeg bruker den så god jeg kan på å forstå, lytte, planlegge, involvere å prøve og inkludere alle sammen til å bli hørt.”

Styrelederen poengterer at hennes lederutdanning slår ut fordelaktig til klubben. Noe mange klubber ikke har i dag. Hvem som sitter som styreledere og i klubbens ledelse har stor påvirkningskraft for klubbens utvikling. Hun trekker blant annet frem at flere store rideklubber styres av tunge personligheter som har sine måter å drive klubb på. Ofte kan de være mindre åpne for endringer. Antall rideklubber er noe som også de har sett nærmere på.

“Vi er helt avhengig i den lille sporten her at vi er flere ressurser innenfor samme idretten som pusher sporten i samme retning. Og at vi får til noe i lag og det tenker jeg også for fremtiden, færre rideklubber. Flere som jobber aktivt i lag for å fremme, jeg tror egentlig det er bare tullete at vi har tre ulike navn sånn egentlig. Vi kunne hatt tre anlegg.”

Her kommer det tydelig frem lederens tankegang om at færre og større rideklubber hadde vært fordelaktig for sporten. Tankegangen baserer seg på å samle ildsjelene til å arbeide sammen, da realiteten er at i mange klubber i dag oppleves av at det drives av få enkeltpersoner som gjør “alt”. Det er de samme som sitter i styret, driver rideskole og stiller på dugnad. Noe som setter stor belastning på få personer. For anleggstatistikken dukker stadig opp som sentralt for sporten. Som lederen selv sa *“Det er vanskelig å drive idrett hvis du ikke har et anlegg”*. Før hun videre fulgte opp med;

“Jeg ser at jentene holder på lengre og fortsetter med den lidenskapen og hobby blir til idrett dersom de får være sammen med andre som gjør det samme. For det med å pushe egne grenser, og oppnå nye ting sammen med andre eller individuelt. Det er det anleggene bidrar til da”.

Hennes mening er klar, anlegg for idrett og spesielt ryttersporten er viktig. Uten anlegg vil ikke utøverne ha samme muligheter. I en klubb som har opplevd både en tid med og uten eget anlegg i nyere tid, er det dette de sitter igjen med.

7 Diskusjon

Dette kapittelet vil vi diskutere nærmere resultatene i studien å se de opp i mot de teoretiske perspektivene knyttet til makt, kapital og New Public management. Først vil vi se nærmere på hvordan betydningen kapital kommer til uttrykk og hvordan vi kan forstå dette når det kommer til anleggsbygging, prioriteringer og klubbstrukturer. I neste del vil vi benytte forståelsen av New Public Management når vi ser nærmere på omgivelser i form av samarbeid både med private aktører og også opp i mot forbund og NIF. Før vi vil runde av med en oppsummering av hva vi har sett, og forsøke gi et svar på problemstillingen.

7.1 Kapital

Vi har tidligere sett hvordan makt og maktdiskusjoner forbigås ofte når det kommer til organisasjoner og organisasjonsteori. På lik linje med andre institusjoner i samfunnet kan makt i seg selv fremstå som både positivt og negativt også innen idretten (Coakley & Pike, 2009; Giulianotti, 2005). Likevel kan det påpekes at det å forstå makt og dens betydning innen organisert idrett vil fremstå som komplekst og utfordrende. Noen av spørsmålene vi kan stille oss blant annet hva er makt? Hvordan fremstår makt? Hvorfor har enkelte makt og andre ikke? Bourdieu vektla i stor grad besittelsen av kapital og at makt handlet om å få innflytelse og påvirkningsevne innenfor beslutninger som berører en selv (Bugge, 2002; Aakvaag, 2008). Det er nettopp når det kommer til innflytelse og mulighetene for påvirkning vi ser hvorfor makt er sentralt også innen idrettspolitikken. Blant annet viser flere studier som nevnt betydningen av sosial kapital innen idretten, og da spesielt for organisasjoner og anleggsdiskusjonen. Rafoss (2015) trakk jo som nevnt frem at fotballen har vært strategisk når det kom til anleggsbygging og bruken av sosial kapital. Hvis vi ser på ryttersporten kan vi derfor se nærmere på deres kapital, og betydningen på eventuell mangel av denne påvirker sporten og anleggsbyggingen er det flere aspekter vi bør se nærmere på.

Medlemsmasse er ofte et sentralt element man benytter når det kommer til diskusjon om størrelsen på et forbund. Noe vi også ser igjen når det kommer til tildeling av midler. Til tross for at medlemsmasse ser ut til å spille inn på tildelingene, fremkommer det av tilskuddene fra NIF at betydelig mindre særforbund i henhold til medlemsmasse enn NRYF får like mye eller mer midler enn ryttersporten (NIF, 2016). Både når det kommer til anlegg og utstyr, men også generelle tilskudd. Nå har vi forholdsvis lite grunnlag på å si noe om hvorfor de andre idrettene får tildelt det de får tildelt, men det gjør et likevel nærliggende å sette spørsmålstejn

ved dette. Vi har jo også tidligere sett at ryttersporten i stor grad treffer den eller de målgruppene som er uttalt skal være idrettens mål for nåtiden og fremtiden. Til tross for at det fremgår av idrettspolitisk dokument 2011-2015 at alle særforbund og idretter skal behandles etter samme prinsipper, viser det likevel at det er flere elementer som spiller inn (NIF, 2016). Særforbundene vil kunne betraktes å besitte ulik mengde kapital, som er med på å forbedre deres muligheter på feltet og styrke deres posisjon (Bugge, 2002; Aakvaag, 2008). På et felt med en begrenset mengde midler, vil det de mindre særforbundenes makt i form av mulighet til påvirkning og innflytelse være positivt for enkelte, men negativt for andre igjen (Clegg et al., 2006).

Hvis vi ser på norsk idrett og NIF som et sosialt subfelt, er det nærliggende å forsøke å få en forståelse av ryttersporten og NRYFs posisjon i hierarkiet (Giulianotti, 2005; Aakvaag, 2008). Forståelsen av deres posisjon vil være sentral å ha med seg videre i diskusjonen. Det har vært uttrykt uenigheter som vi har sett tidligere knyttet til økonomisk kapital sin betydning innen idretten (Giulianotti, 2005). Som nevnt innledningsvis assosieres ryttersporten i stor grad til store krav til økonomiske ressurser, både i et historisk perspektiv men også i dag (Berg, 2006; Borgen, 1979). Historisk sett har det vært betegnet som en overklassesport, og antagelsene om økonomisk kapital blir derfor tilstede. Hovden, Bakke og Solheim (2015) vektla i sin studie at det som gav status på idrettsfeltet var blant annet det å være mann (Hovden et al., 2015). Det at ryttersporten i dag omfatter primært jenter og kvinner kan i tråd med Bourdieu være med å svekke dens status (Hjelseth & Hovden, 2014; Hovden et al., 2015; Hovden & Hindenes, 2010). Overgangen fra historisk sett å være en maskulin idrett av og for menn, til en idrett i moderne tid som bærer stempelet "kvinneidrett" kan være medvirkende når det kommer til sportens symbolske kapital. Da de i mindre grad enn andre idretter ser ut til å beherske de regjerende distinksjonene (Bourdieu, 1995). Til tross for at denne studien ikke har kjønn som hovedtema er det likevel sentrale elementer å ta med seg videre.

7.1.1 Anleggsbygging og prioriteringer

Som nevnt tidligere, når det kommer til offentlig idrettspolitik så er det en ting som får mesteparten av oppmerksomheten og det er nemlig anleggsbygging. Ryttersporten er her heller ingen unntak. Både i rytterpolitisk dokument for gjeldende periode og på forbundets nettsider vektlegger de anleggsbygging som et av deres store satsningsområder (Norges Rytterforbund, 2015).

Et element det er nærliggende å påpeke er den gjentatte usikkerheten som kommer frem rundt hva som er ryttersport og hva som er hestesport (Det Kongelige Kulturdepartement, 2016a; DNT, udatert; Ingebrigtsen, 2012; Kulturdepartementet, 2015a). Det at mange sliter med å skille de to, kan blant annet være med å påvirke ryttersporten og rytterforbundets mulighet i prosessen med å tilegne seg kapital. For som nevnt tidligere har travsporten tette bånd til den kommersielle aktører og faller inn under Rikstoto. Hvor spill på hest ikke går gjennom Norsk Tipping slik som spill på fotball og håndball gjør, men genererer inntekter til en konkurrerende aktør. I denne sammenhengen vil det kunne trekkes linjer til tildeling av spillemidler, for hestesport vil ikke genere nye inntekter til Norsk tipping på samme måte som Rafoss (2011) illustrerer byggingen av fotballbaner gjør. Litt enklere forklart kan en kunne si at usikkerheten rundt ryttersporten vil kunne gjøre at det fremstår som en dårligere investering for idretten enn andre idretter som på sikt generer nye inntekter. Noe som er med på å påvirke den økonomiske kapitalen. Etersom hestesporten med trav og Rikstoto vil fremstå å inneha en større økonomisk kapital, enn det en det ryttersporten har. Når begrepene diskuteres om hverandre og ikke skilles fra hverandre, vil det påvirke sporten og forbundets kapitalsammensetning og symbolske makt (Bourdieu, 1995, 2000; Bugge, 2002; Danielsen & Hansen, 1999; Aakvaag, 2008).

Ryttersporten er en av de idrettene som krever spesialanlegg, og kan med det ikke benytte seg av flerbrukshaller som ofte prioriteres. Hvis vi ser mot fotballen som det ofte er enklere å sammenligne med basert på deres størrelse og betydning, kommer de betydelig bedre ut blant annet når det kommer til tildelingsgrad av anlegg. Det som likevel er sentralt å påpeke er blant annet at dette kan ifølge Rafoss (2015) sees forankret historisk og at de har vært strategisk i sitt arbeid og hatt en egen anleggskomité over lengre tid (Breivik & Rafoss, 2009; Goksøyr, 1996, 2008; Kulturdepartementet & NIF, 2016 ; Rafoss, 2011, 2015). Selv om midlene til masseidretter som fotball kan forklares i blant annet større medlemsmasse og popularitet, er det likevel sentralt å sette spørsmålstegn ved forvaltning av midlene når

forbund som er betydelig mindre enn rytterforbundet likevel får like mye eller mer midler (Statistisk Sentralbyrå, udatert). Betydningen av kapital og herav spesielt sosial kapital trekkes frem i flere studier på idrett, makt og anlegg. I den anledning er det nærliggende å vurdere hvorvidt en opprettelse av en egen anleggskomité innen rytterforbundet på lik linje som fotballforbundet ville kunne gitt en gevinst når det kommer til bevilgning av spillemidler og opparbeiding av politisk innflytelse og sosial kapital (Rafoss, 2015; Tangen, 2015; Aakvaag, 2008). Forbundet har kun det de definerer som et anleggsutvalg i dag, men i deres mandat inkluderer det ikke aktivt arbeid knyttet til opprettelse av nye anlegg. Sosial kapital ser ut til å ha en avgjørende faktor når det kommer til opparbeiding av lokal støtte, som igjen spiller inn på prioriteringsrekkefølgen når det kommer til tildeling av spillemidler. Hvis vi ser tilbake på oversikten over anlegg i Norge, så fremgår det tydelig forskjeller på klubbdrivne anlegg (tabell 2). En medvirkende årsak til dette kan blant annet være at enkelte rideklubber og kretser innehar en større sosial kapital enn andre, og derav også klarer opparbeide seg lokal støtte. For lav sosial kapital vil kunne medføre at en havner lang ned på kommunens og idrettsforbundets prioriteringsliste når det kommer til nye anlegg (Bergsgaard et al., 2009; Det Kongelige Kulturdepartement, 2016a; Heinzerling & Rommetvedt, 2002; Kulturdepartementet & NIF, 2016; Tangen & Rafoss, 2009).

Et sentralt aspekt å påpeke er blant annet tidlig at det i analysen vil kunne fremstå som at ryttersporten får lite prioritering i norsk anleggspolitikk. Noe man på mange måter vil ha fullt belegg for å påstå. Til tross for dette er det nærliggende å påpeke at det finnes eksempler på hvordan idrettspolitikken likevel har på ulike plan gjort det motsatte. Tidlig på 2000 tallet ble første prøveprosjekt med anleggspolitiske programmer gjennomført, rettet mot ressurskrevende idretter som nettopp ridning (Bergsgaard et al., 2009; Bugge, 1997). På noen få år ble det bygget over 40 hestesportsanlegg ifølge idrettsanleggsregisteret som et resultat av anleggsprogrammet (Gode idrettsanlegg, 2016). Et tiltak som et resultat av at de har sett behovet som er tilstede. I etterkant ble programmet videreført basert på resultatene det gav. Noe som er et eksempel på at på enkelte områder har nettopp idretter som ryttersporten blitt prioritert på grunnlag av å være en ressurskrevende idrett.

Når det kommer til anleggsdiskusjonen er det nærliggende å påpeke utfordringene idretten og kommunene møter generelt til dette og ikke bare ryttersporten. I denne anledningen menes det store etterslepet av spillemidler (Gode idrettsanlegg, 2016). Til tross for at Oslo er en av få som tilnærmet ikke har etterslep når det kommer til utbetalingen av spillemidlene opplever

flere fylker å måtte vente flere år før midlene utbetales. Dette skaper selvfølgelig også utfordringer for idrettslag og noe vi også opplever innen ryttersporten. Blant annet blir kommunenes rolle og betydning enda sterkere. Da de ikke bare må stille med kommunal garanti knyttet til bygging av rideanlegg, men for mange klubber vil det kanskje også være avgjørende en eventuell forskuttering av tippemidlene (Bergsgard, 2002; Kulturdepartementet & NIF, 2016 ; Tangen, 2015). Noe som også setter press på kommunenes økonomi, og anleggsbygging vil foregå i større grad i kommuner med god økonomi enn kommuner som sliter. I kommuner med robust økonomi vil mulighetene for økonomisk støtte i form av eksempelvis forskuttering av tippemidler være enklere å få etablert anlegg enn i kommuner som sliter. I tillegg vil også etterslepet av tippemidler i større grad gå utover små klubber og sær idretter som besitter mindre økonomisk kapital enn mange masseidrettslag.

7.1.2 Færre og større klubber

I dagens samfunn både innen idretten men også i kommune Norge diskuteres det stadig størrelsen på organisasjoner og kommuner. Dette er noe vi heller ikke kommer unna i denne sammenhengen. Klubbledere III trakk blant annet frem dette som endel av de utfordringene ryttersporten i dag står ovenfor og at mange små klubber nødvendigvis ikke er hensiktsmessige for sporten. Hvor de opplevde at ryttersporten hadde vært tjent med færre, større og mer robuste rideklubber, og at mange var mer opptatt av navnet på klubben enn hensikten. I den forbindelse er det sentralt å trekke frem det høye antallet klubber som fremtrer som missing i undersøkelsen av klubbanlegg i Norge (tabell 2). For selv om statistikken har noen svakheter når det kommer til anleggsundersøkelsen, så er resultatet likevel forholdsvis nedslående. Når 154 av totalt 352 klubber "Forsvinner" fra statistikken gir det oss grunnlag til å sette spørsmålstegn ved antall klubber (tabell 2). Når over en tredjedel ikke har nettsider som fungerer, kan man også sette spørsmålstegn deres virksomhet i dag. Det at i underkant av 200 av klubbene i Norges Rytterforbund har en egen nettside, vil kunne sees å være med på å virke forbundet og deres påvirkningskraft.

Økonomi er igjen et aspekt vi ikke kommer utenom i en slik setting, og som ifølge Bourdieu også er den viktigste formen for kapital (Bugge, 2002; Danielsen & Hansen, 1999). Større klubber kan ha større påvirkningskraft i viktige diskusjoner. Samtidig fremstår de også mer robuste både som demokratiske klubber, men også når det kommer til det økonomiske. Først og fremst vil en stor rideklubb få større inntekter i form av medlemsavgifter, men også gjennom andre tilskuddsordninger som blant annet lokale aktivitetsmidler. Noe som er med

på å gi de økonomisk kapital (Østergaard, 2011; Aakvaag, 2008). Et synspunkt som har kommet over flere anledninger er spesielt dette knyttet til at ryttersporten aldri vil kunne oppnå samme posisjon eller medlemsmasse som en masseidrett. Det er tydelig at klubblederne har innsikt i at medlemsmasse er viktig i flere diskusjoner knyttet til idretten. Likevel har ryttersporten utfordringer knyttet til å være en ressurskrevende idrett. Hvis vi blant annet ser nærmere på klubbleder I sine erfaringer knyttet til rekruttering og medlemskap ser vi at økonomi har en sentral betydning. Økt medlemsmasse gir klubben en bedre økonomi, noe som også betyr økt økonomisk kapital (Aakvaag, 2008; Bugge, 2002; Danielsen & Hansen, 1999; Enjolras et. al, 2005).

Når det kommer til færre og større klubber er det nærliggende og også vurdere hvordan denne kan påvirke, eller bli påvirket av sosial kapital. En større klubb med flere medlemmer vil ofte kunne opparbeide seg større sosial kapital (Bergsgaard et al., 2009; Bugge, 2002; Danielsen & Hansen, 1999; Nenseth, 2009; Tangen, 2015). Blant annet gjennom større medlemsmasse vil det kunne bidra til et større nettverk og kontakter. Samtidig er det grunn til å tro at det vil også omfatte et større geografisk område, noe som kan spille inn positivt i henhold til kapital. Flere studier på makt i idretten trekker frem betydningen av sosial kapital spesielt når det kommer til anlegg. En større klubb vil med det også representere flere medlemmer av en idrettskrets eller av et samfunn. Noe som gjør det grunn til å anta at de vil også kunne ha med seg mer tyngde inn i lobbyvirksomhet opp mot politikere og kommunen. I tillegg finnes det flere eksempel hvor sosial kapital innen idretten også kan veksles inn i økonomisk kapital (Aakvaag, 2008; Danielsen & Hansen, 1999; Enjolras et. al, 2005). Nå har vi allerede påpekt betydningen når det kommer til tildeling av spillemidler og offentlig støtte, men det er også sentralt når det kommer til blant annet tiltrekke seg sponsorer og private bidrag. Til tross for at det vektlegges mange fordeler med sosial kapital og størrelse på klubber, er det også viktig å påpeke at det kan også skape utfordringer knyttet til frivillig drift og kontakt med grasrota. Ofte setter større klubber også større krav til økende grad av profesjonalisering og kommersialisering.

Innen idretten så vektlegges til stadighet sosial kapital og økonomisk kapital som de avgjørende kapitalformene (Tangen, 2009, 2015). Til tross for dette er det nærliggende å se på hvilken betydning kan større klubber ha når det kommer til kulturell kapital (Bugge, 2002; Aakvaag, 2008). Kulturell kapital knyttes opp i mot kompetanse, utdanning og evne til å beherske de regjerende distinksjonene innad feltet (Bourdieu, 1995; Tangen, 2015). I en slik

setting er det nærliggende å se på ledelsen i klubbene. Hvor det er grunnlag til å anta at i større klubber vil det også settes større krav til kompetanse. For det er naturlig å forvente at det å drifte klubb med 300 medlemmer krever mer enn en med 20 medlemmer. Spesielt i tiden hvor idretten endrer seg og setter større krav til byråkrati (Wollebæk et al., 2000). I små klubber kan det ofte oppleves som at styrene i klubben nærmest kastes inn i vervene. I større rideklubber med en mer betydelig medlemsmasse vil klubbens utvikling og posisjon avhenge i stor grad av ledelsen. Flere medlemmer vil kunne medføre flere ønsker de posisjonene, og som nevnt har vi sett ofte større krav til en profesjonell ledelse. Gjennom å få personer med kompetanse inn i ledelsen i klubbene vil det kunne være med å styrke klubbens kulturelle kapital. Som også kan sees å kunne på sikt veksles inn i økonomisk kapital. I den grad at gjennom forståelse av blant annet idrettspolitikk og byråkratiet vil det kunne opparbeide klubben sosial kapital, og gjennom kjennskap til hvordan søknadsprosesser fungerer vil styrke klubbens mulighet for offentlig støtte gjennom blant annet spillemidler (Bergsgard, 2002; Berg & Rommetvedt, 2002; Kulturdepartementet & NIF, 2016 ; Tangen, 2015; Tangen & Rafoss, 2009). Her kan en også trekke inn at prestasjoner vil kunne sees på som en form for kulturell kapital på idretten som felt. Hvor en større klubb vil ha kunne ha flere utøvere i konkurranser enn mindre klubber, og potensielt også arrangere større konkurranser med mer prestisje. Alle elementer som kan ses i tråd med kulturell kapital.

7.2.3 Klubbanlegg

Det vi blant annet har sett tidligere i denne studien er variasjonen når det kommer til klubbdrivne anlegg (Tabell 2 & 3). Både når det kommer til den geografiske, men også når det kommer til hvilke typer anlegg som prioriteres. Dette samsvarer også med det vi har sett tidligere i denne studien knyttet til idrettsanlegg i Norge (Econ, 2005). Årsakene til dette kan være mange, men det er likevel grunnlag til å tro at kapital og makt har stor betydning på dette området. Herunder sosial kapital som i nettverk, økonomisk kapital som i ressurser og penger, men også kulturell kapital som i prestasjoner (Danielsen & Hansen, 1999; Østergaard, 2011; Aakvaag, 2008).

Et interessant aspekt å trekke fram er at basert på intervjuene vil man blant annet kunne si at intervjuet av den tredje klubblederen er det intervjuet som gav kanskje mest fylde til studien. Det er også lederen av den rideklubben som både har egen rideskole og anlegg. Noe som gjør at de også har en del andre perspektiver og syn på det å drive klubb enn de to øvrige lederne. Blant annet har de over flere anledninger opplevd hvordan det er å drive klubb med å uten

eget anlegg. Derfor er det heller ikke noe overraskende i snn forstand at man kan oppleve deres historie som nært knyttet til studiens hovedtema. Likevel så tilsier ikke dette at de to andre klubbledernes historier ikke er nyttig i studien. For de gir som nevnt tidligere sine unike perspektiver på klubbdrift innen ryttersporten.

Ifølge ECON (2005) så ville bygging av anlegg kunne betraktes som et tiltak for å øke rekruttering av blant annet funksjonshemmede, barn og ungdom og unge kvinner. Som i dag er den gruppen både staten og idretten har sagt de ønsker å satse på. Likevel har vi sett at for at et anlegg skal bygges har det behov for kommunal og fylkeskommunal støtte, noe som ofte er tildelt basert på hvilke lokale behov som prioriteres først (Berg & Bergsgard, 2002; Bergsgard, 2002; Kulturdepartementet & NIF, 2016 ; Tangen, 2015; Tangen & Rafoss, 2009). Hvilke lokale behov som kommer til syne baseres seg også i stor grad på hvilken kapital en besitter (Danielsen & Hansen, 1999; Aakvaag, 2008). I historien til den siste klubben så finnes det flere interessante aspekter å se nærmere på. Først og fremst bygget de anlegg i den perioden de selv karakteriserer var preget av lite aktivitet. Derimot etter anlegget stod ferdig blomstret aktiviteten. Det at aktiviteten på det tidspunktet var liten, indikerer at byggingen av anlegget ble sett på som en strategi for å øke rekrutteringen på området. Dette bringer oss inn på betydningen av kapital, og da kanskje spesielt økonomisk og sosial kapital.

Hvis vi tar for oss den første delen, knyttet til økonomisk kapital. Så la lederen av klubben vekt på hvordan finanskrisen preget klubbens utvikling og fremgang når det kom til bygging av anlegg. Klubben måtte blant annet legge planene på is, på grunn av mangel på økonomisk kapital (Bugge, 2002; Danielsen & Hansen, 1999; Aakvaag, 2008). Uten økonomiske kapitalen så var ikke planene mulig å gjennomføre. Noe som illustrerer at det er ikke bare spillemidler og kommunal støtte som er avgjørende knyttet til å få realisert bygging av anlegg, men også har endringene i samfunnet forøvrig en sentral betydning. I tillegg så faller mye av finansieringen på klubbene til tross for støtteordningene. Tidligere studier har blant annet påpekt at store masseidrettsklubber har ofte stor økonomisk kapital, som gjør at de har mulighet til å gjennomføre bygging av idrettsanlegg i stor grad uten støtte av spillemidler (Bergsgaard et al., 2009; Nenseth, 2009; Rafoss, 2009, 2011; Tangen & Rafoss, 2009). Noe som er mye vanskeligere for små klubber i mindre sridretter.

Når det kommer til den sosiale kapitalen er det også flere aspekter vi kan se nærmere på. Den første er blant annet at klubblederen la vekt på at tomten rideklubben fikk bygge på var et

resultat av nettverket og kontaktene de hadde (Bugge, 2002; Danielsen & Hansen, 1999; Aakvaag, 2008). Her kommer betydningen av sosial kapital innen anleggsbygging frem. Først og fremst for at uten den sosiale kapitalen ville ikke klubben fått tilgang på tomten de bygget i dag. Det neste aspektet er hvordan de ble prioritert i kommunens planer. Som nevnt tidligere i studien må rideanlegg i første omgang ha kommunal garanti, i tillegg til at de må oppnå en posisjon på kommunens prioriteringsliste (Bergsgard, 2002; Kulturdepartementet & NIF, 2016). Ut i fra informasjonen klubblederen trakk fram under intervjuet så gikk også prosessen fra avtalen på tomten var gjort, til ridehallen stod ferdig forholdsvis raskt. Spesielt hvis en tar høyde for søknadsprosessen. Vi har sett ved flere tidligere anledninger at sosial kapital er avgjørende på idrettsfeltet for å få gjennomslag for blant annet tilskudd til anlegg (Bergsgaard et al., 2009; Nenseth, 2009; Tangen, 2015). Noe som i dette tilfellet også omsettes til økonomisk kapital gjennom tildeling av spillemidler og kommunal garanti. Hvis vi tar med oss resultatene knyttet til klubbdrivne anlegg så har vi jo sett at i Møre og Romsdal hvor klubben befinner seg kommer godt ut på statistikken knyttet til antall ryttersportsanlegg. Noe som først og fremst indikerer at både klubbene, men også sporten i seg selv har opparbeidet seg en viss status i fylket. For det at det er mange flere klubbdrivne anlegg i enkelte fylker enn andre kan være en indikasjon på sportens og klubbenes posisjon på idrettsfeltet (Bugge, 2002; Aakvaag, 2008).

Så hva med kulturell kapital? Når det kommer til makt på idrettsfeltet ender diskusjonen ofte i sosial- og økonomisk kapital (Clegg et al., 2006). Til tross for dette er det nærliggende å også se på hvordan den kulturelle kapitalen kan komme til uttrykk. Vi har tidlig redegjøring for studiens teoretiske rammeverk blant annet gitt uttrykk for at idrettslige prestasjoner kan sees på som en form for kulturell kapital. Samtidig handler det også om å beherske de regjerende distinksjonene på området. Som når det kommer til klubbdrivne anlegg kan knyttes opp til forståelse og kunnskap om de formelle prosessene som kreves for å oppnå prioritering. Blant annet i prosessen fra man starter planleggingen av anlegg, til søknadsprosessene og tildeling av midler er det mye kunnskap som må være på plass (Det Kongelige Kulturdepartement, 2016a, 2016b; Kulturdepartementet, 2015a, 2015b). For mange så kan det oppleves som en jungel. Noe som illustrerer at kunnskap er avgjørende for å lykkes i slike prosesser.

7.2 Omgivelser og New Public Management

Som nevnt tidligere er New Public Management en sentral del av studiens rammeverk for å skape forståelse av anlegg innen ryttersporten. Private aktører og samarbeid er blant annet kjennetegn vi også finner igjen innen her (Røvik et. al, 2009). Det er derfor sentralt å se på tematikken ut i fra et NPM perspektiv. Blant annet for å forstå de fordelene og ulempene knyttet til dette opp i mot studiens problemstilling. Her er det nærliggende å se på hvilke prinsipper vi kjenner igjen fra NPM kan overføres på idrettsfeltet. Både hvilke som eksisterer der i dag, og hvilke som på sikt kan implementeres. Samtidig som vi bør se på hvorvidt prinsippene er fordelaktige eller ikke.

Ledelse, resultatmål og ressursutnyttelse er alle begreper som vi kjenner igjen fra New Public Management (Hernes, 2007; Trygstad, 2004). Som vi har sett også kjennetrekke fra den private sektoren. Rytterforbundet har blant annet uttalt at klubb utvikling og satsning på anlegg er blant deres viktigste arbeidsområder for politikken deres i inneværende periode (Norges Rytterforbund, 2015). Hvis vi eksempelvis benytter Hood (i Trygstad, 2004) sine syv sentrale punkter fra NPM, kan vi også vurdere hvorvidt de kan være viktige i arbeidet mot å nå målene. Det første handler om en synlig og profesjonell ledelse. I en organisasjon med over 30 tusen medlemmer er det tydelig at ledelsen har en betydelig rolle når det kommer til dens utvikling. Mangler når det kommer til ledelse vil svekke organisasjonens mulighet for å nå sine mål. Spesielt når det kommer til organisasjonens mulighet til påvirkning i sentrale forum opp i mot idrettsforbundet og staten (Trygstad, 2004). Klare prestasjonsmål er det neste prinsippet, noe vi kan anse er sentralt for å vite hvilken retning organisasjonens utvikling skal skje. I rytterpolitiske dokument fremgår det lite konkrete og klare prestasjonsmål, noe som kan i denne settingen betraktes som en svakhet. Det er først når det kommer ned på klubbnivå i forbindelse med klubsatsningsprosjektet tydelige og klare prestasjonsmål kommer frem (Norges Rytterforbund, 2015, udatert; NRYF, 2016a). Så når det kommer til utvikling at robuste rideklubber finnes det klare prestasjonsmål på hva klubbene skal gjøre, men derimot når det kommer til selve organisasjonen og særforbundet er ikke målene like tydelig lenger.

Hood (1991 i Trygstad, 2004) trakk også frem vektlegging av resultater. Noe vi kan se i sammenheng med foregående punkt. På klubbnivå vil en kunne si forbundet i stor grad vektlegger resultater når det kommer til klubsatsningsprosjektet. Klubbene må vise resultater i form av å oppfylle kravene. Når det kommer til forbundet så er det ikke like tydelig. Prinsippet for hierarkisering kan vi si kommer til syne gjennom prosjektet og sertifiseringene

som nivå- og veiviserklubber. I tillegg organiseringen av forbundet, hvor forbundet er øverst under NIF, deretter særkretsene og klubbene. Øvrig kan en også si at prinsippet kommer tilsynet gjennom tildelingene av midlene fra NIF. Hvor medlemsantall ikke nødvendigvis alltid er representativt for tildelte midler (NIF, 2016). Når det kommer til konkurranse og marked, så vil en kunne betrakte idrettsfeltet som markedet. Rekruttering av nye medlemmer vil skje i konkurranse fra andre idretter og forbund. Hvor masseidrettene som fotball og håndball ofte har et fortrinn. Samtidig vil en kunne si at det er begrensede med midler på idrettsfeltet, både i midlene fra NIF, men også internt i kommunene. Dermed vil tilpasning til markedet være sentralt for å hevde seg (Hernes, 2007) . Her er det også sentralt å trekke inn at hvis en betrakter ryttersporten som et eget felt finnes det konkurranse og marked knyttet til anlegg og rideskoler.

Ledelsesteknikker og praksis hentet fra privat sektor vil en kunne eksempelvis se i tråd med rytterforbundets praksis knyttet til belønning av rideklubber som velger å delta og gjennomføre klubbsatsningsprosjektet (Hernes, 2007; Hope & Rogaland Rideklubb, 2016 ; Norges Rytterforbund, udatert; NRYF, 2016a; Trygstad, 2004). Likevel så er det sentralt å påpeke at på lik linje med majoriteten av idrettslagene i Norge driftes også de i ryttersporten på frivillighet. Noe som gjør at ansettelsesforhold i idrettslagene ikke tuftes på samme måte som i private bedrifter, men gjennom frivillig verv (Wollebæk et al., 2000). Det siste punktet som trekkes frem er ressursutnyttelse. Idrettens viktigste ressurs har vi flere ganger sett defineres som dugnad og frivillighet (Bergsgard & Opedal, 2002; Rommetvedt, 2002; Wollebæk et al., 2000). Det at idretten drives på frivillighet innebærer også at når det kommer til økonomiske ressurser benyttes dem som regel til drift og anlegg fremfor lønn til ansatte. Noe som vil kunne betegnes i å være et eksempel på høy ressursutnyttelse. Samtidig er det nærliggende å påpeke at klubbene driftes på frivillighet, noe som også gjør at kompetanse knyttet til nettopp utnyttelse av ressurser kan variere. Dermed kommer det an på hvordan en velger å definere ressursutnyttelse, når en skal vurdere hvorvidt det gjøres (Røvik et al., 2009).

7.2.1 Samarbeid med private

Som studiens tittel tilsier, så ser vi at ikke alle klubber eier egne anlegg men, i større grad leier hos private aktører. Flere av de har ofte større kommersielle interesser enn andre klubbdrivne senter (Norges Rytterforbund, 2016a). Det vi blant annet ser er at det er flere klubber som har offentlige samarbeid med private anlegg enn det er klubber som driver egne

anlegg (tabell 2). Dette gjør at det er nærliggende å diskutere ikke bare årsakene til dette, men også hensikten og fordelene. For i den tradisjonelle tankegangen så er egne klubb-drevne anlegg som er det ideelle for organisasjonene, men er det egentlig det? Dette er også et perspektiv vi har sett forbundet og idretten selv har ytret. Hvor kommersielle aktører er med på å påvirke blant annet idrettens autonomi, og kostnadene for brukerne. Som vi har sett i tabellen over anlegg i Norge kommer det blant annet frem av samarbeid med private senter er mer utpreget i enkelte deler av landet enn andre (tabell 2). Noe som samsvarer til en viss grad med rapporten vi har sett tidligere knyttet til ryttersporten og anleggsstrategi (Econ, 2005). Her er det viktig å trekke frem at tabellen kun viser de som tydelig kommuniserer at de har et samarbeid, noe flere av klubbene uten klubb-anlegg eller offentlig samarbeid kan ha.

Et av de aspektene vi kan ta for oss er fordelene klubbene kan oppleve gjennom samarbeid med private. I intervjuet med klubbleder I ble det i stor grad lagt vekt på fordelene knyttet til slike samarbeid. Da han i dag var en del av klubb som arbeidet med formaliseringen av slike avtaler. Her kom det fram ikke bare fordelene de opplevde med en slik avtale, men også det at drift av egne senter stiller store krav til økonomi og har veltet tidligere rideklubber. Hvorfor er det da slik? Et aspekt som kan gjøre at ryttersporten skiller seg ut fra en del masseidretter, er graden av kommunal involvering. Det finnes i dag forholdsvis få antall kommunal eller fylkeskommunal drevne rideanlegg i landet, sammenlignet med en del andre idretter. Noe som setter krav til drift på frivillig basis. For mange så vil det da bli en hårfin balanse mellom å drive ridesenter og rideskole på frivillig basis, samtidig som de er nødt til å ha viss kommersiell tankegang av hensyn til økonomi (Hatlevoll, 2014 ; Norges Rytterforbund, 2016a; Wollebæk et al., 2000). På den måten kan samarbeid med private senter avlaste en del av presset klubber opplever i dag knyttet både til frivillighet og økonomi.

Så hva er så ulempene knyttet til private anlegg? Hvis en rideklubb kan benytte private anlegg til sine arrangement uten store økonomiske forpliktelser og samtidig opprettholde rekruttering til klubben så fremstår det i stor grad som en god avtale. Til tross for dette er det noen elementer en bør se nærmere på. Blant annet vektla forbundet at grunnlaget for flere klubb-drevne anlegg var av hensyn til brukerne (Econ, 2005; Norges Rytterforbund, 2016a). Hvor private aktører driver kommersielt og med det også vil skape profitt. Noe som øker kostnadene ovenfor brukerne av anlegget. Her er det da tiltenkt at klubb-drevne i anlegg vil være med å bidra til å holde kostnadene nede, i motsetning til kommersielle aktører. Ønsket om å minimere kostnadene er i tråd med NIFs mål om "idrett for alle". Noe man kan

argumentere for at ryttersporten ikke tilfredsstillende i dag. Det at deltakelse i ryttersporten er kostbart det kommer frem i samtale med alle tre informantene i denne studien. Både for rytterne men samtidig for klubbene. Samtidig nevner første klubblederen hvordan kostnadene har gjort at store rideklubber med egne senter har gått konkurs.

Idrett på lik linje med andre deler av samfunnet er preget av konflikter. Dette har vi også sett opp igjennom historien internt i NIF. Noe som tilsier at et samarbeid med en privat kommersiell aktør bør forutsette en del kjøreregler. Noen av de primære forskjellene mellom klubb og private aktører, er nettopp at den ene styres basert på demokrati, mens den andre benytter profesjonell ledelse (Norges Rytterforbund, 2016a; Røvik et al., 2009). I en idrett som allerede sliter med stempelet som overklasseidrett og store krav til ressurser allerede fra tidlig alder, er det dermed en høyst aktuell tematikk som tas opp (Borgen, 1979; H. Bugge, 1997; Sundbye, 2003).

Hvis vi ser på de økonomiske forutsetningene i samarbeid med private er det første elementet man bør vurdere er hvem velger å bli medlem? Spesielt i tilfeller med private rideskoler, så vil mange ikke se behovet for å bli medlem av en rideklubb før de skal ut å konkurrere. Dette er et element også klubbleder I som er i en slik situasjon trekker frem. I rideklubber med egne rideskoler er det ofte en forutsetning at de også er medlem av rideklubben, som er tilfellet hos den tredje klubben. Noe som forenkler rekrutteringen av medlemmer for de klubbene, men som klubbleder I trekker frem er at de måtte se på alternativer for å lokke elevene ved den private rideskolen til å bli medlemmer. Ut i fra første klubblederens historie kan vi tolke det dit at deres hensikt med å utvikle en formell samarbeidsavtale bygger blant annet på det økonomiske. Hvor de primært sikter mot økonomisk støtte gjennom de formelle tilskuddsordningene i idretten og ikke medlemsavgiften, ettersom de ønsket å legge den så lavt som de fikk lov til av NIF og NRYF. Løsningen med det formelle for klubben kan sees i tråd med blant annet ressursutnyttelse og outsourcing (Røvik et al., 2009). Hvor den private aktøren gir et tilbud om rideopplæring og rekruttering, som kan sees på som en form for avlastning av forventningene til klubben. På den måten oppnår klubben rekruttering av nye medlemmer og på sikt høyere økonomisk avkastning. Den private aktøren får også pleid sine kommersielle interesser.

Et av grunnleggende prinsippene innen New Public Management er balansen mellom tilbyder og konsumer. I dette tilfelle når det er snakk om samarbeid mellom klubb og privat aktør, bør

en også gjøre en vurdering av hvem som i dette tilfelle skal betraktes som kunde og hvem som er tilbyder (Hernes, 2007). For fra klubbens side kan de på den ene siden betraktes som en kunde, derav de leier område av en privat aktør. Likevel så setter også dette forventninger om en økonomisk godtgjørelse ovenfor tilbyderen. Klubbens medlemmer vil ofte ha forventninger som konsumenter de vil få tilfredsstilt. Herav eksempelvis trening- og konkurranseforhold. Dersom klubben ikke kan tilby dette i en eller annen form, er det nærliggende å tro at de kan velge å gå til en konkurrerende klubb. Noe som kan sees i tråd med markedsrettet praksis. På den andre siden så kan samtidig klubbens handlinger betraktes på lik linje med en offentlig institusjon som benytter seg av en form for anbud for en tjeneste. Uavhengig hvordan en velger å se på det, kan det betraktes som et gjensidig avhengighetsforhold. For ridesenterets del vil det være gunstig at klubben arrangerer sine arrangement hos dem. Blant annet vil det gi økonomisk vinning gjennom eksempelvis oppstalling under konkurranser som tilfaller senteret. Samtidig er det naturlig at både elevene i rideskolen og private oppstallører ønsker å konkurrere når de når et visst nivå. Innen ryttersporten er det blant annet en forutsetning av man er medlem av en rideklubb tilknyttet rytterforbundet for å få stille til start.

Samarbeid mellom rideklubber og private aktører fremstår som forholdsvis utbredt (tabell 2). Likevel er det nærliggende å påpeke at til tross for at vi har argumentert for at det er tre informanter med ulike driftsmodeller så har de en ting som er til felles. Alle har i dag et samarbeid i en eller annen form med en privat aktør eller person. For selv om det er kun en av de som offisielt samarbeider med et privat senter, så fremgår det i de klubbledernes historier at ingen av de involverte klubbene eier tomten de står på. Rideklubben som også har rideskole samarbeider om lån av stallplasser hos privat aktør samt langtidsleie av tomten anlegget står på. Klubben med eget anlegg av forholdsvis stor skala uttrykte at de hadde utfordringer knyttet til at de kun fikk 10års avtaler når det kom til leie av anlegg. Tilskuddsordningene i dag er rettet mot bygging av anlegg, men de dekker ikke kjøp av tomt (Kulturdepartementet & NIF, 2016, udatert; Rafoss, 2009). Noe som innebærer at mange klubber enten må ha avtaler om tomt gjennom kommunen, eller så må de få leieavtale av private. Derfor ansees det også som høyst trolig at flere klubber enn det fremgår av denne studien er i et eller annet formelt eller uformelt samarbeid med private. Spørsmål man kan stille seg er blant annet hvorvidt ryttersporten hadde eksistert i den skalaen det gjør i dag uten samarbeid med private aktører. I den tredje rideklubben ville ikke rideskolen deres i dag eksistert uten samarbeid med private stallen. For som vi har sett blitt trukket fram tidligere så kreves det en del fasiliteter når det

kommer til hestehold. I dette tilfellet blir også klubben en kunde av den private aktøren (Hernes, 2007; Trygstad, 2004).

7.2.2 Samarbeid med forbund og NIF

En av de sentrale trekkene innen NPM er blant annet en tydelig ledelse med resultatmål (Røvik et al., 2009) I. Som det fremgår av rytterforbundets idrettspolitiske dokument, vektlegges bygging av anlegg som et av deres sentrale satsningsområder. Til tross for at det de uttaler at dette er målet, uttrykkes det ikke noen konkrete mål for antall anlegg eller hvem som skal gjennomføre målet (Norges Rytterforbund, 2015). Det gjør at en kan sette spørsmålstegn med, hvem er det egentlig som har ansvaret for at de rytterpolitiske målene for periodene nås? Er det forbundet eller er det klubbene? Mangel på en tydelig og klar ledelse på dette området, samt et resultatmål vil kunne sees på i tråd med prinsippene for NPM som hemmende (Hernes, 2007; Trygstad, 2004). For avstanden mellom ord og handlinger kan i mange tilfeller være stor. For hva legger de egentlig i at det skal satses på anleggsbygging? Når det er målet er nådd? Og det vil kunne sees på som lettere å legge en plan for å nå et konkret mål, enn bare å si de ønsker flere anlegg. Flere anlegg krever arbeid og ressurser. Dersom målet er så enkelt at det skal være flere anlegg i 2019 enn det er i 2015, vil mest sannsynlig målet kunne betraktes som nådd. For hvis vi ser på statistikken over nye anlegg innen hestesporten over de siste årene så bygges det noen få nye anlegg hvert år (Gode idrettsanlegg, 2016; Norges Rytterforbund, 2015). Derimot vil en kunne si at forventningene stiller seg annerledes når det skal være et satsningsmål.

Selv om en kan si at på enkelte områder vil kunne betegnes for klare resultatmål og ledelse, indikerer denne studien at enkelte områder viser det motsatte. Et av funnene i denne studien er blant annet hvordan tre ulike klubbledere opplever betydningen av samarbeid mellom deres klubber, særforbund og idrettsforbundet. Alle tre klubblederne trakk fram i ulike settinger deres erfaringer og opplevelser knyttet til nettopp dette. To av klubbene er som nevnt godkjente veiviserklubber i rytterforbundet, som innebærer at de over en tidsperiode har hatt tett samarbeid med forbundet i arbeidet med å utvikle klubben i den retningen av de oppnår denne tildelingen. For når det kommer til Rytterforbundets nye prosjekt knyttet til satsnings- og veiviserklubber så finner vi igjen flere elementer vi kan knytte til New Public Management (Hernes, 2007; Trygstad, 2004). Først så inneholder klubb utviklingsprosjektet flere tydelig resultat og delmål klubbene må nås i prosessen. Her kan en trekke inn blant annet effektivisering, tilbake rapportering og ressursutnyttelse som sentrale elementer. Prosjektet

har vært en del av prosessen av å skape mer robuste og solide rideklubber for fremtiden. For ryttersporten og forbundet er begge tjent med robuste og selvstendige rideklubber som arbeider for videre utvikling av sporten. Dette vil også være sentralt når det kommer til anleggsmatikk. Nettopp i den grad at gjennom styrking av rideklubbene, er det nærliggende å anta at det på sikt fra forbundets side kan sees være med på å skaffe klubbdrivne anlegg rundt om kring i landet. Som vi har sett tidligere finnes det flere klubber i dag som ikke har egne anlegg og heller ikke er i samarbeid med noen private.

I all hovedsak bærer slike prosjekt som rytterforbundets klubb utviklingsprosjekt preg av elementer vi også ser igjen innen New Public Management (Hernes, 2007; Trygstad, 2004). Et sentralt aspekt er at prosjektet i sin helhet er veldig nytt, og antageligvis vil man ikke se frukter av dette før om noen år. Likevel har tittelen veiviserklubb fått status for de tilknyttede rideklubbene, noe som kommer tydelig frem av informantene i denne studien. Så til hvilken grad er klubsatsningsprosjektet relevant når det kommer til anleggsmatikken? Jo, først og fremst så kreves det at klubbene enten har egne anlegg eller avtale på område for å oppnå klassifisering som satsnings- eller veiviserklubb. Anlegg legger til rette for organisert aktivitet, noe forbundet har uttrykt er sentralt for deres arbeid. To av informantene i denne studien er klubber som er godkjent som nettopp veiviserklubber. Prosjektet kan i stor grad sees i tråd med prinsippene knyttet til New Public Management (Hernes, 2007; Trygstad, 2004). Blant annet når det kommer til tydelig ledelse, med klare prestasjonsmål og vektlegging av resultater. En del av denne synlige og profesjonelle ledelsen kan sees i form av klubbveilederne klubbene får tildelt i prosessen. I tillegg er det satt opp flere klare punkter klubbene må oppfylle for å oppnå sertifiseringen (Appendiks IV). Dersom klubbene oppnår sertifiseringen blir de også belønnet i form av både økonomisk bistand til trenere og innkjøpt av materiell. Noe som også kjenner igjen fra privatsektor (Hernes, 2007; Norges Rytterforbund, udatert; NRYF, 2016a; Trygstad, 2004). Samtidig som man kan se de ulike nivåene som forbundets svar på hierarkisering av klubber. Sertifiseringene har vi blant annet sett gjennom de narrative historiene forbindes med stolthet, og kvalitetssymbol for klubbene.

Oppdaterte nettsider står oppført som et av punktene klubbene må oppfylle gjennom klubsatsningsprosjektet til forbundet (Norges Rytterforbund, udatert; NRYF, 2016a). Noe som er med på å styrke studiens metodiske fremgangsmåte når det kommer til å benytte nettsidene som empirisk grunnlag for klubbaktivitet (tabell 2). For det å kreve oppdatert nettside kan i stor grad sees i tråd med å oppføre både profesjonell og markedsrettet (Hernes,

2007; Trygstad, 2004). På et felt der det er stor konkurranse blant både klubbene og særforbundene om de begrensede midlene som er tilgjengelig vil det betraktes som avgjørende “å selge seg selv”. I den betydning når det kommer til rekruttering av nye medlemmer til klubben, men også inn hos de som råder over midlene på både kommunalt og nasjonalt nivå.

Det at klubblederne opplever både Rytterforbundet og NIF som viktige støttespillere i sin utvikling gir signaler om at deres ledelse fremstår som tydelig (Hernes, 2007; Trygstad, 2004). Noe som samsvarer med prinsippene knyttet til NPM. Lederen for klubben som både hadde rideskole og klubbrevet anlegg la blant annet vekt på at de hadde støttet seg til NIF og rytterforbundet i sitt arbeid med utviklingen av klubben. Herunder benyttet deres hierarkiske posisjon når de argumenterte ovenfor sine medlemmer hvordan klubbens drift skulle fungere i praksis. Bant annet fremstår NRYF og NIF sine synspunkt benyttet som en form for lovverk.

Kontrakter med tydelig og klare betingelser har vi sett tidligere er nevnt som noe av det som kjennetegner New Public Management i stor grad (Hernes, 2007; Trygstad, 2004). Dette kan vi også trekke linjer til klubben i samarbeid med privat aktør, som arbeidet aktivt med formalisering av deres samarbeid. Herav gjennom en kontrakt som tilsa hva de ulike partene kunne forvente av hverandre. Noe som klubblederen i den aktuelle klubben mente det var vegen å gå for klubber i fremtiden. Hvorvidt det er tilfelle eller ikke skal vi ikke spekulere videre i, men vaner og tradisjoner innen idrett ser ut til og ofte prege valgene klubbene tar. Det vi kan tolke her er blant annet at i tråd med NPM bør ikke valgene tas basert på tradisjoner eller vaner, men søke etter det beste tilbudet som tilfredsstillt behovet som er tilstede. Tydelige kontrakter som stadfester både forventninger til hverandre, resultatmål og betingelser er sentralt i prosessen (Røvik et al., 2009).

Nå i nyere tid er det bli pålagt med elektronisk medlemsregistrering (Hafsal, 2015; NIF, udatert). Noe som gjør det nærliggende å anta at antall medlemmer innen idretten generelt vil endre seg. For dersom rideklubbene er såkalt “sovende” klubber med lite aktivitet, er det også grunnlag til å tro at mange av de ikke vil ha et korrekt elektronisk ført medlemsregister. Noe som kan sees i tråd med prinsippene for NPM, hvor kontroll og resultatrapportering vektlegges i prosessen (Hernes, 2007; Røvik et al., 2009; Trygstad, 2004). Spørsmålet er blant annet hvordan vil elektroniske medlemsregistreringen slå ut for rideklubber? På en side vil en kunne tenke at det vil slå ut positivt, for mindre klubber. Etersom hos store klubber innen

masseidretten har ikke alltid medlemsregisteret vært oppdatert til dags dato. Noe som innebærer at den elektroniske registreringen vil gjøre at kun reelle medlemsantallet i klubbene vil stå igjen (NIF, udatert). På den andre siden har vi også det motsatte problemet. Som vi har sett finnes det mange veldig små klubber som også til en viss grad fremstår som lite aktive (tabell 2). Kravet om elektronisk føring av medlemsregisteret kan tenkes å påføre større byråkratiske krav til klubber som allerede sliter med å oppfylle dagens krav. Noe som gjør at for de små klubbene ikke lenger vil være gjennomførbart. Dersom de små klubbene forsvinner, er det ikke nødvendigvis noe selvfølge at medlemmene av dem velger å melde seg inn i andre klubber. Tilhørighet er et stikkord som ofte kommer frem når det snakkes om idretten og betydningen av medlemskap. Lokal tilhørighet til idrettslaget sitt er for mange viktig, og kan også være avgjørende for at de velger og nettopp det å bli medlemmer. For dersom man ikke er ute og konkurrerer, er det ikke nødvendigvis at en rytter eller hesteinteressert ser poenget av å bli medlem av en klubb, og ikke minst en større rideklubb man ikke har lokal tilhørighet til. For idretten som helhet finnes det grunnlag til å anta at resultatene av elektronisk medlemsregistrering vil endre sammensetningene av medlemskapene i tiden fremover.

Det at en klubb kan ha flere anlegg er det formelt sett ingenting i veien for. Noe som tilsynelatende synes å være i tråd NPM, hvor ressursene som i denne settingen vil være frivillige aktører benyttes for samme formål (Røvik et al., 2009). For det er ikke unikt for ryttersporten at det ofte er de samme ildsjelene som gjør mange av jobbene, både på trenerfeltet og i klubbstyrene. Dette finner vi like så vel igjen i masseidretter som fotball og håndball. Samtidig vil større og færre rideklubber igjen sette krav til en mer synlig og profesjonell ledelse enn de har i dag. Dersom en klubb skal ha flere anlegg, setter det igjen større krav til drift enn mindre klubber gjør. Likevel er det grunnlag til å anta at større klubber vil ha et større fortrinn på konkurranse- og markedssiden enn mange av dagens rideklubber har (Hernes, 2007; Røvik et al., 2009; Trygstad, 2004). Gjennom å ha større paraplyklubber for flere anlegg, vil klubbens medlemsmasse i større grad kunne tenkes konkurrere med klubber innen masseidretten. Både når det kommer til anlegg og prioriteringer, men også når det kommer til marked og konkurranse med tanke på rekruttering.

Idrettsforbundets posisjon innen den offentlige idrettspolitikken og staten er også sentralt å se nærmere på når det kommer til samarbeid. Gjennom forståelse av deres posisjon, vil det også gi innsikt i betydningen av samarbeid for klubbene opp i mot NIF. Idrettsforbundet har

gjennom idrettshistorien prestert å opparbeide seg monopol innen idretten (Goksøyr, 1996, 2008). Monopolet har blant annet vært bygget på statens argumentasjon om deres rolle som folkebevegelse for folkehelse og idrett. Mange vil si at når det kommer stykket er de primært en organisasjon for idrett, og ikke folkehelseaktør. Til tross for dette vitner det om målrettet og markedsrettet arbeid av NIF, hvor det har vært med på å gi de en klar hierarkisk struktur med idrettsforbundet på toppen (Røvik et al., 2009; Trygstad, 2004). Spesielt når det kommer til tippene, og det også stilles krav til medlemskap i NIF for at medlemsorganisasjoner skal kunne søke (Kulturdepartementet & NIF, 2016).

Statlig idrettspolitik har som vi har sett tidligere i denne studien en sentral rolle når det kommer til blant annet tildeling av midler. I den anledning kan det være sentralt å se nærmere på dette gjennom å bruke begrepene fra New Public Management om effektivisering og markedsretting (Hernes, 2007; Røvik et al., 2009). Argumentasjonen for støtte til idretten har lenge vært begrunnet i dens rolle knyttet til fysisk aktivitet og helse i befolkningen, blant annet gjennom idrettsmeldingene (Det Kongelige Kulturdepartement, 1999, 2016a; Kulturdepartementet, 2012). I tillegg har det vært trukket frem ved flere anledninger at de ønsker å bygge opp under idretten for barn og ungdom, samt tilpasses i større grad til de med nedsatte fysiske- eller psykiske funksjonsevner. I den anledning har ryttersporten vært trukket frem som en av de arenaene som med tiden har fått økt status blant den sistnevnte gruppen (Econ, 2005; Kulturdepartementet, udatert). Samtidig har frafallstematikken vært sentral, og spesielt blant ungdom og jenter. En gruppe som vi finner igjen i større grad i ryttersporten enn mange andre idretter (Hanstad, 2011; Ingebrigtsen, 2012; NIF, 2016). Noe som tilsier at NRYF kan betraktes som en sentral aktør i henhold til Regjeringens mål, og med det burde hatt en sterkere posisjon når det kommer til tildeling av midler. I den anledningen ville en økt støtte til forbundet kunne sees i tråd med effektivitet, markedsrettet og fokus på ressursutnyttelse (NRYF, udatert; Røvik et al., 2009; Trygstad, 2004). Her kan et tenkes at økt støtte igjen kunne bidratt til mer rekruttering som et resultat av økt tilgjengelighet. På den andre siden kan det også sees på som at ryttersporten allerede i dag fanger denne gruppen, og med det vil det være mer hensiktsmessig å støtte andre idretter i et forsøk på å skape tilsvarende oppslutningen. I tråd målsettingen om "idrett for alle" (NIF, 2011, 2015, 2016).

7.3 Oppsummering og avrunding

I denne studien har vi forsøkt å se nærmere på hvordan kan en forstå dilemmaet klubber opplever når det kommer til betydningen av kapital og omgivelser knyttet til muligheter og begrensninger av anlegg i ryttersporten. Gjennom studiens empiriske rammeverk har vi blant annet sett at ryttersporten i stor grad tilfredsstiller de aspektene som offentlige idrettspolitikken sier de skal satse på. Til tross for dette ser de ikke til å når helt opp når det kommer til tildeling av midler. Når det kommer til spørsmålet om å eie eller leie av anlegg så finnes det flere sentrale elementer en bør se nærmere på. Anlegg vektlegges i stor grad som viktig innen ryttersporten, noe også de tre klubbløderne i studien understreker gjennom sine narrative historier. Forbundet og idretten ønsker i stor grad at klubbene selv skal opparbeide og drive anlegg, men vi har også sett at samarbeid med private kommersielle aktører er en økende trend.

Videre viser et av funnene i studien er at det tyder på det er flere områder ryttersporten kan jobbe aktivt for blant annet bedre sin posisjon innen idretten som felt. Tidligere studier har ved flere anledninger understreket spesielt betydningen av sosial kapital når det kommer til anlegg og makt. Dette både på lokalt og kommunalt nivå, men også på nasjonalt plan. Kulturell kapital gjennom forståelse og beherskelse av regjerende distinksjoner og kunnskap om lover og regler vil også betraktes som sentralt. På denne måten vil det også kunne være med å tilegne klubber og forbundet økonomisk kapital gjennom offentlig støtte og spillemidler til anlegg (Bergsgaard et al., 2009; Bugge, 2002; Clegg et al., 2006; Danielsen & Hansen, 1999; Nenseth, 2009). Gjennom kunnskap om betydningen av kapital, vil det kunne tenkes at det vil være med å forbedre ryttersportens posisjon innen idrett som felt og hierarkiet. I tillegg har de forbedringspotensial når det kommer til kommunikasjon utad, spesielt i forbindelse med å sørge for oppdaterte nettsider. Det er likevel nærliggende å påpeke at gjennom kunnskap om idrettspolitik, regler og betydningen av kapital kan argumenteres med å være hensiktsmessig for ens organisasjons utvikling (Heinzerling & Rommetvedt, 2002; NIF, 2011, 2015; Tangen & Rafoss, 2009).

Omgivelsenes betydning knyttet til anleggstematikken for klubbene har vi gjennom studien sett nærmere på i form av samarbeid med private og samarbeid med forbund og NIF. Funnene i studien indikerer at mye av dagens praksis kan sees i tråd med sentrale elementer innenfor New Public Management (Hernes, 2007; Røvik et al., 2009; Trygstad, 2004). Samtidig har vi

også kunne sett at det finnes muligheter og begrensninger knyttet til bruk av dem. Kontroll og rapportering ser ut til å få en større rolle innen ryttersporten og idretten enn den har hatt tidligere (NIF, udatert ; NRYF, 2016a). Her blant annet når det kommer til digital medlemsregistrering og klubbregistreringsprosjekt. Noe som gjør det interessant å se utviklingen av idretten og idrettspolitikken for fremtiden.

Statistikken over anlegg i Norge viser at det er store forskjeller geografisk når det kommer til klubbdrivne anlegg og rideskoler (tabell 2). Det samme kommer også frem når det gjelder offisielle samarbeid med private aktører. En stor svakhet som fremkommer ved et høyt antall klubber som defineres som missing. Når over en tredjedel av klubbene i utvalget ikke har nettsider som fungerer gir det grunnlag til å sette spørsmålstegn ved organisasjonens virksomhet. Noe som gjør at funnene i studien primært blir representativt for de om lag 200 klubbene. Til tross for dette er det høye antallet missing med på å bygge oppunder ene klubblederens påstand om at det potensielt er for mange rideklubber per dags dato, og at for sportens del kan være hensiktsmessig med færre og større rideklubber. Argumentasjonen for dette kan også sees i tråd med betydningen av kapital og omgivelser (Røvik et al., 2009; Aakvaag, 2008).

Mot slutten studien er det nærliggende å påpeke utvalget av informanter består av tre klubber som ikke nødvendigvis representerer gjennomsnittet for rideklubber i Norge. Som vi har sett i tabell 2 er det stor variasjon i aktivitetsnivået hos rideklubber tilsluttet Norges Rytterforbund, hvor mange betegnes som såkalte "sovende" klubber. To av rideklubbene i denne studien er godkjente veiviserklubber gjennom Norges Rytterforbund, hvorav den siste også arbeider tett med forbundet i forbindelse med det private samarbeidet. Noe som tilsier at studien primært omfatter forholdsvis aktive og kompetente rideklubber. Til tross for dette kan det likevel påpekes at utfordringene som de ser for sporten og klubber innenfor sporten vil kunne betegnes som allmenne og aktuelle for flere enn bare de involverte. Videre er det også nærliggende å påpeke at til tross for at studien ville gi en helhetlig analyse av oppfatningene til tre klubber med ulik driftsmodell har alle klubbene en viss grad av samarbeid med privat aktør til tross for dette. Noe som gir oss grunnlag til å påpeke at innen norsk idrett og kanskje spesielt innen ryttersporten ansees samarbeid med private aktører i ulike former til å være en økende trend som ikke nødvendigvis trengs å sees på som en negativ utvikling for sporten.

8 Videre forskning

Avslutningsvis er det sentralt å se nærmere på aspekter som kan være interessant å ta med seg i forbindelse med videre forskning. Studiens formål har vært å undersøke betydningen av kapital og omgivelser. Funnene i studien bidrar til å skape nye grunnlag for videre forskning. Gjennom studien er det flere sentrale elementer det kan være interessant å forske videre på. Både spesifikt innen ryttersporten, men også når det kommer til offentlig idrettspolitikk og støtteordninger.

Norges Rytterforbunds klubbsatsningsprosjekt er som vi har sett i studien et forholdvis ungt program, hvor de første satsnings- og veiviserklubbene ble gradert høsten 2016 (Norges Rytterforbund, udatert; NRYF, 2016a). Noe som gjør at resultatene av programmet deres mest sannsynlig ikke vil være tydelige før om noen år. Prosjektet har som vi har sett flere fellestrekk med New Public Management. Basert på dette ville det blant annet vært interessant og fulgt prosjektet over en tidsperiode, og med det også sett på resultatene over tid. Forbundet har satset forholdvis store mengder ressurser både økonomisk og i form av kompetansedeling, noe som gjør det nærliggende å undersøke om det vil gi de resultater. Spesielt også om det vil være utslagsgivende i henhold til forbundets mål for perioden 2015-2019 med flere ryttersportsanlegg (Norges Rytterforbund, 2015, 2016a).

Digital medlemsregistrering har vi sett er nytt innen idretten fra og med 2016 (NIF, udatert). Noe vi har sett blant annet i diskusjonen legger grunnlag til å anta vil påvirke både medlemsantall i NIF, men også i de respektive særforbund og idrettsklubber i tiden fremover. Jeg har blant annet selv opplevd å være registrert hos en lokal fotballklubb som medlem over 10 år etter å ha sluttet. Noe som antageligvis ikke er et unikt fenomen hos idrettslagene. Denne utviklingen som antas ville komme i fremtiden, gjør at videre forskning på dette området angående anlegg og spillemidler vil være spennende. Blant annet kunne å undersøke hvilke endringer økende krav til rapportering kan påvirke medlemstallet, og hvorvidt dette vil gi utslag på maktkonstellasjoner på idrettsfeltet (Bergsgaard et al., 2009; Nenseth, 2009; Rafoss, 2015; Tangen & Rafoss, 2009). Kanskje også spesielt hvordan vil digital medlemsregistrering påvirke masseidrettene?

Det siste aspektet det ville vært interessant å forske videre på er nettopp tilbake til studiens tittel “eie eller leie anlegg? Her kunne det vært interessant å gjøre en sammenligning av ryttersporten opp mot andre idretter som opplever mange av de samme utfordringene. For ryttersporten er ikke unik når det kommer til stor påvirkning fra private aktører. Noe som ville gjort det interessant å se på hvilke erfaringer man kan tilegne seg ved å se på samme tematikk hos andre idretter. I tillegg kunne det vært interessant å få større innsikt i hvordan de private aktørene opplever tematikken. Herunder både når det kommer til anlegg, men også rekruttering. Som vi har sett innledningsvis finnes det flere private rideskoler enn klubbdrive i Norge i dag. Noe som gjør at de private aktørene også har stor innflytelse på feltet. Her kunne det vært aktuelt å utforme en større kvantitativ undersøkelse, i et forsøk på å dekke begge sider, frivillige og kommersielle aktører. Blant annet forsøke å avdekke hvordan oppfatter de hverandre og hverandres roller.

Litteraturliste

- Aakvaag, G. C. (2008). *Moderne sosiologisk teori*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Augestad, P., & Bergsgard, N. A. (2007). *Toppidrettens formel* Oslo: Novus Forlag
- Berg, B. L. (2009). *Qualitative research methods for the social sciences* (7. utg.). Boston: Allyn & Bacon.
- Berg, C., & Bergsgard, N. A. (2002). Idrett og politikk i kommunene. I P. Mangset & H. Rommetvedt (Red.), *Idrett og politikk - kampsport eller lagspill?* . Bergen: Fagbokforlaget
- Berg, C., & Rommetvedt, H. (2002). Kommunal Organisering og bevilgninger til idretten. I P. Mangset & H. Rommetvedt (Red.), *Idrett og politikk - kampsport eller lagspill?* . Bergen: Fagbokforlaget
- Berg, J. W. (2006). Barna får deg Hentet 01.12, 2016, fra <http://www.dn.no/privat/privatokonomi/2006/10/13/barna-flar-deg>
- Bergsgard, N. A. (2002). Spillet om spillemidlene. I P. Mangset & H. Rommetvedt (Red.), *Idrett og politikk - kampsport eller lagspill?* . Bergen: Fagbokforlaget.
- Bergsgard, N. A., & Opedal, S. (2002). Nasjonal politikk for den lokale idretten IP. Mangset & H. Rommetvedt (Red.), *Idrett og politikk - kampsport eller lagspill?* . Bergen: Fagbokforlaget
- Bergsgaard, N. A., Nødland, S. I., & Seippel, Ø. (2009). "For den som har, skal få?" Makt og avmakt i lokal anleggspolitikk. I K. Rafoss & J. O. Tangen (Red.), *Kampen om idrettsanleggene - panlegging, politikk og bruk* Bergen: Fagbokforlaget
- Borgen, P. O. (1979). *Norsk ryttersports historie*. Oslo: Norges Rytterforbund.
- Bourdieu, P. (1995). *Distinksjonen : en sosiologisk kritikk av dømmekraften* (Vol. nr 9). Oslo: Pax.
- Bourdieu, P. (2000). *Den maskuline dominans*. Oslo: Pax.
- Breivik, G., & Rafoss, K. (2009). Anleggsbruk i befolkningen - en studie av anleggstyper, aktivitetsprofiler og endring. I K. Rafoss & J. O. Tangen (Red.), *Kampen om idrettsanleggene - panlegging, politikk og bruk* Bergen: Fagbokforlaget.
- Bugge, H. (1997). Norsk ryttersport : idrett i utvikling. *Idrettsanlegg, 10(1997)nr 5*, 1-8 (temabilag).
- Bugge, L. (2002). Pierre Bourdieus teori om makt. *Agora, 20(3-4)*, 224-248.
- Clegg, S. R., Courpasson, D., & Phillips, N. (2006). *Power and organizations*. London: Sage.

- Coakley, J. J., & Pike, E. (2009). *Sports in society : issues and controversies* (10. utg.). Bostom: McGraw-Hill.
- Competit. (udatert). Norske Rideklubber. Hentet 10.04, 2017, fra <http://www.horsepro.no/index.php?r=contact/default/shortNameList>
- Dalen, M. (2004). *Intervju som forskningsmetode - En kvalitativ tilnærming.* . Oslo: Universitetsforlaget
- Danielsen, A., & Hansen, M. N. (1999). Makt i Pierre Bourdieus sosiologi. I F. Engelstad (Red.), *Om makt: Teori og kritikk* (1 utg., s. 43-78). Oslo: Ad notam Gyldendal.
- Det Kongelige Kulturdepartement. (1999). *St. meld. nr 14 - Idrettslivet i endring. Om statens forhold til idrett og fysisk aktivitet* Oslo Det Kongelige Kulturdepartement.
- Det Kongelige Kulturdepartement. (2016a). *Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet - 2016, for tildelinger i 2017* Oslo: Det Kongelig Kulturdepartement
- Det Kongelige Kulturdepartement. (2016b). Rundskriv - Orientering om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet til fordeling i 2017. Hentet 16.11, 2016, fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rundskriv-v-09942016-orientering-om-tilskudd-til-anlegg-for-idrett-og-fysisk-aktivitet-til-fordeling-i-2017/id2505170/>
- DNT. (udatert). Om Det Norske Travselsskap Hentet 10.12, 2016 fra <http://www.travsport.no/Om-DNT/>
- Econ. (2005). *Ridesporten i vekst - forslag til anleggstrategi for Norges Rytterforbund ECON-rapport nr. 2005-016, Prosjekt nr. 42760* Retrieved from <http://www.rytter.no/wp-content/uploads/2014/12/Econ-rapport-2005.pdf>
- Enjolras, B., Seippel, Ø., & Waldahl, R. (2005). *Norsk idrett - organisering, fellesskap og politikk.* Oslo: Akilles
- Giulianotti, R. (2005). *Sport : a critical sociology.* Cambridge: Polity Press.
- Gode idrettsanlegg. (2016). Statistikk over antall idrettsanlegg bygget i perioden 2006-2015
- Goksøyr, M. (1996). *Kropp, kultur og tippekamp : Statens idrettskontor, STUI og Idrettsavdelingen 1946-1996.* Oslo: Universitetsforl.
- Goksøyr, M. (2008). *Historien om norsk idrett.* Oslo: Abstrakt forlag.
- Gubrium, J. F., & Holstein, J. A. (2009). *Analyzing narrative reality* London: Sage
- Hafsøl, M. (2015). Viktig informasjon til alle idrettslag Hentet 01.05, 2017, fra <https://www.idrettsforbundet.no/Nyhet/viktig-informasjon-til-alle-idrettslag/>
- Hanstad, D. V. (2011). *Norsk idrett : indre spenning og ytre press.* Oslo: Akilles.
- Hatlevoll, M. (2014). Flest privateide rideskoler Hentet 24.03, 2017, fra <http://www.hest.no/article.html?news.nid=12629> - .WNULzI7_qqQ

- Heinzerling, G., & Rommetvedt, H. (2002). Utbygging av idrettsanlegg - planer, penger og partnerskap. I P. Mangset & H. Rommetvedt (Red.), *Idrett og politikk - kampsport eller lagspill?* . Bergen: Fagbokforlaget
- Hernes, G. (2007). *Med på laget : om New Public Management og sosial kapital i den norske modellen* FAFO-rapport (online), Vol. 2007:09.
- Hjelseth, A., & Hovden, J. (2014). Negotiating the status of women's football in Norway. An analysis of online supporter discourses. *European Journal for Sport and Society*, 11(3), 253-277.
- Hope, B., & Rogaland Rideklubb. (2016). Våre erfaringer med NRYF's klubbatsningsprogram - Utviklingsforum, Oslo. Hentet 24.10, 2016, fra <http://www.rytter.no/wp-content/uploads/2016/10/erfaringer-med-klubbutvikling-nryk-samling-oslo-22.10.16.pdf>
- Hovden, J., Bakke, I. M., & Solheim, L. J. (2015). Den norske idrettsmodellen i utakt. Fattige familier og fysisk aktivitet *Den norske modellen: Internalisering som utfordringer og vitalisering*
- Hovden, J., & Hindenes, A. (2010). Norway: Gender in Olympic Newspaper Coverage - towards stability or change? . I T. Bruce, J. Hovden & P. Markula (Red.), *Sportswomen at the Olympics: a global content analysis of newspaper coverage* (s. 47-60). Rotterdam: Sense Pub.
- Haavind, H. (2000). Analytiske retningerlinjer ved empiriske studier av kjønnede betydninger. I H. Haavind (Red.), *Kjønn og fortolkende metode: metodiske muligheter i kvalitativ forskning*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Ingebrigtsen, J. E. (2012). Ungdomsidrett i endring : tallenes tale om norsk ungdomsidrett 2006-2011 *Rapport (NTNU samfunnsforskning, Senter for idrettsforskning)* (Vol. 2012). Trondheim: NTNU samfunnsforskning, Senter for idrettsforskning.
- Johansson, A. (2005). *Narrativ teori och metod* Lund Studentlitteratur.
- Kultur- og kirke departementet. (2005). *Veileder: Flerbrukshaller - planlegging, bygging, drift og vedlikehold* Oslo Kultur- og kirke departementet
- Kulturdepartementet. (2012). *Meld. st. 26 (2011-2012) Den norske idrettsmodellen*. Kulturdepartementet
- Kulturdepartementet. (2015a). *Bestemmelser om kompensasjon av merverdivgift ved bygging av idrettsanlegg - 2016* Oslo: Kulturdepartementet.
- Kulturdepartementet. (2015b). Målbok for idrettsanlegg, oppdater 04/2015. Regjeringen.no.

- Kulturdepartementet. (udatert). Veileder - Universell utforming av idrett- og nærmiljøanlegg
Regjeringen.no.
- Kulturdepartementet, & NIF. (2016). *Spillemidler til idrettsanlegg. En gjennomgang av spillemiddelsøknadene og anleggssituasjonen 2015*. Oslo: Kulturdepartementet & NIF.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju* (2. utg. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Kvernbekk, T. (2003). On Identifying Narratives. *An International Journal*, 22(3), 267-279. doi: 10.1023/A:1022869204722
- Kvernbekk, T. (2013). Narrative Configuration: Some Notes on the Workings of Hindsight. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 57(6), 639-651. doi: 10.1080/00313831.2013.798834
- Nenseth, V. (2009). En maktens arena? . I K. Rafoss & J. O. Tangen (Red.), *Kampen om idrettsanleggene - panlegging, politikk og bruk* Bergen: Fagbokforlaget
- NIF. (2009). Om Sportsadmin. Hentet 10.04, 2017, fra <https://www.idrettsforbundet.no/sportsadmin/om-sportsadmin/>
- NIF. (2011). *Idrettspolitisk dokument 2011-2015* Oslo: Norges idrettsforbund og olympiske og paraolympiske komité.
- NIF. (2015). *Idrettspolitisk dokument 2015-2019*. Oslo: Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité.
- NIF. (2016). *Årsrapport 2015* Oslo: Norges Idrettsforbund og olympiske og paraolympiske komité.
- NIF. (udatert). Enklere Idrettslag 2016. Hentet 01.05, 2017, fra https://www.idrettsforbundet.no/klubbguiden/enklere_idrettslag_2016/
- Norges Rytterforbund. (2015). *Rytterpolitisk dokument tingperioden 2015-2019* Oslo: Norges Rytterforbund
- Norges Rytterforbund. (2016a). Anleggsstrategi. Hentet 24.04, 2017, fra <http://www.rytter.no/klubb/anleggsstrategi/>
- Norges Rytterforbund. (2016b). Rytterkretser Hentet 26.03., 2017, fra <http://www.rytter.no/rytterkretser/>
- Norges Rytterforbund. (2017). Horsepro Hentet 26.03, 2017, fra <http://www.horsepro.no/>
- Norges Rytterforbund. (udatert). NRYFs Klubbsatsningsprogram. Hentet 20.04, 2017, fra <http://www.rytter.no/wp-content/uploads/2015/04/klubbsatsningsprogam-beskrivelse-kriterier.pdf>

- NRYF. (2016a). Klubbsatsningsprogram. Hentet 01.12, 2016, fra <http://www.rytter.no/klubb/klubbsatsningsprogram/>
- NRYF. (2016b). Utlysning - "Krafttak for ridebanebunner" 2016-2017 Søknad om tilskudd til oppgradering av ridebanebunn Hentet 05.12, 2016, fra <http://www.rytter.no/wp-content/uploads/2014/12/utlysning-krafttak-for-ridebanebunner-2016-2017.pdf>
- NRYF. (udatert). Om NRYF. Hentet 08.10, 2016, fra <http://www.rytter.no/nryf/om-nryf/organisasjon/>
- Rafoss, K. (2009). Finansiering og forvaltning av anleggsmidler- konflikter, kompromiss og konsensus. I K. Rafoss & J. O. Tangen (Red.), *Kampen om idrettsanleggene - planlegging, politikk og bruk* Bergen: Fagbokforlaget
- Rafoss, K. (2011). Forvaltning og interessekamp og stelige midler til idrettsanlegg. I D. V. Hanstad (Red.), *Norsk idrett - indre spenning og ytre press* Oslo: Akilles.
- Rafoss, K. (2015). *Hall i nord : en studie av beslutningsprosesser, anleggsbruk og idrettsdeltakelse knyttet til bygging av store innendørshaller i lokalsamfunn i Nord-Norge*. (Doktorgradsavhandling, NTNU), Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse, Institutt for sosiologi og statsvitenskap, Trondheim.
- Rafoss, K., & Tangen, J. O. (2009). Innledning IK. Rafoss & J. O. Tangen (Red.), *Kampen om idrettsanleggene - planlegging, politikk og bruk* Bergen: Fagbokforlaget.
- Riessman, C. K. (2011). What's Different about Narrative Inquiry? . I D. Silverman (Red.), *Qualitative Research* (Utg. 3.). London: Sage Publications
- Ringdal, K. (2007). Enhet og mangfold (2. utg.). *Oslo: Fagbokforlaget*.
- Rommetvedt, H. (2002). Idrett og politikk - perspektiver og utviklingstrekk IP. Mangset & H. Rommetvedt (Red.), *Idrett og politikk - kampsport eller lagspill? .* Bergen: Fagbokforlaget
- Ryen, A. (2011). Ethics and Qualitative Research. I D. Silverman (Red.), *Qualitative Research* (Utg. 3.). London: Sage Publications.
- Røvik, K. A., Roness, P. G., Lægreid, P., & Christensen, T. (2009). *Organisasjonsteori for offentlig sektor : instrument, kultur, myte* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Statistisk Sentralbyrå. (udatert). 3600 Norges idrettsforbund og Olympiske komité. Særforbund, antall aktivitetstall. 2014 Hentet 11.10, 2016, fra <https://www.ssb.no/a/barnogunge/2015/tabeller/fritid/fritid3600.html>
- Sundbye, B. (2003). Idrettens pris Hentet 01.12, 2016, fra <http://www.an.no/sport/idrettens-pris/s/1-33-743110>

- Tangen, J. O. (2009). Forholdet mellom sosiale rom, tause budskap og skjult læring. I K. Rafoss & J. O. Tangen (Red.), *Kampen om idrettsanleggene - planlegging, politikk og bruk* Bergen: Fagbokforlaget.
- Tangen, J. O. (2015). «Nasjonale strateger», «familiemedlemmer», «spilletts spillere» eller «systemets lakeier»? - – Norsk idrettspolitik i lys av Slagstad, Selle, Bourdieu og Luhmann. *Sosiologisk tidsskrift*(04), 215-237.
- Tangen, J. O., & Rafoss, K. (2009). *Kampen om idrettsanleggene : planlegging, politikk og bruk*. Bergen: Fagbokforl.
- Tjora, A. H. (2012). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Trygstad, S. C. (2004). *Fra rettighet til nytte? : det kommunale bedriftsdemokratiet møter new public management*. (2004:135), Institutt for sosiologi og statsvitenskap, Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim.
- Wiles, R. (2013). *What are qualitative research ethics?* London: Bloomsbury Academic.
- Wollebæk, D., Selle, P., & Lorentzen, H. (2000). *frivillig innsats - Sosial intergrasjon, demokrati og økonomi* Bergen: Fagbokforlaget
- Østergaard, C. (2011). Bourdieu - smag, distinktion og idrætten som et sosialt felt. I L. F. Thing & U. Wagner (Red.), *Grundbog i idrætssociologi* (s. 50-66). København: Munksgaard

Appendiks

Appendiks I Informanter

Klubb	Beskrivelse
Fellestrekk	Fellestrekk for alle informantene er at de har sittet som ledere i sine respektive rideklubber over flere år. Ingen av de er aktive ryttere selv i dag, men har enten vært det selv eller har barn som har vært og er det innen sporten. Alle klubbene har en medlemsmasse på mellom 150 og 300 medlemmer. Et annet fellestrekk er at dette er klubber som er forholdsvis aktive i dag og har oppdaterte nettsider med informasjon om klubbene og deres virke.
1	Klubben er en eldre rideklubb etablert på 60-tallet og er organisert som et idrettslag uten eget anlegg, og holder til i Akershus fylke. De har i dag et tett samarbeid med et privatdrevent ridesenter med rideskole. Over flere år har de arbeidet med å formalisere samarbeidet mellom klubben og private senteret.
2	Virksomheten er organisert med klubb og et eget heleid driftsselskap. Klubben holder til i Sør-Trøndelag, og har eget anlegg med avtale om områdeleier av en privatgårdbruker. Godkjent veiviserklubb i NRYF. Klubben ble etablert etter år 2000.
3	Organisasjonen er en bynærklubb med tilholdssted i Møre og Romsdal. Klubben ble etablert for over 30 år siden, og har bygget eget anlegg og startet rideskole etter år 2000. Godkjent veiviserklubb i NRYF. Anlegget er i dag bygget på område med 40 års leieavtale i nærheten av eksisterende privat senter.

Appendiks II Litteratortabell tidligere forskning

Forfatter Artikkel-/boktittel År	Kommentar/sammendrag	Forlag
<p>Augestad, P. & Bergsgard, N. A.</p> <p>Toppidrettens formel</p> <p>2007</p>	<p>Studien tar for seg et sosiologisk blikk på Olympiatoppen og norsk toppidrett, og vitenskapeliggjøringen av toppidretten. Augestad og Bergsgard definerer toppidretten som historisk skapt, men også foranderlig. De trekker også inn Olympiatoppens forståelse av den. I kapittel 4 trekker de frem blant annet diskurser i toppidretten og idrettslige praksiser. Herunder den objektive kroppen og normalitetslogikken. Høydehusdebatten trekkes frem under kunstiggjøring av idretten.</p>	<p>Novus</p> <p>Kapittel 1 & 4</p>
<p>Enjolras, B., Seippel, Ø. & Waldahl, R. H.</p> <p>Norsk idrett: Organisering, felleskap og politikk</p> <p>2005</p>	<p>Boken tar for seg organiseringen av norsk idrett og hvilke grunnleggende kjennetegn den frivillige idretten i Norge har. Blant annet vektlegges idrettspolitik og data fra flere undersøkelser gjort fra idrettslag, idrettskretser og særforbund i NIF. Boken legger også vekt på hvilke roller de ulike aktørene på idrettsfeltet har på dannelsen av den statlige idrettsdeltakelsen i Norge. Et viktig aspekt er at boken er fra 2005, noe som gjør at den mangler en del oppdaterte tall. En del av undersøkelsene ville antageligvis gitt andre resultater om de var gjennomført i dag. Likevel gir boken en grunnleggende innføring i kjennetegnene ved norske frivillige idretten.</p>	<p>Akilles</p>
<p>Hjelseth, A. & Hovden, J.</p> <p>Negotiating the status of woman's football in Norway. An analysis of online supporter discourses</p> <p>2014</p>	<p>Artikkelen tar for seg hvordan kvinnefotball har opplevd stor sportslig suksess i Norge, men likevel vekker liten medieinteresse. I studien gjør de en diskursanalyse av diskusjonsforum på nett om kvinnefotball. Den dominerende diskursen er at fotball er en maskulin idrett, og kvinner er med på å true dette perspektivet. Kvinnefotball blir med det "det andre", og mangel på annerkjennelse.</p>	<p>European Journal for Sport and Society, 11(3), 253-277</p>

<p>Hovden, J., Bakke, I. M. & Solheim, L. J.</p> <p>Den norske idrettsmodellen i utakt. Fattige familier og fysisk aktivitet.</p> <p>2015</p>	<p>I artikkelen ser de nærmere på den norske idrettsmodellen. Her vektlegges det at for såkalte ressursfattige familier begrenses muligheten for idrettsdeltakelse. Ikke nødvendigvis grunnet kostnadsnivået, men grunnet krav til spesielle kunnskaper og interesse. Studien trekker blant annet fram betydningen av feltspesifikk kapital. Heriblant hvilken form for symbolsk kapital som gir makt innen feltet. Her trekkes blant annet fram norsk etnisitet, mann, inntekt og prestasjoner som sentrale egenskaper som gir status innen norsk idrett og NIF.</p>	<p>Fagbokforlaget</p> <p>Kapittel 13</p>
<p>Ingebrigtsen, J.E.</p> <p>Ungdomsidrett I endring: Tallenes tale om norsk ungdomsidrett 2006-2011</p> <p>2012</p>	<p>Rapporten tar for seg utviklingen i ungdomsidretten i perioden 2006-2011. I løpet av ungdomsårene faller mange fra, og funnene i studien viser at det er store ulikheter når det kommer til deltagelse blant jenter og gutter. Videre viser studien at barn er sterkest representert i idretten, og at deltagelsen synker med økende alder. Analysen trekker frem at idrettsgren er sentralt for å forstå ungdomsidrettsdeltakelse, i større grad enn å skulle analysere generell deltagelse i idretten. Rapporten er en av flere som benytter begrepet hestesport, til tross for at de mener ryttersport.</p>	<p>Rapport NTNU Samfunnsforskning, senter for idrettsforskning.</p>
<p>Kvernbekk, T.</p> <p>Narrative Configuration: Some Notes on the Workings of the Hindsight</p> <p>2013</p>	<p>Artikkelen tar for seg en analyse av etterpåklokskap sin rolle innen narrativ konfigurasjon. Kvernbekk går blant annet inn på hvordan etterpåklokskap på den ene siden er et nyttig verktøy i forbindelse med historisk forskning, men samtidig kan være med å påvirke våre tolkninger og syn. Likevel vektlegger hun at etterpåklokskap er et uunnværlig verktøy når det kommer til historisk forskning og narrative refleksjon.</p>	<p>Scandinavian Journal of Educational Research, 2013</p>
<p>Mangset, P. & Rommetvedt, H.</p> <p>Idrett og politikk – kampsport eller lagspill?</p> <p>2002</p>	<p>Boken tar for seg primært det idrettspolitiske feltet. Blant annet forholdet mellom organiserte idretten og de politiske myndighetene på nasjonalt og lokalt nivå står sentralt i studien. Her trekkes blant annet tippemidler, nasjonalanlegg og statlig støtte frem og belyses.</p>	<p>Fagbokforlaget</p>

<p>Rafoss, K.</p> <p>Hall i Nord</p> <p>2015</p>	<p>En casestudie av byggingen av store innendørshaller i Nord-Norge på 90tallet. Blant annet ser nærmere på politikkenes rolle i prosessen og maktgrunnlaget. Den går også nærmere inn på hvilke utøvergrupper som benytter anleggene og hvorvidt resultatene av byggingen av anleggene samsvarer med målene knyttet til rekruttering og idrettsdeltakelse. Studien trekker spesielt frem betydningen av sosial kapital når det kommer til anleggsbygging, sett i lys av byggingen av innendørshallene i Nord. Herunder hvordan blant annet NFF fikk gjennomslag til bygging av haller til tross for lokal motstand.</p>	<p>Doktoravhandling ved NTNU 2015</p>
<p>Rafoss, K. & Tangen, J. O.</p> <p>Kampen om idrettsanleggene</p> <p>2009</p>	<p>Undersøkelsen ser nærmere på idrettsanleggenes betydning, funksjon og konsekvenser for utfoldelse av idrett. Idrettsanlegg er både en forutsetning og konsekvens av idretten. Boken går primært inn på to tema, hvordan idrettsanleggene virker og politiske prosessene knyttet til bestemte idrettsanlegg og hvordan andre ikke når frem. Innledning og avslutning er skrevet av redaktørene, mens det er ulike forfattere som bidrar på de øvrige 7. Finansiering og forvaltning sees blant annet opp i mot et historisk perspektiv, i tillegg drøftes hvorvidt anleggene samsvarer med befolkningens fysiske aktivitet. En kan si at flere av kapitlene tar for seg en del av de samme elementene knyttet til anlegg, historikk, makt og fotball.</p>	<p>Fagbokforlaget</p>
<p>Wollebæk, Selle & Lorentzen</p> <p>Frivillig innsats: Sosial integrasjon, demokrati og økonomi</p> <p>2000</p>	<p>Studien tar for seg landsdekkende undersøkelser gjort innenfor frivillig innsats. Blant annet går den inn på hvorfor folk engasjerer seg i frivillige organisasjoner og hvordan organisasjonene preges av moderniseringsprosessene. Sosial tilhørighet, mening og fellesskapsfølelse er sentrale stikkord. Studien viser at Norge fortsatt er i toppen når det kommer til frivillig arbeidsinnsats, og at finansieringen av idrett gjennom blant annet skattepenger er mer eller mindre allment akseptert i befolkningen.</p>	<p>Fagbokforlaget</p>

Appendiks III Intervjuguide

Tema: Anlegg og rekruttering - Eie eller leie?

a) Innledende spørsmål.

- Kan du fortelle litt om klubben din?
(antall medlemmer, aktivitetsnivå, grener)

b) Klubb

- Anlegg?
  - Status nå
  - Noe annet?
- Rekruttering
  - Status nå
  - Rideskole?
- Samarbeid med private senter

c) Ryttersporten

- Har dere noen ønsker for ryttersportens utvikling fremover?
  - anlegg
  - rekruttering
- Hva ser dere på som den største utfordringen for ryttersporten?

d) Annet

- Noe du vil tilføye?

Appendiks IV Tabell NRYF Klubbsatsningsprogram.

	Satsningsklubb	Veiviserklubb
Organisasjon	<ul style="list-style-type: none"> - handlingsplan for klubben - Plan for økonomistyring - Organisasjonskart med rollebeskrivelser - Oppdatert nettside. 	<ul style="list-style-type: none"> - En overordnet virksomhetsplan med årlige handlingsplaner - Et organisasjonskart med rollebeskrivelser - En oppdatert nettside - En plan for utdanning av ledere og teknisk personell - En sportskomité med ansvar for klubbens grener.
Trenere	<ul style="list-style-type: none"> - Klubbtrener som er medlem av en klubb og formell bakgrunn som trener (Trener 1) - Aktivitetsleder eller tilsvarende ressursperson med ansvar for rekrutterings- og breddeaktiviteten - “stallpoteter” som bidrar so miljø- og aktivitetsskapere 	<ul style="list-style-type: none"> - Klubbtrener t.o.m. MB Nivå, som er medlem av klubb og formell bakgrunn som trener - Aktivitetsleder eller tilsvarende ressursperson med ansvar for rekrutterings- og breddeaktiviteten - “stallpoteter” som bidrar so miljø- og aktivitetsskapere
Ledelse	<ul style="list-style-type: none"> - minimum 10 i styret har gjennomført “Klubbens styrearbeid i praksis” - Ungdomsrepresentant - Grønt kortansvarlig - kontaktperson mot idrettskretsen og rytterkretsen Representere klubben på NRYFs Ting, årsmøter i idrettsrådet, idrettskretsen og Rytterkretsen - Klubbkampanjer forankret i NRYFs Verdigrunnlag 	<ul style="list-style-type: none"> - minimum tre i styret har gjennomført “Klubbens styrearbeid i praksis” - Ungdomsrepresentant - Grønt kortansvarlig - kontaktperson mot idrettskretsen og rytterkretsen Representere klubben på NRYFs Ting, årsmøter i idrettsrådet, idrettskretsen og Rytterkretsen - Klubbkampanjer forankret i NRYFs Verdigrunnlag

Arrangement	<ul style="list-style-type: none"> - Horse Pro stevneadministrasjon - Plan for stevneavvikling - Terminliste og stevnetilbud, minst 2 D-stevner årlig - Minimum ett større breddearrangement i året 	<ul style="list-style-type: none"> - Horse Pro stevneadministrasjon - plan for stevneavvikling - Eget teknisk personell/god tilgang på teknisk personell - terminliste med stevnetilbud - minst to større breddearrangement årlig
Aktivitetstilbud	<ul style="list-style-type: none"> - sportsplan og treningstilbud t.o.m. lett-nivå i minimum én gren - plan for rekrutterings-/breddeaktiviteter og tilbud til de uten egen hest og personer med særskilte behov. 	<ul style="list-style-type: none"> - sportsplan og treningstilbud t.o.m. MB nivå i minimum én gren - plan for rekrutterings-/breddeaktiviteter og tilbud til de uten egen hest. - Utvidet samfunnsansvar og tilbud til personer med særskilt behov.
Arrangements- og/eller aktivitetsprofil	(Kun for veiviserklubb)	<ul style="list-style-type: none"> - Terminliste og stevnetilbud, minst 2 L/E-stevner årlig - Terminliste og stevnetilbud, minst 4 D-stevner årlig - Egen rideskole og stevnetilbud, minst 2-Dstevner årlig - Formelt samarbeid med ekstern rideskole og stevnetilbud, minst 2 D-stevner årlig.
Anlegg	<ul style="list-style-type: none"> - Eget anlegg eller ha tilgang til anlegg gjennom avtale med ekstern grunneier. - Anlegg og utstyr må være i tråd med NRYFs konkurransereglement. 	<ul style="list-style-type: none"> - Eget anlegg eller ha tilgang til anlegg gjennom avtale med ekstern grunneier. - Anlegg og utstyr må være i tråd med NRYFs konkurransereglement.